

Nr 210.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om krigskonjunkturskatt för år 1946; given Stockholms slott den 8 mars 1946.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till förordning om krigskonjunkturskatt för år 1946.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

F ö r s l a g
till
förordning om krigskonjunkturskatt för år 1946.

Härigenom förordnas som följer.

Inledande bestämmelse.

1 §.

För inkomstökning, som uppkommit under tiden den 1 september 1939—den 31 december 1945 och kan antagas hava berott på förhållanden föranledda av under nämnda tid pågående krig eller dessförinnan rådande eller därav föranledd krigskonjunktur, skall i den omfattning och på det sätt nedan stadgas för år 1946 erläggas krigskonjunkturskatt till staten.

Skattepliktig inkomstökning och skattskyldighet.

2 §.

1 mom. Skattepliktig enligt denna förordning är under tiden den 1 september 1939—den 31 december 1945 uppkommen inkomstökning hänförlig till

a) inkomst av rörelse;
b) inkomst av annan fastighet;
c) inkomst i form av tantiem, provision, gratifikation eller likartad inkomst av tjänst eller tillfällig förvärvsverksamhet, därest inkomsten utgått från rörelse, jordbruk eller skogsbruk, samt inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet såsom uppfinnare eller av tillfälligt uppdrag ävensom annan jämförlig inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet; samt

d) inkomst av icke yrkesmässig avyttring av fast eller lös egendom;
allt under förutsättning att inkomsten är skattepliktig enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt eller är av beskaffenhet som i nästa stycke sägs.

I inkomst av rörelse inräknas vid tillämpning av denna förordning intäkt genom avyttring av sådana för stadigvarande bruk i rörelsen avsedda maskiner eller andra inventarier, som icke vid beräkning av värdeminskningsskatt enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt hänföres till byggnad, så ock ersättning på grund av försäkring av dylika tillgångar, även om intäkten eller ersättningen ej är skattepliktig enligt nämnda förordning eller intäkten enligt densamma hänföres till intäkt av tillfällig förvärvsverksamhet.

2 mom. Skattskyldig enligt denna förordning är envar fysisk eller juridisk person, vilken åtnjutit inkomstökning som avses i 1 mom., därest enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt den fysiska eller juridiska personen vid 1946 års taxering är skattskyldig för den inkomst, var- till inkomstökningen hänför sig, eller, såvitt angår intäkt eller ersättning varom sägs i 1 mom. andra stycket, för den inkomst, i vilken intäkten eller ersättningen inräknas.

Från skattskyldighet undantagas systembolag som avses i förordningen angående försäljning av rusdrycker, aktiebolaget vin- och spritcentralen samt aktiebolaget svenska tobaksmonopolet så ock annat aktiebolag från vilket utdelningen i sin helhet tillfaller staten.

Från skattskyldighet undantages jämväl den som är anställd såsom befäl- havare å eller tillhör besättningen på handelsfartyg, såvitt angår inkomst av sådan anställning.

Oskift dödsbo anses vid tillämpning av denna förordning vara fysisk person.

Taxerad merinkomst.

3 §.

Vid tillämpning av denna förordning skall uppskattning av inkomster ske *dels* för det beskattningsår, för vilket taxering enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt av beskattningsnämnd i första instans verkställles under år 1946 (*beskattningsåret*),

dels, utom vad angår inkomst av icke yrkesmässig avyttring av fast eller lös egendom, för ett vart av de två beskattningsår, som gått till ända närmast före den 1 september 1939 (*förkrigsinkomståren*).

Uppskattningen skall verkställas enligt bestämmelserna i förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt med sådana avvikelser, som erfordras för att åstadkomma likformighet i inkomstberäkningen för de olika åren, samt under iakttagande av i denna förordning meddelade särskilda föreskrifter.

Såsom grund för bestämmande av inkomstökning fastställles, där ej annat följer av särskilda bestämmelser i denna förordning, den på ett antaget *jäm- förelseår* belöpande *jämförelseinkomsten*. Där ej särskilda förhållanden till annat föranleda, skall såsom jämförelseinkomst upptagas medeltalet av inkomsterna för förkrigsinkomståren, dock under iakttagande att jämförelse- inkomsten för fysisk person beträffande förvärvskälla, av vilken denne haft sin huvudsakliga försörjning, ej må bestämmas till lägre belopp än 3 000 kronor. Med ledning av den inkomstuppskattning varom nu stadgats fast- ställes, på sätt i 4—7 §§ närmare angives, *taxerad merinkomst* särskilt för en var av de inkomstgrupper, som angivas i 2 § 1 mom. första stycket a)—d).

Vid fastställande av den taxerade merinkomsten skall, i den omfattning som i denna förordning stadgas, genom särskilt *utjämningsavdrag* eller eljest i särskilt angiven ordning hänsyn tagas till höjning av den allmänna prisni-

vån och andra ändringar av förhållandena från utgången av augusti 1939 till beskattningsårets slut, som ej beaktas genom eljest meddelade föreskrifter.

4 §.

1 mom. Beträffande rörelse skola inkomster för förkrigsinkomståren och beskattningsåret så ock jämförelseinkomsten uppskattas för varje förvärvskälla för sig.

Såsom särskild förvärvskälla i rörelse enligt denna förordning anses särskild förvärvskälla enligt kommunalskattelagen.

2 mom. Det belopp, varmed inkomsten för beskattningsåret av en till rörelse hänförlig förvärvskälla överstiger motsvarande jämförelseinkomst, med tillägg eller avdrag i förekommande fall för beräknad ränta å minskning eller ökning av eget kapital, utgör *uppskattad merinkomst* av förvärvskällan.

För varje förvärvskälla, för vilken uppskattad merinkomst fastställles, skall tillika på sätt i 4 och 5 mom. sägs fastställas, i vad mån denna kan antagas hava berott på förhållanden, som omförmälas i 1 §.

Summan av de för samtliga till rörelse hänförliga förvärvskällor enligt andra stycket fastställda beloppen, minskad med de för samma förvärvskällor enligt 6 mom. beräknade utjämningsavdragen, skall, där ej fall som i 3 mom. avses är för handen, utgöra *taxerad merinkomst* av rörelse.

3 mom. Har skattskyldig, för vilken uppskattad merinkomst av till rörelse hänförlig förvärvskälla fastställles, haft aunan till rörelse hänförlig förvärvskälla, beträffande vilken vid motsvarande tillämpning av bestämmelserna i 2 mom. första stycket underskott uppstår, skall för denna förvärvskälla *uppskattad inkomstminskning* till beloppet fastställas.

Tillika fastställles på sätt i 4 mom. sägs i vad mån den uppskattade inkomstminskningen kan antagas hava berott på förhållanden, som omförmälas i 1 §.

Från det belopp, varmed merinkomst som i 2 mom. andra stycket sägs överstiger inkomstminskning som avses i andra stycket av detta mom. — eller, om det belopp, varmed de sammanlagda uppskattade merinkomsterna överstiga de sammanlagda uppskattade inkomstminskningarna, är lägre, från detta belopp — avräknas de för samma förvärvskällor enligt 6 mom. beräknade utjämningsavdragen. Återstoden upptages i fall som i detta mom. avses såsom *taxerad merinkomst*.

4 mom. Kan skattskyldig visa, att i den uppskattade merinkomsten av viss förvärvskälla ingår belopp, varmed dold förkrigsreserv under beskattningsåret minskats, skall merinkomsten i motsvarande mån anses ej hava berott på förhållanden som omförmälas i 1 §. Såsom dold förkrigsreserv anses härvid belopp, varmed tillgångens verkliga värde vid utgången av augusti 1939 översteg dess i beskattningshänseende enligt denna förordning gällande värde vid nämnda tidpunkt.

I övrigt skall uppskattad merinkomst antagas hava berott på förhållanden som omförmälas i 1 §, där ej den skattskyldige med bärande sannolikhetskäl

ådagalägger, att inkomstökningen helt eller delvis skulle hava uppkommit oberoende av sådana förhållanden.

Uppskattad inkomstminskning skall antagas hava berott på förhållanden som omförmälas i 1 §, i den mån det ej framgår såsom sannolikt att inkomstminskningen ej berott på sådana förhållanden.

5 mom. Kungl. Maj:t äger, efter förslag av den i 21 § omförmälda centrala krigskonjunkturskattenämnden eller efter nämndens hörande, beträffande visst slag av rörelse bestämma särskild grund för fastställande huru stor del av uppskattad merinkomst skall, därest ej annat ådagalägges, antagas hava berott på förhållanden som omförmälas i 1 §.

6 mom. Utjämningsavdrag fastställles för varje förvärvskälla för sig,

såvitt den skattskyldige är fysisk person, till femton procent av jämförelseinkomsten, och

såvitt den skattskyldige är juridisk person, om jämförelseinkomsten ej överstiger 50 000 kronor, till femton procent av denna och, om jämförelseinkomsten är högre, till femton procent av den del av jämförelseinkomsten, som ej överstiger tolv procent av genomsnittligt eget kapital i förvärvskällan under andra förkrigsinkomståret — eller, såvitt angår skattskyldig som börjat bedriva ifrågavarande rörelse först efter andra förkrigsinkomstårets utgång, under första verksamhetsåret — men minst 7 500 kronor,

dock för såväl fysisk som juridisk person till minst femton procent av den merinkomst av förvärvskällan som återstår efter tillämpning av 4 mom.

Om kostnadsutjämningsfond som avses i 16 § förordningarna om krigskonjunkturskatt för åren 1941—1945 tages i anspråk under beskattningsåret, må utjämningsavdrag ej åtnjutas med högre belopp än den merinkomst, som skulle hava beräknats enligt 2 mom. andra stycket, därest sådan fond ej tagits i anspråk.

7 mom. Vad i 28 § 2 mom. kommunalskattelagen samt förordningen den 8 juni 1945 med särskilda bestämmelser beträffande taxering för inkomst år 1946 av ersättning på grund av försäkring för förlust av fartyg eller köpeskilling vid avyttring av fartyg stadgas om särskild ordning beträffande beskattning av ersättning eller köpeskilling som nu sagts skall icke äga tillämpning vid taxering till krigskonjunkturskatt, utan skall vid uppskattning av inkomst såväl för förkrigsinkomståren som för beskattningsåret beträffande dylik ersättning eller köpeskilling förfaras enligt de regler, som gälla för taxering av ersättning på grund av försäkring av annan till inventarier hänförlig egendom än fartyg, eller av köpeskilling vid avyttring av sådan annan egendom.

(Se vidare anvisningarna.)

5 §.

1 mom. Beträffande inkomst av *annan fastighet* skall det belopp, varmed inkomsten för beskattningsåret, beräknad gemensamt för olika förvärvskällor, överstiger motsvarande jämförelseinkomst, med tillägg eller avdrag i förekommande fall för beräknad ränta å minskning eller ökning av eget kapital, utgöra *uppskattad merinkomst*.

2 mom. Det fastställles i vad mån den uppskattade merinkomsten av annan fastighet med sannolikhet kan anses hava berott på förhållanden som omförmälas i 1 §. Det sålunda fastställda beloppet minskat med utjämningsavdrag som i 3 § sista stycket sägs, utgörande femton procent av jämförelseinkomsten, upptages såsom *taxerad merinkomst*.

(Se vidare anvisningarna.)

6 §.

Beträffande under beskattningsåret åtnjuten inkomst i form av *tantiem* eller annan inkomst som avses i 2 § 1 mom. c) skall, där ej annat följer av vad nedan stadgas, gemensamt för inkomst av tjänst och av tillfällig förvärvsverksamhet såsom *taxerad merinkomst* upptagas

a) till intäkt av tjänst eller tillfällig förvärvsverksamhet hänförligt belopp, vars storlek varit beroende *antingen* av sådant resultat av rörelse som belöper på tiden efter utgången av augusti 1939 eller av omsättningen i eller omfattningen av efter nämnda tidpunkt bedriven rörelse *eller* av sådant resultat av jordbruk eller skogsbruk som belöper på tiden efter utgången av år 1939,

samt till intäkt av tillfällig förvärvsverksamhet, dock ej realisationsvinst, hänförligt belopp, vars storlek varit beroende av resultatet av tillfällig affär som gjorts efter utgången av augusti 1939,

i båda fallen försåvitt ej den skattskyldige med bärande sannolikhetsskäl ådagalägger att motsvarande intäkt skulle hava uppkommit oberoende av förhållanden som omförmälas i 1 §, så ock

b) intäkt i andra fall än nu sagts av tillfällig verksamhet såsom uppfinnare eller av tillfälligt uppdrag eller av annan jämförlig tillfällig förvärvsverksamhet, i den mån intäkten uppenbarligen överstigit det vederlag för uppdraget eller det eljest utförda arbetet som den skattskyldige skäligen kunnat betinga sig, om förhållanden som i 1 § sägs ej varit för handen.

Såsom *taxerad merinkomst* skall dock i intet fall upptagas högre belopp än det, varmed inkomst av tjänst och av tillfällig förvärvsverksamhet, med undantag av realisationsvinst och lotterivinst samt belopp som erhållits genom restitution av allmänna skatter, för beskattningsåret överstiger motsvarande jämförelseinkomst med tillägg av ett belopp svarande mot utjämningsavdrag som i 3 § sista stycket sägs, utgörande femton procent av jämförelseinkomsten.

(Se vidare anvisningarna.)

7 §.

Beträffande *realisationsvinst* vid icke yrkesmässig avyttring av fast eller lös egendom skall prövas i vad mån den kan antagas hava berott på värdeökning uppkommen efter utgången av augusti 1939, med rätt för den skattskyldige att med bärande sannolikhetsskäl ådagalägga att vinsten skulle hava uppkommit oberoende av förhållanden som omförmälas i 1 §. Det sålunda framkomna beloppet, minskat med avdrag som stadgas i andra stycket samt

med utjämningsavdrag som i 3 § sista stycket sägs, utgörande femton procent av beloppet, upptages såsom *taxerad merinkomst*.

Vid fastställande av den taxerade merinkomsten må avdrag ske dels för realisationsförlust vid avyttring av fast eller lös egendom, beräknad efter samma grunder som tillämpats vid uppskattningen av realisationsvinsten, dels, om den skattskyldige normalt pläгат beskattas för realisationsvinst, för ett med hänsyn därtill avvägt skäligt belopp.

(Se vidare anvisningarna.)

Beskattningsbar merinkomst.

8 §.

1 mom. Till krigskonjunkturskatt *beskattningsbar merinkomst* fastställs särskilt för rörelse och särskilt för övriga förvärvskällor tillsammans.

Vid fastställande av beskattningsbar merinkomst skall från de taxerade merinkomsterna sammanlagt avdragas

dels ett belopp utgörande så många procent av de taxerade merinkomsterna som antalet kronor, varmed den sammanlagda utdebiteringen per skattekrona på grundval av den skattskyldiges taxering till kommunal inkomstskatt år 1944, efter avdrag för därå belöpande statsbidrag av skatteutjämningsmedel, överstigit femton kronor,

dels ock ett belopp av 3 000 kronor.

Avdrag som ovan sagts tillgodonjutes i första hand från taxerad merinkomst av rörelse. Återstående avdrag göres från summan av övriga taxerade merinkomster. Därest kostnadsutjämningsfond som avses i 16 § förordningarna om krigskonjunkturskatt för åren 1941—1945 tages i anspråk under beskattningsåret, må ovannämnda avdrag å 3 000 kronor medgivas allenast i den mån dylikt avdrag skulle kunnat tillgodonjutas om sådan fond ej tagits i anspråk.

Skattskyldig, som haft sin huvudsakliga försörjning av havsfiske, äger från den merinkomst av rörelse, som återstår sedan ovannämnda avdrag å 3 000 kronor gjorts, tillgodonjuta ett ytterligare avdrag å 2 000 kronor. Stadgandet i föregående stycke sista punkten skall äga motsvarande tillämpning beträffande avdrag, som i detta stycke avses.

Har skattskyldig, för vilken taxerad merinkomst fastställs, under beskattningsåret haft annan, krigskonjunkturskatt underkastad förvärvskälla, som vid tillämpning av denna förordnings föreskrifter utvisar inkomstminskning, skall vid den beskattningsbara merinkomstens bestämmande, innan avdrag som ovan sagts ifrågakommer, skäligt avdrag medgivas med högst inkomstminskningens belopp. Har den skattskyldige under beskattningsåret även haft annan, krigskonjunkturskatt icke underkastad förvärvskälla, som kan anses utvisa inkomstökning i förhållande till förkrigsinkomståren, bör skälig hänsyn därtill tagas vid avdragets bestämmande.

2 mom. Har skattskyldig, för vilken taxerad merinkomst fastställs, under de beskattningsår taxeringarna till krigskonjunkturskatt åren 1941—1945 avsåg haft krigskonjunkturskatt underkastad förvärvskälla, som vid tillämpning av de vid nämnda taxeringar gällande föreskrifterna utvisade inkomstminskning, för vilken avdrag vid nämnda taxeringar skulle hava medgivits, därest inkomstökning å annan, krigskonjunkturskatt underkastad förvärvskälla förelegat, skall jämväl avdrag för sådan inkomstminskning medgivnas vid den beskattningsbara merinkomstens bestämmande, dock endast i den mån avdrag för inkomstminskningen ej utnyttjats vid taxeringarna åren 1941—1945.

3 mom. Beskattningsbar merinkomst utföres dels för rörelse, dels för övriga förvärvskällor gemensamt i fulla hundratal kronor, så att överskjutande belopp, som icke uppgår till fullt hundratal kronor, bortfaller.

(Se vidare anvisningarna.)

Beräkning av krigskonjunkturskatt.

9 §.

1 mom. För krigskonjunkturskatten fastställs ett *grundbelopp*. Detta skall utgöra,

a) beträffande rörelse:

å den del av den beskattningsbara merinkomsten som

ej överstiger 20 % av motsvarande jämförelseinkomst:	50 %
överstiger 20 men ej 50 % av motsvarande jämförelseinkomst:	60 %
överstiger 50 % av motsvarande jämförelseinkomst:	70 %

b) beträffande övriga förvärvskällor:

50 procent av den beskattningsbara merinkomsten.

Avser beskattningsåret ej samma antal månader som det antagna jämförelseåret, skall motsvarande jämförelseinkomst upptagas till ett med hänsyn härtill jämkat belopp. Den motsvarande jämförelseinkomsten utföres i fulla hundratal kronor, så att överskjutande belopp, som icke uppgår till fullt hundratal kronor, bortfaller.

2 mom. Krigskonjunkturskatten skall utgöra det enligt 1 mom. fastställda grundbeloppet efter avdrag av de belopp varmed statlig inkomst- och förmögenhetsskatt och särskild skatt å förmögenhet för år 1946 skulle hava minskats, om krigskonjunkturskattens grundbelopp avdragits från det till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade beloppet och det därefter återstående beloppet utgjort taxerat belopp.

Vid tillämpning av stadgandet i föregående stycke skall hänsyn icke tagas till skatt, som enligt punkt 1 av övergångsbestämmelserna till uppbördsförordningen den 31 december 1945 (nr 896) icke skall erläggas.

10 §.

Skall jämlikt 19 § förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt för äkta makar fastställas gemensamt beskattningsbart belopp, skall i förekommande fall jämväl till krigskonjunkturskatt beskattningsbar merinkomst särskilt för rörelse och särskilt för övriga förvärvskällor fastställas för makarna gemensamt.

Kan ene maken helt eller delvis ej utnyttja avdrag för inkomstminskning eller realisationsförlust, må det återstående avdraget tillgodonjutas av den andre maken, som om denne själv haft inkomstminskningen eller realisationsförlusten. Vad nu stadgats om inkomstminskning skall gälla även förvärvskällor som avses i 5 och 6 §§. Avdrag som omförmäles i 8 § skall, med motsvarande tillämpning av där meddelade föreskrifter, ske från den för båda makarna sammanlagda taxerade merinkomsten.

Krigskonjunkturskatten beräknas efter den för båda makarna sammanlagda beskattningsbara merinkomsten, såvitt angår rörelse med hänsyntagande till den för båda sammanlagda jämförelseinkomsten, och fördelas å makarna, särskilt för rörelse och särskilt för övriga förvärvskällor, efter förhållandet mellan deras taxerade merinkomster av motsvarande förvärvskällor.

Vid beräkning enligt 9 § 2 mom. av avdrag från det till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade beloppet i fall som avses i 19 § förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt iakttages att avdraget må, i den mån det ej kunnat utnyttjas av den därtill närmast berättigade maken, tillgodokomma den andre maken.

Restitution av krigskonjunkturskatt.

11 §.

1 mom. Restitution av krigskonjunkturskatt, som påförts provisoriskt vid 1940—1945 års taxeringar, skall efter framställning från skattskyldig medgivas av prövningsnämnd, om och i den mån senast vid beskattningsårets utgång,

a) varuförnyelsefond — varmed avses i 11 § förordningen om krigskonjunkturskatt för år 1940 samt i 14 § förordningarna om krigskonjunkturskatt för åren 1941—1945 angiven fond — använts för enligt denna förordning medgiven nedskrivning å lagertillgångar, som anskaffats i stället för de under beskattningsåren 1939—1944 avgångna lagertillgångarna,

b) före beskattningsåret inköpta lagertillgångar levererats och prisfluktuationsfond — varmed avses i 12 § förordningen om krigskonjunkturskatt för år 1940 samt i 15 § förordningarna om krigskonjunkturskatt för åren 1941—1945 angiven fond — använts för sådan nedskrivning av nämnda tillgångar, som med motsvarande tillämpning av bestämmelserna i denna förordning

skulle medgivits för beskattningsåren 1939—1944, om tillgångarna då levererats,

c) kostnadsutjämningsfond — varmed avses i 16 § förordningarna om krigskonjunkturskatt för åren 1941—1945 angiven fond — använts för omkostnader i rörelsen, för vilka avdrag skulle medgivits vid taxering till krigskonjunkturskatt, därest fonden ej disponerats för ändamålet.

Har skattskyldig för visst år i stället för att jämlikt 16 § förordningarna om krigskonjunkturskatt för åren 1942—1945 göra avsättning till kostnadsutjämningsfond lämnat redovisning å särskild blankett som i 20 § andra stycket nämnda förordningar sägs, må såsom omkostnad vilken berättigar till restitution enligt c) godkännas högst så stort belopp, som den skattskyldige visar hava i balansräkningen för varje år före beskattningsåret från och med året efter det som redovisningen avsåg funnits kvar av de medel, vilkas redovisning godkänts såsom likvärdig med avsättning till kostnadsutjämningsfond. Såsom kvarvarande medel äger härvid den skattskyldige tillgodoräkna sig jämväl den erlagda krigskonjunkturskatt för vilken enligt ifrågavarande bestämmelser provisorisk skattepåföring erhållits.

2 mom. Restitution av krigskonjunkturskatt, som påförts provisoriskt vid 1940—1945 års taxeringar, skall efter framställning från skattskyldig av prövningsnämnd medgivas, om och i den mån

a) tillgång, som i 13 § förordningen om krigskonjunkturskatt för år 1940 samt 17 § förordningarna om krigskonjunkturskatt för åren 1941—1945 sägs, före den 1 april 1947 på grund av prisfall nedgått i värde under det, vartill den i beskattningsavseende enligt denna förordning avskrivits,

b) belopp, som enligt 14 eller 15 § förordningen om krigskonjunkturskatt för år 1940 eller 18 eller 19 § förordningarna om krigskonjunkturskatt för åren 1941—1945 insatts i riksbanken, före den 1 april 1947 disponerats för sådan anskaffning av tillgång, som insättningen avsett, och i räkenskaperna sådan avskrivning å tillgången skett, som enligt i denna förordning angivna grunder skulle kunnat godkännas vid taxering till krigskonjunkturskatt för anskaffningsåret, eller

c) tillgång som i b) sägs före den 1 april 1947 på grund av prisfall nedgått i värde under det, vartill den i beskattningsavseende enligt denna förordning avskrivits,

dock att, därest i fall som avses i 14 § förordningen om krigskonjunkturskatt för år 1940 samt 18 § förordningarna om krigskonjunkturskatt för åren 1941—1945 den under beskattningsåren 1939—1944 avyttrade eller förlorade tillgången varit belastad med intecknad gäld och däremot svarande belopp ej blivit insatt i riksbanken, den omständigheten att jämväl andra medel än i riksbanken insatta använts för anskaffning av den nya tillgången ej skall betaga den skattskyldige den rätt till restitution, som skulle tillkommit honom, därest medlen uttagits ur riksbanken.

3 mom. Vid tillämpning av bestämmelserna i 1 och 2 mom. här ovan skall iakttagas, att tidigare till fond av ifrågavarande slag gjord avsättning

skall anses hava tagits i anspråk före sådan avsättning till dylik fond, som skett enligt förordningarna om krigskonjunkturskatt för åren 1944 och 1945, samt att avsättning enligt förordningen om krigskonjunkturskatt för år 1945 skall anses hava i sista hand tagits i anspråk.

Restitution skall i vart och ett av de i 1 och 2 mom. under a)—c) angivna fallen avse det belopp, varmed skatten för respektive beskattningsår skulle hava minskats, om avdrag med den i punkten angivna nedskrivningen, omkostnaden, avskrivningen eller värdeminskningen skett vid den beskattningsbara merinkomstens fastställande.

Därest skattskyldig, vilken med medel ur kostnadsutjämningsfond gäldat samtliga på beskattningsåret belöpande omkostnader som i 1 mom. under c) sägs men ej därigenom kunnat helt undgå inkomstminskning, till täckande helt eller delvis av denna disponerat ytterligare medel ur fonden, må i motsvarande mån restitution som ovan sagts äga rum, såsom om medlen använts för i 1 mom. under c) avsedda omkostnader.

4 mom. Beträffande förfarandet vid restitution meddelar Kungl. Maj:ts föreskrifter under iakttagande av stadgandet i 17 § andra stycket.

(Se vidare anvisningarna.)

12 §.

Å erlagd, provisoriskt påförd krigskonjunkturskatt, som enligt 11 § restitueras, utgår ränta med två och en halv procent, dock ej i den mån fråga är om restitution enligt 11 § 1 mom. c).

Särskilda bestämmelser rörande dödsbo.

13 §.

Därest enligt 23 § eller 24 § 1 mom. förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt dödsbo efter skattskyldig befrias från skattskyldighet eller från erläggande av skatt, skall på särskild prövning av prövningsnämnden bero, huruvida och i vad mån härav föranledd befrielse från skattskyldighet till krigskonjunkturskatt eller från erläggande av sådan skatt skall äga rum.

Vad i 24 § 2 mom. förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt är stadgat om dödsbos och dödsbodelägars ansvarighet för dylik skatt skall äga motsvarande tillämpning i fråga om krigskonjunkturskatt.

Beskattningsort.

14 §.

Taxering till krigskonjunkturskatt skall ske i den kommun, som enligt 22 § förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt är den skattskyldiges beskattningsort.

Uppgiftsskyldighet och förfarande vid taxering till krigskonjunkturskatt.

15 §.

Taxeringsförordningens bestämmelser om taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt skola i tillämpliga delar, med de avvikelser som nedan stadgas, lända till efterrättelse med avseende å taxering till krigskonjunkturskatt.

Där ej annat av sammanhanget framgår, förstås i denna förordning med *län* jämväl Stockholms stad, med *länsstyrelse* jämväl överståthållarämbetet, med *landskamrerare* jämväl skattedirektören hos överståthållarämbetet samt med *taxeringsintendent* jämväl allmänna ombudet hos den mellankommunala prövningsnämnden ävensom i 16 § taxeringsförordningen omförmäld tjänsteman.

16 §.

1 mom. Fysisk eller juridisk person, som i sin år 1946 avlämnade självdeklaration uppgivit nettointäkt av rörelse eller inkomst av tantiem, provision eller gratifikation som utgått från rörelse, jordbruk eller skogsbruk, är såvitt ej Kungl. Maj:t annorlunda föreskriver pliktig att utan anmaning på heder och samvete avlämna deklaration till ledning för egen taxering till krigskonjunkturskatt.

Undantagen från deklaraionsplikt som nu sagts är fysisk person, vilken i sin år 1946 avlämnade självdeklaration uppgivit nettointäkt av rörelse eller inkomst av tantiem, provision eller gratifikation som utgått från rörelse, jordbruk eller skogsbruk, sammanlagt understigande 4 000 kronor, eller för vilken för beskattningsåret av taxeringsnämnden fastställts ett till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerat belopp å högst 6 000 kronor, så ock juridisk person som jämlikt 2 § 2 mom. är undantagen från skattskyldighet.

Deklarationen skall senast den 15 september 1946 avlämnas till länsstyrelsen i det län, där taxeringen till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt ägt rum.

2 mom. Annan än den, som på grund av bestämmelserna i 1 mom. har uppgiftsskyldighet, är pliktig att efter anmaning, inom tid som i anmaningen angives, på heder och samvete avlämna deklaration för egen taxering till krigskonjunkturskatt.

3 mom. Formulär till blanketter för deklaraioner enligt 1 och 2 mom. fastställas av Kungl. Maj:t.

4 mom. Efter anmaning är envar fysisk eller juridisk person pliktig att i den omfattning, som i anmaningen angives, meddela för sin taxering till krigskonjunkturskatt erforderliga uppgifter utöver dem som avses i 1 och 2 mom.

5 mom. Vanligt handelsbolag, kommanditbolag så ock rederi för registreringspliktigt fartyg skall utan anmaning till ledning för delägares taxering till krigskonjunkturskatt avlämna deklaration på sätt och i den ordning i 1 mom. sägs.

6 mom. Rörande påföljd för underlåtenhet att avlämna deklaration för taxering till krigskonjunkturskatt skola taxeringsförordningens bestämmelser om underlåtenhet att avlämna självdeklaration hava motsvarande tillämpning; dock skall den i 39 § 1 mom. första stycket taxeringsförordningen stadgade påföljden för underlåtenhet att avlämna självdeklaration beträffande deklaration enligt 1 mom. här ovan inträda endast därest den skattskyldige underlåtit att efterkomma anmaning att inkomma med sådan.

Rörande påföljd för underlåtenhet att avlämna deklaration i fall som avses i 5 mom. skola taxeringsförordningens bestämmelser om underlåtenhet att avlämna uppgifter som i 34 § samma förordning sägs äga motsvarande tillämpning.

17 §.

Taxering verkställs av den prövningsnämnd, som har att taga befattning med den skattskyldiges taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt för beskattningsåret.

Frågor om rätt till restitution av provisoriskt påförd krigskonjunkturskatt skola handläggas av prövningsnämnd.

18 §.

1 mom. Det åligger taxeringsintendenten att, med ledning av deklARATIONER och andra uppgifter enligt 16 § och tillgängliga handlingar rörande taxering jämlikt taxeringsförordningen, efter den skriftväxling med den skattskyldige och utredning i övrigt som finnes erforderlig, såsom underlag för taxeringen till krigskonjunkturskatt låta upprätta förslag till sådan taxering av envar skattskyldig, för vilken till krigskonjunkturskatt beskattningsbar merinkomst ifrågakommer.

2 mom. Överensstämmer förslag enligt 1 mom. med deklaration, som avgivits av den skattskyldige, skall det så snart ske kan överlämnas till prövningsnämnden.

3 mom. Innebär förslag enligt 1 mom. avvikelser från den skattskyldiges deklaration eller är sådant förslag upprättat utan att deklaration avlämnats, skall det genom taxeringsintendentens försorg ofördröjligen i rekommenderat brev tillställas den skattskyldige.

Skattskyldig, som icke åtnöjes med förslag till taxering, äger att inom viss tid förslaget översändande angiven tid till länsstyrelsen ingiva till prövningsnämnden ställda erinringar mot förslaget jämte den utredning han vill åberopa. Tid som nu sagts skall, där ej särskilda omständigheter göra det omöjligt, bestämmas till minst fjorton dagar efter förslaget mottagande.

Sedan taxeringsintendenten vidtagit de ändringar i förslaget, vartill erinringarna må föranleda, skall förslaget så snart ske kan föreläggas prövningsnämnden.

19 §.

1 mom. Därest prövningsnämnden vid granskning av förslag rörande taxering till krigskonjunkturskatt finner anledning till annan avvikelse från detta än som föranledes av yrkande från den skattskyldige, bör denne därom underrättas och erhålla tillfälle inkomma med erinringar, innan taxeringen fastställles.

2 mom. Prövningsnämnden skall verkställa taxering till krigskonjunkturskatt så snart ske kan efter det nämnden fastställt taxeringen till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt för år 1946 dock senast den 30 juni 1947. Därest så finnes påkallat med hänsyn till bestämmelserna i 11 § 2 mom. eller i anvisningarna till 4 § punkt 4 b) tredje stycket eller punkt 4 j) andra eller tredje stycket, skall prövningsnämnden efter framställning av den skattskyldige uppskjuta verkställandet av dennes taxering till krigskonjunkturskatt till efter den 31 mars 1947.

3 mom. Sedan prövningsnämnden verkställt taxeringen till krigskonjunkturskatt, antecknas denna i särskild längd (*krigskonjunkturskattelängd*) enligt formulär, som fastställles av Kungl. Maj:t.

4 mom. Till envar skattskyldig, som taxerats till krigskonjunkturskatt, skall vederbörande protokollförare senast å fjortonde dagen efter den, då protokollet justerades, i rekommenderat brev med mottagningsbevis översända utdrag ur krigskonjunkturskattelängden samt prövningsnämndens protokoll i vad den skattskyldige angår, dock att nämnda handlingar skola översändas senast den 15 januari 1947 i vad angår skattskyldiga, vilkas taxering till krigskonjunkturskatt verkställts senast den 31 december 1946.

20 §.

Kungl. Maj:t förordnar en i bokföring sakkunnig person att såsom konsulent biträda allmänna ombudet hos den mellankommunala prövningsnämnden vid taxeringen till krigskonjunkturskatt. Där så prövas erforderligt förordnar Kungl. Maj:t jämväl, efter framställning av länsstyrelsen, sådan sakkunnig att såsom konsulent biträda taxeringsintendenten vid ifrågavarande taxering.

Därjämte förordnar Kungl. Maj:t en särskild konsulent att tillhandagå taxeringsmyndigheterna med råd och upplysningar rörande taxering till krigskonjunkturskatt och att vara föredragande hos den nämnd som omförmäles i 21 §.

21 §.

Kungl. Maj:t förordnar en för hela riket gemensam nämnd (*centrala krigskonjunkturskattenämnden*) med uppgift att

dels efter framställning från taxeringsintendent eller från prövningsnämnd eller när anledning eljest anses föreligga avgiva yttranden i ärenden rörande taxering till krigskonjunkturskatt,

dels lämna anvisningar om värdesättningen av surrogat- och ersättningsvaror vid taxering till krigskonjunkturskatt,

dels, när anledning därtill uppkommer, till Kungl. Maj:t avgiva förslag rörande tillämpning av denna förordning.

Nämnden skall bestå av ordförande och nio ledamöter. En av ledamöterna skall förordnas till vice ordförande. För varje ledamot utses en suppleant.

Nämnden är beslutför, när sju medlemmar äro tillstädes.

Nämnden må, i den utsträckning Kungl. Maj:t förordnar, åtnjuta biträde av sakkunniga.

Beträffande nämndens verksamhet skola de i 110—112 §§ taxeringsförordningen meddelade bestämmelserna äga motsvarande tillämpning.

22 §.

Deklaration eller annan uppgift enligt denna förordning skall av vederbörande myndighet biläggas och åtfölja den självdeklaration, till vilken den an knyter. Vad i 56 § 1 mom. taxeringsförordningen stadgas beträffande självdeklaration skall äga tillämpning jämväl beträffande handling, som enligt vad nu sagts skall biläggas självdeklarationen.

Rörande rätt att taga del av självdeklaration samt av deklARATIONER och andra uppgifter enligt denna förordning skall vad i 56 § 1 mom. taxeringsförordningen stadgas beträffande sakkunnig gälla om konsulent enligt denna förordning, och skall vad i nämnda mom. stadgas beträffande ordförande och ledamöter i prövningsnämnd gälla om ordförande och ledamöter i den centrala krigskonjunkturskattenämnden. Rörande förbud för person, som sålunda fått del av självdeklaration eller deklARATION eller annan uppgift enligt denna förordning, att offentliggöra eller yppa dess innehåll skola föreskrifterna i 56 § 1 mom. och 57 § taxeringsförordningen äga motsvarande tillämpning.

Ämbets- eller tjänsteman, vilken äger rätt att taga del av deklARATION till krigskonjunkturskatt, äger jämväl rätt att taga del av den självdeklaration, vid vilken den bilagts eller skall biläggas, jämte därtill hörande uppgifter enligt taxeringsförordningen.

23 §.

För taxeringen till krigskonjunkturskatt må granskning av skattskyldigs bokföring enligt bestämmande i varje särskilt fall av taxeringsintendenten verkställas av person, som verkställer bokföringsgranskning enligt taxeringsförordningen. Taxeringsförordningens föreskrifter skola härvid äga motsvarande tillämpning.

Dylik granskning må ock verkställas av konsulent, varom i 20 § förmäles.

24 §.

1 mom. Beträffande besvär över taxering till krigskonjunkturskatt så ock över beslut rörande restitution av provisoriskt påförd sådan skatt skola taxeringsförordningens föreskrifter om taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt äga motsvarande tillämpning med iakttagande att besvär rätt tillkommer den skattskyldige och vederbörande taxeringsintendent.

2 mom. Därest genom utslag av Kungl. Maj:t eller kammarrätten sådan ändring sker i den skattskyldiges taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt för inkomst under något av förkrigsinkomståren, att taxeringen till

krigskonjunkturskatt bör bestämmas till annat belopp än som skett, må besvär med yrkande om härav föranledd ändring i taxeringen till krigskonjunkturskatt anföras hos prövningsnämnden eller, därest denna taxering i annan ordning är föremål för prövning i högre instans, hos denna instans för att prövas i sammanhang med målet i övrigt.

Rätt att anföra besvär som nu sagts tillkommer den skattskyldige, där han ej gjort sig skyldig till underlåtenhet, som avses i 16 § 6 mom. första stycket, samt vederbörande taxeringsintendent. Beträffande tiden för besvärens ingivande och handläggningen av desamma skall 124 a § 1 mom. taxeringsförordningen äga motsvarande tillämpning.

25 §.

Äro för viss skattskyldig besvär samtidigt anhängiga över taxering enligt denna förordning och enligt taxeringsförordningen, skola besvären prövas i samband med varandra.

Därest efter anförda besvär eller eljest taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt för år 1946 ändras eller påföres någon, skall samtidigt vidtagas därav betingad ändring i taxeringen till krigskonjunkturskatt, dock att, därest beslut om höjning av taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt eller påföring av sådan taxering meddelas av kammarrätten eller Kungl. Maj:t, fråga om därav betingad höjning eller påföring av taxering till krigskonjunkturskatt skall handläggas av prövningsnämnd. Beslut rörande fråga som nyss sagts skall av prövningsnämnd meddelas så snart ske kan efter det kammarrättens utslag angående taxeringen till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt vunnit laga kraft eller Kungl. Maj:ts utslag angående samma taxering meddelats. Beträffande förslag i fråga om taxering till krigskonjunkturskatt i fall som nu avses skola bestämmelserna i 18 § äga motsvarande tillämpning under iakttagande att förslaget så snart ske kan bör tillställas den skattskyldige för erinringars avgivande. Vad sålunda stadgats angående prövningsnämnds handläggning av fråga rörande taxering till krigskonjunkturskatt skall dock ej äga tillämpning i fall där kammarrätten eller Kungl. Maj:t tidigare meddelat beslut angående samma taxering.

Det åligger länsstyrelsen att vid insändande till kammarrätten av besvär rörande taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt i förekommande fall foga utdrag av krigskonjunkturskattelängden.

Eftertaxering.

26 §.

1 mom. Har skattskyldig i deklaration eller annan uppgift, som avgivits till ledning vid taxering enligt denna förordning eller vid hans taxering för inkomst eller förmögenhet, lämnat oriktigt meddelande, eller har han, ehuru uppgiftspliktig, underlåtit avlämna uppgift eller infordrad upplysning, och har därav föranletts att han icke blivit taxerad till krigskonjunkturskatt eller att han blivit för lågt taxerad till sådan skatt, skall han eftertaxeras till

krigskonjunkturskatt att utgå med det belopp, som genom berörda förfarande undandragits staten. Vad nu sagts skall gälla jämväl i det fall då skattskyldig vid taxering enligt denna förordning erhållit avdrag för nedskrivning å kontraherad, vid beskattningsårets utgång icke levererad tillgång men kontraktet sedermera icke fullföljes. Beträffande eftertaxering enligt denna förordning skall vad i förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt är stadgat rörande eftertaxering till dylik skatt äga motsvarande tillämpning, med iakttagande av att eftertaxering icke må ske senare än den 31 december 1951 samt att det skall ankomma på den skattskyldige att visa, att merinkomst, som fastställes på grund av eftertaxering, ej berott på förhållanden som i 1 § sägs.

2 mom. Därest eftertaxering ifrågakommer under år, då allmän taxering till krigskonjunkturskatt ej äger rum, skall eftertaxeringen verkställas av prövningsnämnden med motsvarande tillämpning av taxeringsförordningens bestämmelser, därvid iakttages att eftertaxeringen antecknas i krigskonjunkturskattelängd, vilken såsom bilaga fogas vid prövningsnämndens protokoll.

Särskilda bestämmelser.

27 §.

Har vid beräkning av merinkomst av rörelse nedsättning av inkomsten för beskattningsåret skett på grund av att vid beskattningsårets utgång befintlig dold reserv i lager av tillgångar avsedda för omsättning eller förbrukning i rörelse helt eller delvis bildats före beskattningsårets ingång genom nedskrivning, vilken enligt förordningarna om krigskonjunkturskatt för åren 1940—1945 icke kunnat godkännas och vilken icke heller beaktats vid tidigare års taxeringar, skall den myndighet, genom vars beslut nedsättningen skett, tillika besluta om de ändringar i tidigare års taxeringar till krigskonjunkturskatt, vilka betingas av den vidtagna åtgärden.

28 §.

Har skattskyldig genom att omlägga räkenskapsåret eller genom att till någon, som är ekonomiskt intresserad i hans näringsföretag eller kan öva inflytande på företagets ledning, försälja varor till lägre pris eller av honom köpa varor till högre pris än de i allmänhet gällande eller genom att vidtaga annan därmed jämförlig åtgärd obehörigen minskat merinkomsten för beskattningsåret, skall det belopp, varmed merinkomsten genom den vidtagna åtgärden minskat, tilläggas vid inkomstuppskattningen enligt denna förordning.

Straffbestämmelse.

29 §.

Om ansvar i vissa fall för den, som i deklaration enligt denna förordning eller vid lämnande av uppgift som i 16 § sägs lämnat oriktig uppgift, stadgas i skattestrafflagen.

Kostnader för taxeringsarbetet.

30 §.

Av taxeringen till krigskonjunkturskatt föranledda särskilda kostnader bestridas av statsmedel.

Tillämpningsföreskrifter.

31 §.

Kungl. Maj:t äger utfärda för tillämpning av denna förordning erforderliga föreskrifter.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Bestämmelserna i denna förordning skola icke äga tillämpning såvitt angår räkenskapsår, som gått till ända efter den 28 februari men före den 31 december 1945. Taxering till krigskonjunkturskatt för år 1946 av skattskyldig som i föregående punkt avses skall ske med motsvarande tillämpning av de i förordningen om krigskonjunkturskatt för år 1945 givna bestämmelserna. Därvid skall dock iakttagas

dels att taxering till krigskonjunkturskatt för år 1946 av inkomstökning hänförlig till inkomst av jordbruk eller inkomst av skogsbruk skall avse allenast merinkomster uppkomna före den 1 januari 1945,

dels att vid beräkningen av krigskonjunkturskatt de i 9 § i denna förordning givna reglerna skola tillämpas,

dels ock att beträffande tid för avlämnande av deklaration och för verkställande av taxering till krigskonjunkturskatt de i 16 och 19 §§ i denna förordning meddelade bestämmelserna skola lända till efterrättelse.

Anvisningar

till 4 §.

1. Enligt punkt 1 av anvisningarna till 28 § kommunalskattelagen, sådan denna lyder enligt lag den 17 juni 1938, skall för annan skattskyldig än aktieföretag, ekonomisk förening, ömsesidigt försäkringsbolag eller sparbank intäkt vid avyttring av för stadigvarande bruk i rörelse avsedda maskiner eller andra inventarier, vilka icke vid beräkning av värdeminskningsavdrag enligt nämnda lag hänföras till byggnad, under vissa förutsättningar upptagas till en del såsom intäkt av rörelse och till en del såsom intäkt av tillfällig förvärvsverksamhet. Med hänsyn till föreskriften i 2 § 1 mom. andra stycket i denna förordning skall vad sålunda stadgas icke gälla vid taxering till krigskonjunkturskatt, utan skall därvid intäkten i sin helhet upptagas såsom intäkt av rörelse. Såsom av sistnämnda stadgande framgår skall motsvarande gälla även där intäkt genom dylik avyttring ej är skattepliktig enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt. Vad nu sagts avser även utfallan-

de försäkringsbelopp vid förlust av tillgång varom är fråga och skall iakttagas beträffande såväl förkrigsinkomståren som beskattningsåret.

2. Den vid taxeringen till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt verkställda uppskattningen av inkomst av förvärvskälla hänförlig till rörelse för *förkrigsinkomståren* skall vid uppskattning av inkomst enligt denna förordning, förutom i fall som avses i 4 § 7 mom. samt i punkt 1 här ovan, frångås i den mån följande särskilda föreskrifter därtill föranleda.

a) Har vid värdering av tillgångar avsedda för omsättning eller förbrukning i rörelsen under något av förkrigsinkomståren mera avsevärd nybildning av dold reserv ägt rum genom nedskrivning eller mera avsevärd minskning av sådan reserv skett genom uppskrivning, skall vid inkomstuppskattningen för vardera förkrigsinkomståret tilläggas under året gjord sådan nybildning eller avdragas under året inträdd sådan minskning av den dolda reserven.

b) Har avdrag för värdeminskning å maskiner, inventarier, byggnader eller andra dylika tillgångar för stadigvarande bruk för något av förkrigsinkomståren vid taxeringen till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt medgivits med belopp mera avsevärt överstigande vad som kan antagas hava motsvarat den verkliga värdeminskningen under året, skall det överskjutande beloppet tilläggas vid inkomstens uppskattning.

c) Har för något av förkrigsinkomståren avdrag skett för avsättning till konjunkturinvesteringsfond eller, med större belopp än som kan anses motsvara normal årsavsättning, till pensionering av anställda eller annat likartat ändamål, skall beloppet tilläggas vid inkomstuppskattningen.

Har å andra sidan för något av förkrigsinkomståren i inkomsten ingått belopp av sådant slag och av sådan storlek som uppenbarligen ej kan anses för rörelsen normalt, skall sådant belopp ej upptagas såsom intäkt.

d) Huru förfaras skall med utdelning å svenska aktier och andelar i svenska ekonomiska föreningar samt med beräkning av ränta å eget kapital nedlagt i rörelsen framgår av punkterna 6 och 9 här nedan.

3. Såsom *jämförelseinkomst* skall i regel upptagas medeltalet av inkomsterna för båda förkrigsinkomståren. Är det uppenbart, att detta medeltal ej utgör ett godtagbart uttryck för den skattskyldiges normala årsinkomst av förvärvskällan vid tiden närmast före krigsutbrottet, men kan det antagas, att ettdera förkrigsinkomstårets inkomst utgör ett bättre samt i och för sig godtagbart uttryck för nämnda årsinkomst, skall denna inkomst vara jämförelseinkomst. Har den skattskyldige ej bedrivit rörelse under hela det förra men under hela det senare förkrigsinkomståret, skall i regel inkomsten för det senare året vara jämförelseinkomst. Hava förkrigsinkomståren visat underskott eller eljest uppenbart onormala vinstresultat, skall jämförelseinkomsten fastställas till annat belopp, som med hänsyn till omständigheterna kan anses skäligt. Den omständigheten att ett av förkrigsinkomståren visat underskott bör i regel anses utgöra skäl att på sätt nu sagts bestämma jämförelseinkomsten till annat belopp än medeltalet av inkomsterna för förkrigsinkomståren.

Har den skattskyldige ej bedrivit ifrågavarande rörelse under något förkrigsinkomstår eller har han bedrivit densamma endast under del av sådant år, fastställles jämförelseinkomsten med hänsyn till omständigheterna. Såsom exempel på i dylika fall ifrågakommande uppskattningsgrunder må följande anföras. Därest rörelsen övertagits från annan, som under förkrigsinkomståren eller ett av dessa bedrivit rörelse under likartade förhållanden, kan stundom jämförelseinkomsten fastställas med ledning av rörelsens resultat i förre innehavarens hand. Är åter fråga om ny rörelse eller övertagen rörelse, för vilken dylik beräkning av jämförelseinkomsten finnes ej kunna ifrågakomma, må denna fastställas med ledning av resultatet av annan jämförbar rörelse, som under förkrigsinkomståren bedrivits under likartade förhållanden. Står ej annan uppskattningsgrund till buds, må såsom jämförelseinkomst fastställas ett belopp, motsvarande skälig ränta antingen å eget kapital, beräknat enligt punkt 9 här nedan, eller, om därigenom större förmån vinnes, å såväl eget som upplånat kapital med avdrag för den å sistnämnda kapital under beskattningsåret belöpande räntan, i båda fallen med tillägg beträffande enskild skattskyldig av skäligt värde å dennes personliga arbetsinsats. Ränta å kapital som nu sagts må beräknas efter en räntefot av lägst sex procent. Till upplånat kapital må vid beräkning som nu avses ej hänföras varuskulder eller uppburna förskott å leveranser. Om ej särskilda förhållanden till annat föranleda, antages vid dylik beräkning kapitalet hava under hela jämförelseåret utgjort samma belopp som vid beskattningsårets ingång. Vid uppskattning av värdet å den personliga arbetsinsatsen må skälig hänsyn tagas till intäktsbelopp, som rörelseidkaren under förkrigsinkomståren erhållit i annan verksamhet. Har rörelse av den skattskyldige bedrivits endast under senare delen av det sista förkrigsinkomståret, kan för den förra delen av detta år motsvarande tillämpning av nu angivna regler ifrågakomma. I dylikt fall anses så stort kapital hava varit under förra delen av året nedlagt i rörelsen, som när rörelsen började bedrivs var nedlagt i denna.

För fysisk person må jämförelseinkomsten beträffande förvärvskälla, av vilken han haft sin huvudsakliga försörjning, ej bestämmas till lägre belopp än 3 000 kronor.

Såsom lager av tillgångar avsedda för omsättning eller förbrukning i rörelsen enligt 4 § skall vid det antagna jämförelseårets slut alltid anses lagret vid det sista förkrigsinkomstårets utgång, uppskattat i överensstämmelse med räkenskapernas värdesättning vid denna tidpunkt, även där ett jämkat värde antagits vid uppskattning av inkomsten för sista förkrigsinkomståret.

Den vid taxering till krigskonjunkturskatt senast fastställda jämförelseinkomsten bör frångås endast om särskilda skäl därtill föranleda.

4. Vid uppskattning av inkomst för *beskattningsåret* skall den vid taxeringen till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt verkställda uppskattningen av inkomst hänförlig till rörelse, förutom i fall som avses i 4 § 7 mom. samt i punkt 1 här ovan, frångås i den mån nedan givna särskilda föreskrifter därtill föranleda.

a) Har vid taxering till krigskonjunkturskatt år 1945 tillägg gjorts för vid dylik taxering ej medgiven nedskrivning under nästföregående beskattningsår

av lager av tillgångar avsedda för omsättning eller förbrukning i rörelse, skall hänsyn härtill tagas vid värdering av lagret vid beskattningsårets ingång och skall följaktligen vid inkomstuppskattningen avdrag medgivas med belopp svarande mot nämnda tillägg. Har skattskyldig vid inkomstuppskattningen för det beskattningsår, som taxeringen till krigskonjunkturskatt år 1945 avsåg, åtnjutit avdrag för i räkenskaperna ej gjord nedskrivning av lagertillgångar, skall ett mot detta avdrag svarande belopp tilläggas vid inkomstuppskattningen.

b) Lager av tillgångar avsedda för omsättning eller förbrukning i rörelse vid beskattningsårets utgång må ej vid inkomstuppskattningen nedskrivnas till lägre belopp än som erhålles vid uppskattning enligt de principer och den prisnivå som tillämpats beträffande lagervärderingen för jämförelseårets utgång, d. v. s. uppskattningen enligt räkenskaperna av lagret vid sista förkrigsinkomstårets utgång (förkrigsdraget). Därest det vid uppskattning enligt sagda principer och prisnivå befinnes, att lagret vid beskattningsårets utgång översteg förkrigsdraget, må dock ej beträffande lagerökningen godkännas nedskrivning till lägre värde än 140 procent av anskaffningskostnaden vid sista förkrigsinkomstårets utgång. Därvid iakttages att, om lagret vid utgången av augusti 1939 (krigsutbrottet) visas hava varit större än vid sista förkrigsinkomstårets utgång, lagret vid krigsutbrottet skall räknas såsom förkrigsdrag samt att i dylikt fall beträffande så stor del av det vid beskattningsårets utgång befintliga lagret, som motsvarar lagerökningen under tiden från det sista förkrigsinkomstårets utgång till krigsutbrottet, ej må godkännas nedskrivning till lägre värde än anskaffningskostnaden vid krigsutbrottet för denna del av förkrigsdraget.

Beträffande värdesättning av lagertillgångar i fall, varom i närmast följande båda stycken förmåles, skola i stället för de ovan angivna bestämmelserna gälla vad nedan stadgas.

Om den skattskyldige visar, att anskaffningskostnaden å lagret i dess helhet vid beskattningsårets utgång ej uppgick till 140 procent av anskaffningskostnaden vid sista förkrigsinkomstårets utgång eller, där lagret vid krigsutbrottet utgör förkrigsdrag, till 140 procent av anskaffningskostnaden vid krigsutbrottet, må lagerökning upptagas till den vid beskattningsårets utgång gällande anskaffningskostnaden. Kan skattskyldig visa, att före taxeringens avslutande värdet å lagret i dess helhet nedgått under vad nyss angivits, bör lagerökningen upptagas till detta lägre pris, i den mån den skattskyldige genom priset lidit eller kommer att lida förlust. Har den skattskyldige försålt lagret eller delar därav till pris, som uppenbarligen understiger gällande marknadsvärde, skall dock vid tillämpning av vad nyss sagts hänsyn till sådan försäljning icke tagas.

Har skattskyldig vid beskattningsårets utgång lager av sådan vara, beträffande vilken staten garanterat visst försäljningspris, må lagret, i den mån detsamma överstiger förkrigsdraget, icke upptagas till lägre värde än som motsvarar anskaffningskostnaden vid beskattningsårets utgång.

I de fall lagret vid sista förkrigsinkomstårets utgång räknas som förkrigs-lager och lagerökning därefter skett må vid inkomstuppskattningen lagret vid beskattningsårets utgång sålunda ej nedskrivnas till lägre belopp än summan av värdet å förkrigslagret uppskattat efter i första stycket angivna principer och prisnivå och värdet å lagerökningen uppskattat till 140 procent av anskaffningskostnaden vid sista förkrigsinkomstårets utgång eller, i fall som i tredje och fjärde styckena angivits, till anskaffningskostnaden vid beskattningsårets utgång respektive vid taxeringens avslutande. I de fall åter då lagret vid krigsutbrottet räknas som förkrigs-lager må lagret vid beskattningsårets utgång nedskrivnas enligt förut i detta stycke angivna grunder med iakttagande därjämte att beträffande den del av lagret, som motsvarar lagerökningen från det sista förkrigsinkomstårets utgång till krigsutbrottet, ej må godkännas nedskrivning till lägre värde än anskaffningskostnaden vid krigsutbrottet. Vid tillämpning av vad i detta stycke stadgas skall dock vid bedömande av nedskrivningen hänsyn tagas till inträffad värdeminskning på grund av prisfall eller av annan orsak, så ock till i vad mån efterfrågan å tillgången kan antagas bliva minskad eller upphöra, när normala förhållanden åter inträda.

Om den dolda reserven i det vid beskattningsårets utgång befintliga lagret vid uppskattning, såvitt angår den del av lagret som motsvarar förkrigs-lagret, till förkrigspris och, såvitt angår lagerökningen, till 140 procent av förkrigspriset eller, i fall som i tredje och fjärde styckena angivits, till anskaffningskostnaden vid beskattningsårets utgång respektive vid taxeringens avslutande ej är större än den dolda förkrigsreserv, som avses i 4 § 4 mom. första stycket [jfr punkt 12 a) här nedan], skall lagret ej anses nedskrivet till lägre belopp än som godkännes enligt förra stycket. Vid beräkning, som nu sagts, må uppskattning av lagertillgångarna ske till anskaffningsvärdet vid beskattningsårets utgång, om detta värde understiger förkrigspriset. Med förkrigspris förstås kostnaden för att anskaffa tillgångar av ifrågavarande slag vid krigsutbrottet eller, därest lagret vid sista förkrigsinkomstårets utgång räknas såsom förkrigs-lager, vid sistnämnda tidpunkt.

Har den skattskyldige ej vid sista förkrigsinkomstårets utgång haft lagertillgång, må vid uppskattningen av inkomsten för beskattningsåret vid nämnda års utgång befintlig lagertillgång ej nedskrivnas till lägre värde än som kan antagas hava motsvarat 140 procent av kostnaden för att anskaffa tillgången vid utgången av augusti 1939, skäligen reducerat med hänsyn till redan inträffad värdeminskning på grund av prisfall eller av annan orsak eller till befarad värdeminskning vid krigskonjunktorens upphörande eller dessförinnan. Sådana lagertillgångar, som avses i fjärde stycket i denna anvisningspunkt, må dock icke nedskrivnas till lägre värde än anskaffningskostnaden vid beskattningsårets utgång.

c) Om lagret vid beskattningsårets utgång, värderat till förkrigspris, understiger motsvarande värde å förkrigslagret, må avdrag vid inkomstuppskattningen medgivas med 40 procent av skillnaden. Är anskaffningskostnaden å lagret i dess helhet vid beskattningsårets utgång lägre än 140 procent av förkrigspriset, skall vid tillämpning av vad nu sagts avdrag medgivas med ett däremot svarande lägre belopp.

d) Som lager av tillgångar avsedda för omsättning eller förbrukning i rörelse må endast räknas levererade tillgångar av omnämnt slag. Om lagret vid beskattningsårets utgång, värderat till förkrigspris, är mindre än förkrigslagret, må dock lika med levererad vara anses så stor del av kontraherad varumängd, som vid värdering till förkrigspris motsvarar lagerminskningen.

e) Vad ovan stadgats angående värdesättning å lagertillgångar skall icke äga tillämpning beträffande kostnader, nedlagda å av annan beställt fartyg eller å byggnad, som uppföres på entreprenad. I fall varom nu är fråga må fartyget eller byggnaden vid inkomstuppskattningen icke upptagas till lägre värde än som motsvarar de verkliga kostnader, vilka vid beskattningsårets utgång nedlagts å fartyget eller byggnaden. Bedriver skattskyldig verksamhet, som till väsentlig del består i tillverkning på beställning av maskiner, transportmedel, krigsmateriel eller andra verkstadsprodukter, och har förskottsbetalning erhållits i anledning av beställning, skall vad nu sagts om värdering av beställt fartyg och å entreprenad uppförd byggnad äga motsvarande tillämpning.

f) Avdrag för nedskrivning å kontraherade men vid beskattningsårets utgång icke levererade varor må, utom i fall som ovan under d) avses, medgivas allenast i den mån den skattskyldige visar, att inköpspriset för tillgångar av samma slag vid beskattningsårets utgång understiger det kontraherade priset, eller gör sannolikt att dylikt prisfall kommer att inträffa innan tillgångarna levereras eller av den skattskyldige i oförändrat eller förädlat skick försäljas.

g) Vid tillämpning av vad ovan stadgats skall iakttagas att lager av tillgångar avsedda för omsättning eller förbrukning i rörelse samt kontrakt å sådana tillgångar vid inkomstuppskattning enligt denna förordning ej må värdesättas till lägre belopp än det bokförda värdet vid beskattningsårets utgång.

h) Har vid taxering till krigskonjunkturskatt åren 1940—1945 eller något av dessa år avdrag åtnjutits för minskning av dold förkrigsreserv i tillgångar avsedda för omsättning eller förbrukning i rörelse, och har under beskattningsåret den avgångna dolda förkrigsreserven genom nybildning av motsvarande dold reserv helt eller delvis återvunnits, skall ett belopp svarande mot återvinningen tilläggas vid inkomstuppskattningen för detta år, dock att, därest återvinning skett av dold förkrigsreserv som minskats under det beskattningsår som låg till grund för 1940 års taxering till krigskonjunkturskatt, tillägg för återvinningen i denna del ej skall göras med mera än skillnaden mellan det belopp, för vilket avdrag för minskning av den dolda förkrigsreserven åtnjutits vid nämnda taxering, och återvinningen av samma reserv under de beskattningsår, som 1941—1945 års taxeringar avsågo.

Återvinningen under beskattningsåret av avgången dold förkrigsreserv utgöres av skillnaden mellan å ena sidan det belopp, varmed vid uppskattning för taxering till krigskonjunkturskatt lagret vid beskattningsårets utgång var nedskrivet under förkrigspriset, och å andra sidan det belopp, varmed lagret vid beskattningsårets ingång var nedskrivet under nämnda pris, dock högst skillnaden mellan det belopp, varmed dold förkrigsreserv minskats under

tidigare beskattningsår, och det belopp som motsvarar återvinning av sådan reserv under de beskattningsår, som 1941—1945 års taxeringar avsågo.

Avdrag för minskning av dold förkrigsreserv vid taxering till krigskonjunkturskatt år 1940 skall anses hava åtnjutits högst med det belopp, som motsvarar den vid nämnda taxering uppskattade merinkomsten.

i) Har skattskyldig under beskattningsåret i rörelsen tillgodogjort sig produkter från eget jordbruk eller eget skogsbruk och därvid tillämpat prissättning efter andra principer än under jämförelseåret, skall vid inkomstuppskattningen sådan jämkning vidtagas, som erfordras för åstadkommande av likformighet vid inkomstberäkningen.

j) För värdeminskning å maskiner, inventarier, byggnader eller andra dylika tillgångar för stadigvarande bruk medges i regel avdrag efter samma grunder som tillämpats vid uppskattning enligt denna förordning av inkomsten för sista förkrigsinkomståret, eller, där beräkning efter sådan grund ej kan ske, med belopp motsvarande den med utgångspunkt från anskaffningskostnaden beräknade verkliga värdeminskningen. Avdrag för värdeminskning överstigande den normala av sådant slag, som avses i punkt 3 c) fjärde stycket anvisningarna till 29 § kommunalskattelagen, medges i den mån denna värdeminskning visas hava uppkommit under beskattningsåret och motsvarande avdrag skett i räkenskaperna. I räkenskaperna gjort avdrag å tillgång som nu sagts för överpris eller merkostnad av sådant slag, som anges i femte stycket nämnda anvisningspunkt, skall likaledes få åtnjutas, dock, där ej särskilda omständigheter till annat föranleda, högst med så stort belopp att det vid ifrågavarande beskattning återstående oavskrivna värdet å tillgången nedbringas till 140 procent av det pris den kan anses hava betingat vid utgången av augusti 1939.

Kan det med hög grad av sannolikhet förutses att tillgång för stadigvarande bruk skall helt förlora sitt värde efter krigskonjunktorens upphörande, bör emellertid avdrag få ske för hela anskaffningskostnaden, om motsvarande avdrag skett i räkenskaperna. Har tillgång för stadigvarande bruk, som den skattskyldige innehaft före krigsutbrottet, gått förlorat eller utstrangerats och annan liknande tillgång anskaffats i dess ställe före beskattningsårets utgång eller, såvitt angår fartyg före den 1 april 1947, må avdrag för överpris åtnjutas högst med så stort belopp att det vid ifrågavarande beskattning återstående oavskrivna värdet nedbringas till förkrigsvärdet å den nyanskaffade tillgången eller, om detta värde överstiger motsvarande värde för den förlorade eller utstrangerade tillgången, till summan av förkrigsvärdet å denna tillgång och — i regel — 140 procent av det belopp varmed förkrigsvärdet å den nyanskaffade tillgången överstiger förkrigsvärdet å den förlorade eller utstrangerade tillgången. I vissa fall kan Kungl. Maj:t med stöd av särskilt av riksdagen meddelat bemyndigande att medgiva eftergift beträffande krigskonjunkturskatt fastställa särskild grund för beräkning av avdrag för överpris eller merkostnad.

Nedskrivning av värdet å rättigheter till leverans av tillgångar för stadigvarande bruk enligt ej fullgjorda köpekontrakt medges enligt följande

regler. Har tillgång för stadigvarande bruk, som den skattskyldige innehåft före krigsutbrottet, gått förlorad eller utrangerats och kontrakt slutits om inköp av annan liknande tillgång i dess ställe, må avdrag för överpris åtnjutas enligt motsvarande regler som i föregående stycke angivas beträffande redan levererade tillgångar. I annat fall än nyss är sagt må nedskrivning av värdet å rättighet till leverans av tillgång för stadigvarande bruk icke medgivas, dock att beträffande sådant köpekontrakt å fartyg, som slutits före den 1 april 1947, avdrag för överpris må åtnjutas högst med så stort belopp att det vid ifrågavarande beskattning återstående oavskrivna värdet nedbringas till 140 procent av förkrigsvärdet å det kontraherade fartyget.

k) Om tillgång för stadigvarande bruk undergått värdeminskning genom att nödiga reparationer måst eftersättas under den tid kriget varat, må avdrag vid inkomststoppbeskattningen åtnjutas med det belopp, vartill värdeminskningen enligt den skattskyldiges utredning uppgått. Därvid iakttages att, om den skattskyldige vid taxering till krigskonjunkturskatt åren 1940—1945 på grund av eftersatta reparationer eller annan omständighet erhållit högre värdeminskningsskatt än vad normalt skulle hava medgivits, avdraget för beskattningsåret skall i motsvarande mån minskas.

Därest icke den skattskyldige förebringat sådan utredning som i föregående stycke avses, må avdrag för värdeminskning på grund av eftersatta reparationer åtnjutas med högst ett belopp utgörande 140 procent av skillnaden mellan å ena sidan sex gånger medeltalet av reparationskostnaderna under förkrigsinkomståren, i den mån de ej tillagts vid jämförelseinkomstens beräkning, och å andra sidan summan av motsvarande kostnader under beskattningsåren 1940—1945, reducerade till förkrigspris. Vid beräkning av reparationskostnaderna för förkrigsinkomståren skall skälig jämkning av beloppen ske, därest reparationskostnaderna nämnda år varit onormalt höga eller onormalt låga.

l) Har avdrag erhållits för nedskrivning å fordringar eller aktier vid taxering till krigskonjunkturskatt åren 1940—1945 och hava nämnda tillgångar återfått sitt värde helt eller delvis efter det kriget upphört eller finnes grundad anledning till antagande att tillgångarna skola helt eller delvis återfå sitt värde, skall motsvarande belopp tilläggas vid inkomststoppbeskattningen.

m) Beträffande rörelse, för vilken ej förts handelsböcker och beträffande vilken på den grund ovan givna bestämmelser om i räkenskaperna vidtagna åtgärder ej kunna tillämpas, må i motsvarande avseende hänsyn tagas till vad som i det särskilda fallet synes skäligt.

n) Avdrag för avsättning till konjunkturinvesteringsfond eller investeringsfond är ej medgivet, ej heller avdrag för omkostnad som uppenbarligen haft till syfte att nedbringa beskattningen för beskattningsåret. Har under beskattningsåret omkostnad gjorts för en mera omfattande representation eller dylikt än under förkrigsinkomståren, bör avdrag för omkostnaden såvitt angår den ökade representationen medgivas endast i den mån den betingats av rörelsens utvidgning eller andra särskilda förhållanden.

Har kooperativ förening, som under beskattningsåret av vinsten å sin koo-

perativa verksamhet lämnat pristillägg eller annan utdelning i förhållande till av föreningen gjorda köp, vid utdelningens beräkning tillämpat andra grunder än under närmast föregående år då sådan utdelning förekommit, må vid inkomstuppskattningen enligt denna förordning avdrag medgivas allenast med belopp motsvarande det vartill utdelningen skulle uppgått, om de senast tillämpade grunderna kommit till användning.

Avdrag för kostnad för pensionering av anställda eller annat likartat ändamål med belopp överstigande medeltalet av liknande avdrag för förkrigsinkomståren medgives allenast i den mån kostnadsökningen kan anses erforderlig för normal årsavsättning på grund av ökade verkliga förpliktelser eller dylikt förhållande. Har sådan förpliktelse ingåtts efter utgången av augusti 1939, iakttages, *dels* att avdrag ej medgives i den mån med kostnaden avses att åt någon bereda högre pension än dubbla det belopp som anges i 9 § tredje stycket lagen den 18 juni 1937 om aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser, i förekommande fall förenad med s. k. kapitalunderstöd å högst 4 000 kronor, *dels* att avdrag för s. k. övergångskostnad ej medgives med mera än en tiondel av hela det belopp av sådan kostnad som härrör av den ökade förpliktelsen i den mån den ej avser högre pensioner än nyss sagts, *dels ock* att i regel avdrag ej medgives med högre belopp än i medeltal 4 000 kronor för envar av de befattningshavare som pensioneringen avser.

o) Rörelseidkare, som lämnat bidrag till institut vilket under statens medverkan bildats för bedrivande av tekniskt-vetenskaplig forskning inom den bransch som rörelseidkaren företräder, äger avdraga sådant bidrag till hälften i den mån bidraget är att anse såsom anläggningsbidrag och i sin helhet i den mån bidraget är att hänföra till driftsbidrag.

p) Huru vid fastställande av inkomsten för beskattningsåret förfaras skall med utdelning å svenska aktier och andelar i svenska ekonomiska föreningar samt med beräkning av ränta å eget kapital nedlagt i rörelsen framgår av punkterna 6 och 9 här nedan.

5. Vid uppskattning av bankaktiebolags inkomst skall avdrag ske med belopp motsvarande den vinst, som för iakttagande av bestämmelserna i 49 § lagen om bankrörelse rörande inlåningens förhållande till bolagets egna fonder användes för avsättning till dylika fonder.

6. I rörelseinkomsten för annan rörelseidkare än sådan som bedriver penningrörelse inräknas ej beträffande vare sig förkrigsinkomståren eller beskattningsåret behållen *utdelning* å svenska aktier eller å andelar i svenska ekonomiska föreningar.

7. Därest vid beräkning enligt denna förordning av merinkomst av apoteksrörelse framkommer vinst, för vilken apoteksinnehavaren, om vinsten redovisats i räkenskaperna för beskattningsåret, varit skyldig att enligt vad därom särskilt är stadgat erlægga allmän avgift, skall vid inkomstuppskattningen avdrag medgivas med det belopp, varmed avgiften enligt den skattskyldiges utredning skolat utgöras.

8. Vid beräkning av uppskattad merinkomst av *uppfinnarverksamhet* skall iakttagas, att den under beskattningsåret åtnjutna intäkten genom exploate-

ring av viss uppfinning, vare sig den utgjort engångsersättning eller royalty eller dylikt, till en del kan vara att betrakta såsom gottgörelse för kostnader i samband med uppfinningen, däri inräknad ersättning för uppfinnarens eget förberedande arbete. I följd härav bör i fall, då det förberedande arbetet med uppfinningen påbörjats under tidigare år, inkomsten för beskattningsåret minskas med det belopp som kan anses motsvara gottgörelse för sådana kostnader, i den mån avdrag för desamma ej utnyttjats vid taxering till krigskonjunkturskatt tidigare år, och det mot kostnaderna svarande beloppet skäligen fördelas på den tid under vilken det förberedande arbetet pågått. I förekommande fall bör alltså hänsyn till nämnda kostnader tagas även vid fastställande av jämförelseinkomsten för förvärvskällan.

9. a) För vartdera förkrigsinkomståret så ock för beskattningsåret skall vid taxeringen angivas beräknad *ränta å eget kapital i rörelsen* efter en räntefot av fem procent samt, därest det egna kapitalet under beskattningsåret ökats sedan förkrigsinkomståren, beträffande kapitalökningen efter en räntefot av sex procent. Ingår i kapitalökning, som uppkommit genom besparing av vinstmedel från tidigare år, kapital som ej under någon del av beskattningsåret använts i rörelsen utan varit insatt i riksbanken eller annan bank eller eljest utlånat eller tillfälligt disponerat utom rörelsen, må dock ej ränta å detta kapital beräknas till högre belopp än som faktiskt tillkommit den skattskyldige. Vad angår jämförelseåret skall räntan beräknas å det egna kapital, som anses då hava varit nedlagt i rörelsen, därvid räntan beräknas till medeltalet av räntorna för förkrigsinkomståren, såvitt ej annan grund än medeltalsberäkning tillämpats vid jämförelseinkomstens fastställande, i vilket fall räntan bör beräknas efter grund som finnes skäligen.

b) Såsom eget kapital i rörelsen utom i fall som avses i 4 § 6 mom. anses det belopp, varmed tillgångarna överstiga skulderna enligt den värdesättning, som skett i räkenskaperna,

dock att beträffande kapital nedlagt i maskiner, inventarier, byggnader eller andra dylika tillgångar för stadigvarande bruk hänsyn skall tagas till den särskilda värdesättning av tillgångarna, som ligger till grund för inkomstuppskattningen enligt denna förordning, såtillvida att i eget kapital inräknas, för andra förkrigsinkomståret hälften av skillnaden mellan de i räkenskaperna för första förkrigsinkomståret gjorda avskrivningarna och de vid inkomstuppskattningen för samma år medgivna avskrivningarna samt för beskattningsåret hälften av skillnaden mellan i räkenskaperna gjorda och vid inkomstuppskattningen medgivna avskrivningar för vart och ett av förkrigsinkomståren och de beskattningsår, för vilka taxering till krigskonjunkturskatt därefter ägt rum, eller, därest de vid inkomstuppskattningen för nämnda år medgivna avskrivningarna äro större än de i räkenskaperna verkställda, eget kapital minskas med hälften av det överskjutande beloppet,

samt att beträffande kapital nedlagt i fartyg, som använts i rörelsen under båda förkrigsinkomståren men försålts eller förlorats före beskattningsårets ingång, i eget kapital för vartdera förkrigsinkomståret inräknas hälften av

den dolda reserv i fartyget, som enligt räkenskapernas värdesättning fanns vid första förkrigsinkomstårets ingång.

Vid beräkning av eget kapital skall iakttagas, bland annat,

att i tillgångarna ingående värde å svenska aktier eller andelar i svenska ekonomiska föreningar icke skall medräknas för annan skattskyldig än sådan, som bedriver penningrörelse,

att avskrivnings-, förnyelse- eller annan liknande fond skall räknas såsom skuld, i den mån den motsvaras av bokfört värde å tillgång, till vilken den hänför sig,

att såsom skuld skall räknas investeringsfond för ersättande av förkrigs-lager,

att avsättning i räkenskaperna för framtida skattebetalning ej skall räknas såsom skuld,

att, därest sådan skuld till pensionsstiftelse enligt lagen om aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser, å vilken icke utgår ränta till stiftelsen, i genomsnitt under beskattningsåret överstiger medeltalet av motsvarande skulder under förkrigsinkomståren, det överskjutande beloppet vid ifrågavarande taxering ej skall räknas såsom skuld, samt

att i eget kapital ej inräknas årets vinst, medan å andra sidan årets förlust ej får avräknas.

Beträffande rörelseidkare, vilken i sina räkenskaper upptagit andra tillgångar och skulder än sådana hänförliga till rörelsen, iakttages, att bedömandet av vad som skall anses hava hört till rörelsen eller ej för förkrigsinkomståren och beskattningsåret bör ske efter såvitt möjligt likformiga grunder.

Vid beräkning av eget kapital i fall som avses i 4 § 6 mom. skall vad i denna punkt stadgas äga motsvarande tillämpning med iakttagande därjämte att fastighet, som vid tillämpning av ovan meddelade bestämmelser upptagits till belopp understigande det vid sista förkrigsinkomstårets utgång gällande taxeringsvärdet, må vid beräkningen upptagas till nämnda belopp. Vad nu stadgats äger ej avseende å sådan del av fastighets värde som vid taxeringen redovisats såsom särskilt maskinvärde.

10. Vid fastställande av *uppskattad merinkomst* av viss förvärvskälla i rörelse förfares på följande sätt:

Från inkomsten för beskattningsåret avdrages jämförelseinkomsten. Omfattar beskattningsåret längre eller kortare tid än tolv månader, ökas eller minskas jämförelseinkomsten med hänsyn därtill. Om rörelse i förvärvskällan bedrivits endast under del av beskattningsåret, avdrages allenast motsvarande del av jämförelseinkomsten.

Det erhållna skillnadsbeloppet minskas i förekommande fall med sådant belopp, varmed enligt punkt 9 beräknad ränta för beskattningsåret överstiger räntan för jämförelseåret, eller ökas med sådant belopp, varmed räntan för beskattningsåret understiger räntan för jämförelseåret, därvid iakttages att, om jämförelseinkomsten beräknas för längre eller kortare tid än ett år, ränteskillnaden i motsvarande mån jämkas.

11. Vid beräkning av uppskattad inkomstminskning — däri i förekommande fall inräknas underskott — skola de bestämmelser, som gälla för beräkning av uppskattad merinkomst, äga motsvarande tillämpning. Uppskattad inkomstminskning framkommer alltså efter tillägg eller avdrag i förekommande fall av beräknad ränta å minskning eller ökning av eget kapital. Emellertid skall, där jämförelseinkomsten fastställs till högre belopp än det som motsvarar den högsta inkomsten under något av åren 1937—1939 eller däremot svarande räkenskapsår, beloppet av uppskattad inkomstminskning bestämmas med utgångspunkt från den högsta av dessa inkomster. I fall, då verksamheten för vart och ett av nämnda år utvisar underskott, skall beloppet av uppskattad inkomstminskning bestämmas med utgångspunkt från det minsta av de underskottsbelopp som något av åren utvisar. Om den skattskyldige ej haft förvärvskällan under båda förkrigsinkomståren, må beloppet av uppskattad inkomstminskning bestämmas efter grund som finnes skälig.

12. a) Såsom *dold förkrigsreserv* anses enligt 4 § 4 mom. första stycket det belopp, varmed tillgångens verkliga värde vid krigsutbrottet visas hava överstigit dess i beskattningshänseende enligt denna förordning gällande värde vid nämnda tidpunkt. Har ej enligt punkt 4 b) här ovan utredning företetts rörande lagret vid krigsutbrottet, må emellertid såsom *dold förkrigsreserv* antagas det belopp, varmed lagrets verkliga värde vid sista förkrigsinkomstårets utgång visas hava överstigit dess i beskattningshänseende enligt denna förordning då gällande värde.

Det verkliga värdet av lagertillgång bestämmas efter tillgångens förkrigspris, varmed, såsom framgår av punkt 4 b) här ovan, förstås kostnaden för att anskaffa tillgångar av ifrågavarande slag vid krigsutbrottet eller, därest lagret vid sista förkrigsinkomstårets utgång räknas såsom förkrigslager, vid sistnämnda tidpunkt.

Med tillgångs i beskattningshänseende enligt denna förordning gällande värde förstås, där den dolda förkrigsreserven fastställs med hänsyn till förhållandena vid krigsutbrottet, summan av det bokförda värdet vid sista förkrigsinkomstårets utgång och den verkliga anskaffningskostnaden för den lagerökning, som skett från denna tidpunkt till krigsutbrottet, och, där den dolda förkrigsreserven fastställs med hänsyn till förhållandena vid sista förkrigsinkomstårets utgång, det bokförda värdet vid denna tidpunkt.

Minskning av *dold förkrigsreserv* under beskattningsåret utgöres följaktligen, därest lagret vid nämnda års utgång icke överstiger förkrigslagret, av skillnaden mellan å ena sidan det belopp, vartill den dolda förkrigsreserven vid beräkning enligt ovan angivna grunder uppgått, och å andra sidan det belopp, varmed lagret vid beskattningsårets utgång vid uppskattning enligt denna förordning var nedskrivet under förkrigspris, med avdrag av skillnaden mellan det belopp, varmed avdrag för *dold förkrigsreserv* åtnjutits under tidigare beskattningsår, och det belopp som motsvarar återvinning av sådan reserv under de beskattningsår, som 1941—1945 års taxeringar avsågo.

Skulle däremot lagret vid beskattningsårets utgång överstiga förkrigs-lagret, utgöres minskningen av dold förkrigsreserv under nämnda år av skillnaden mellan å ena sidan det belopp, vartill den dolda förkrigsreserven vid beräkning enligt ovan angivna grunder uppgått, och å andra sidan det belopp, varmed vid beskattningsårets utgång befintligt lager vid uppskattning enligt denna förordning var nedskrivet, såvitt angår den del av lagret som i förkrigsvärde motsvarar förkrigs-lagret, under förkrigspriset och, såvitt angår den del av lagret som motsvarar lagerökningen, under 140 procent av förkrigspriset, med avdrag av skillnaden mellan det belopp, varmed avdrag för dold förkrigsreserv åtnjutits under tidigare beskattningsår, och det belopp som motsvarar återvinning av sådan reserv under de beskattningsår, som 1941—1945 års taxeringar avsågo. Härvid skall dock iakttagas *dels* att i fall, som i tredje och fjärde styckena i punkt b) här ovan avses, hänsyn i stället skall tagas till det belopp, varmed lagerökningen vid beskattningsårets utgång var nedskrivet under anskaffningskostnaden vid beskattningsårets utgång respektive vid taxeringens avslutande, *dels ock* att i fall, som avses i punkt 4 e) här ovan, hänsyn i stället skall tagas till det belopp, varmed de i sistnämnda punkt angivna tillgångarna voro nedskrivna under de verkliga kostnaderna.

b) Vid beräkning av dold förkrigsreserv i maskiner, inventarier eller andra dylika tillgångar för stadigvarande bruk skall med verkliga värdet å sådan tillgång vid utgången av augusti 1939 förstås dess försäljningsvärde vid nämnda tidpunkt.

13. Vad angår *bevisning enligt 4 § 4 mom. andra stycket* må såsom exempel på omständigheter, som den skattskyldige kan med bärande sannolikhetsskäl ådagalägga, anföras,

att inkomstökningen helt eller delvis i följd av vidtagna rationaliseringsåtgärder skulle hava uppkommit även om förhållanden som omförmälas i 1 § ej inträffat,

eller att till följd av sådana före utgången av augusti 1939 ingångna leveransavtal, som icke haft samband med eller sin grund i förhållanden som omförmälas i 1 §, inkomstökningen skulle hava uppkommit även om sådana förhållanden ej inträffat,

eller att inkomstökningen helt eller delvis framstår som ett naturligt led i en utveckling, vilken icke haft samband med eller sin grund i förhållanden som omförmälas i 1 §.

14. När Kungl. Maj:t jämlikt föreskriften i 4 § 5 mom. bestämt *särskild grund* för fastställande huru stor del av uppskattad merinkomst skall antagas hava berott på förhållanden som avses i 1 §, är skattskyldig likväl berättigad att med bärande sannolikhetsskäl ådagalägga, att merinkomsten ej till någon del eller endast till mindre del berott av sådana förhållanden. Förrebringas å andra sidan vid taxeringen beträffande viss skattskyldig bärande sannolikhetsskäl för att merinkomsten till större del eller i sin helhet berott på förhållanden som i 1 § avses, skall den taxerade merinkomsten bestämmas med hänsyn därtill.

Uppskattad merinkomst, som hänför sig till livförsäkringsrörelse eller till yrkesmässigt bedriven vetenskaplig, litterär eller konstnärlig verksamhet, verksamhet som läkare, veterinär, tandläkare, konsulterande ingenjör eller arkitekt eller därmed jämförlig yrkesutövning, skall antagas ej hava berott på förhållanden som avses i 1 §, såvitt ej bärande sannolikhetsskäl förebringas för att merinkomsten berott på sådana förhållanden. Kungl. Maj:t äger jämväl för särskilt bestämt annat slag av till rörelse hänförlig verksamhet än nu sagts bestämma att den skall i avseende varom här är fråga likställas med sådan verksamhet.

15. Beträffande *handelsbolag, kommanditbolag, enkelt bolag eller rederi* sker uppskattning av inkomst med motsvarande tillämpning av de i 3 och 4 §§ meddelade bestämmelserna. För företaget såsom sådant bestämmes uppskattad merinkomst eller inkomstminskning samt fastställs i vad mån denna skall antagas hava berott på förhållanden som omförmälas i 1 §, varjämte utjämningsavdrag som i 3 § sista stycket sägs beräknas. Av sålunda fastställt belopp påföres envar av delägarna vad på honom belöper för att vid beräkning av den taxerade merinkomsten medräknas som om fråga vore om en delägarens egen förvärvskälla. Med hänsyn till bestämmelserna i 9 § om skattens beräkning skall envar delägare jämväl påföras på honom belöpande jämförelseinkomst. Motsvarande skall gälla beträffande delägare i s. k. gruvbolag.

Därjämte iakttages, att vid bestämmande av den taxerade merinkomsten beträffande delägare, för vilken den på honom belöpande jämförelseinkomsten ej uppgår till 3 000 kronor, skall, därest delägaren deltagit i företagets skötsel och därav haft sin huvudsakliga försörjning, beräknas ett extra avdrag svarande mot det belopp varmed den på delägaren belöpande jämförelseinkomsten understiger 3 000 kronor. I fall som nu sagts skall vid tillämpning av bestämmelserna i 9 § såsom jämförelseinkomst anses ett belopp av 3 000 kronor.

16. I de fall skattskyldigs räkenskapsår utgått efter den 31 december 1945 men före den 1 mars 1946 skall den enligt denna förordning beräknade inkomsten fördelas på tiden före och efter årsskiftet. Om lagret vid beskattningsårets utgång översteg förkrigslagret, skall dock från fördelningen undantagas det belopp, varmed lagerökningens värde, beräknat till 140 procent av förkrigsvärdet eller — i fall som avses i tredje och fjärde styckena i punkt 4 b) här ovan — till anskaffningskostnaden vid beskattningsårets utgång respektive vid taxeringens avslutande, översteg lagerökningens värde räknat i förkrigspris. Vidare skall, i fall som i punkt 4 e) här ovan avses, från fördelningen undantagas det belopp, varmed den verkliga kostnaden för i nämnda anvisningspunkt angivna tillgångar vid beskattningsårets utgång översteg bokförda värdet av samma tillgångar. Vad som efter denna fördelning belöper på tiden före årsskiftet skall, efter tillägg av belopp som enligt vad nyss sagts skall undantagas från fördelningen, anses utgöra skattskyldigs inkomst under den del av år 1945 som räkenskapsåret omfattar.

Den i föregående stycke omförmälda fördelningen av inkomst på tid före

och efter årsskiftet 1945/46 skall i regel ske i förhållande till omsättningens storlek under de båda ifrågavarande tidsperioderna. Samma fördelningsgrund, som användes vid fördelning av inkomsten under beskattningsåret, skall tillämpas vid fördelning av det belopp, varmed dold förkrigsreserv kan hava minskat under samma år.

Har skattskyldig verkställt sådan vinstberäkning, som omförmäles i 1 § sista stycket förordningen den 14 december 1945 (nr 777) med särskilda bestämmelser angående inventering av varulager i samband med krigskonjunkturbeskattnings avveckling, skall den på tiden före årsskiftet belöpande inkomsten icke beräknas på grundval av omsättningens storlek utan med utgångspunkt från nyssnämnda vinstberäkning.

till 5 §.

1. Beträffande inkomst av annan fastighet kan det i regel antagas, att *taxerad merinkomst* bör upptagas allenast i fall där bruttointäkterna under beskattningsåret i jämförelse med förkrigsinkomståren ökats på grund av uthyrningsmöjligheter, som under normala förhållanden ej pläгат vara för handen men under beskattningsåret kunnat utnyttjas, och som kunna med sannolikhet antagas hava haft sitt upphov i det av krigskonjunkturen framkallade läget. Taxering företages därför i regel allenast därest nu angivna förutsättningar synas vara för handen. Tillika iakttages att medgivande av utjämningsavdrag med femton procent å jämförelseinkomsten påverkar den taxerade merinkomstens storlek.

2. Vid bestämmande av *uppskattad merinkomst* skall inkomst för förkrigsinkomståren beräknas allenast för fastigheter som den skattskyldige innehaft även under beskattningsåret.

Den vid taxeringen till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt verkställda beräkningen av inkomst av annan fastighet skall vid uppskattning av inkomst enligt denna förordning frångås i den mån följande särskilda föreskrifter därtill föranleda.

Har fastighet eller del därav, som pläгат vara uthyrd, under något av förkrigsinkomståren ej varit uthyrd men har den varit uthyrd under beskattningsåret, skall vid uppskattning av inkomsterna för förkrigsinkomståren tilläggas skäligen hyresbelopp. Avdrag för kostnad för reparation och underhåll av byggnader beräknas ej för förkrigsinkomståren samt ej heller för beskattningsåret i vidare mån än kostnaden förorsakats av eller eljest ägt direkt samband med de förhållanden som föranlett inkomstökningen eller med anordning som nödvändiggjorts av krigskonjunkturen. Värde-minskningsavdrag beräknas ej för förkrigsinkomståren. För beskattningsåret medgives sådant avdrag endast i den mån värde-minskningen under detta år på grund av verkställd ny-, till- eller ombyggnad eller annan omständighet kan antagas hava varit större än under förkrigsinkomståren. Det må emellertid framhållas, att uthyrning varom här är fråga ofta föranleder skadegörelse eller slitning, som ej skulle hava uppkommit, om ej uthyrningen ägt rum. Sådant förhållande må, där ej hänsyn till detsamma tagits genom

avdrag för reparation eller dylikt under beskattningsåret, beaktas vid beräkning av avdrag för värdeminskning. Har å andra sidan under beskattningsåret kostnad nedlagts för reparation eller underhåll, som under föregående beskattningsår blivit eftersatt och på den grund beaktats vid beräkning av värdeminskningsavdrag för det året, må avdrag för kostnaden ej ånyo medgivas.

3. Såsom *jämförelseinkomst* skall i regel upptagas medeltalet av inkomsterna för förkrigsinkomståren. Har den skattskyldige ej under båda förkrigsinkomståren innehåft samma fastighet eller fastigheter som under beskattningsåret, må såsom jämförelseinkomst i stället för medeltalet av inkomsterna för dessa år antagas annat belopp, som finnes skäligt. Har den skattskyldige ej innehåft samma fastighet eller fastigheter som under beskattningsåret under hela det förra men under hela det senare förkrigsinkomståret, skall i regel inkomsten för det senare året vara jämförelseinkomst. Har den skattskyldige ej innehåft samma fastighet eller fastigheter som under beskattningsåret under något av förkrigsinkomståren i dess helhet, må beaktas resultat, som under förkrigsinkomståren eller något av dessa utvunnits av annan, vilken då innehåft fastigheten. Vid denna jämförelse bör dock iakttagas den skillnad som må föreligga bland annat med hänsyn till det av de olika ägarna i fastigheten nedlagda egna kapitalet.

För fysisk person, som av annan fastighet haft sin huvudsakliga försörjning, må jämförelseinkomsten ej bestämmas till lägre belopp än 3 000 kronor.

Den vid taxering till krigskonjunkturskatt senast fastställda jämförelseinkomsten bör frångås endast om särskilda skäl därtill föranleda.

4. Ränta å minskning av *eget kapital* i fastigheten beräknas efter en räntefot av fem procent, ränta å ökning av sådant kapital efter en räntefot av sex procent. Ökning av eget kapital i fastigheten anses i regel hava ägt rum vid avbetalning av skuld, som hänfört sig till fastigheten, samt vid nedläggande av eget kapital i samband med ny-, till- eller ombyggnad eller därmed jämförlig förbättring eller vid en mera omfattande nyuppsättning av inventarier för stadigvarande bruk å fastigheten eller dylikt, men ej om avbetalning skett av annan skuld än nu sagts även om denna varit in-tecknad i fastigheten.

till 6 §.

1. Såsom likartad med inkomst i form av tantiem m. m. anses exempelvis sådan inkomst av tjänst som utgår i form av lön eller annan förmån från rörelse, om och i den mån lönen eller förmånens belopp uppenbarligen påverkas av rörelsens resultat. I den mån ökning av sådan lön eller förmån får anses motiverad av ett större eller värdefullare arbete betraktas den följaktligen ej såsom likställd med inkomst av tantiem m. m.

2. I fråga om inkomst av tillfällig verksamhet såsom uppfinnare skall vad i punkt 8 av anvisningarna till 4 § stadgats beträffande yrkesmässig uppfinnarverksamhet äga motsvarande tillämpning.

3. Såsom jämförelseinkomst upptages i regel medeltalet av inkomsterna för förkrigsinkomståren av tjänst eller tillfällig förvärvsverksamhet som avses i 6 § sista stycket. Är det uppenbart att detta medeltal ej utgör ett godtagbart uttryck för den skattskyldiges normala årsinkomst av sådant slag vid tiden närmast före krigsutbrottet, skall dock jämförelseinkomsten fastställas till annat belopp som med hänsyn till omständigheterna kan anses skäligt. Har skattskyldig, vilken under beskattningsåret åtnjutit inkomst av tjänst, befordrats till eller eljest övergått till den ifrågavarande tjänsten efter krigsutbrottet, och skulle, om den skattskyldige redan dessförinnan innehaft den nya tjänsten, på grund därav för honom fastställts högre jämförelseinkomst än den för honom eljest gällande, skall jämförelseinkomsten skäli- gen jämkas med hänsyn härtill. Därest skattskyldig av inkomst som här avses haft sin huvudsakliga försörjning, må jämförelseinkomsten ej bestämmas till lägre belopp än 3 000 kronor.

Den vid taxering till krigskonjunkturskatt senast fastställda jämförelseinkomsten bör frångås endast om särskilda skäl därtill föranleda.

till 7 §.

1. Uppskattning av realisationsvinst vid avyttring av fast eller lös **egen-** dom sker enligt de regler som gälla för beräkning av sådan vinst enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, dock att i stället för priset vid förvärvet må avdragas egendomens uppskattade värde vid utgången av augusti 1939, om därigenom större förmån erhålles. Vid uppskattning av dylikt värde å fast egendom iakttages, att bevisning rörande dess storlek i regel ej kan åläggas den skattskyldige. Värdeökningen å egendomen efter nämnda tidpunkt bör följaktligen ej beräknas till högre belopp än som finnes med sannolikhet svara mot utvecklingen av den allmänna fastighetsmarknaden å orten. Från realisationsvinsten får avdragas realisationsförlust vid avyttring av fast eller lös egendom, därvid beaktas att, om värdet vid utgången av augusti 1939 lagts till grund för beräkningen av realisationsvinsten, värdet vid samma tidpunkt också skall läggas till grund för beräkning av realisationsförlusten, försåvitt värdet å den egendom förlusten avser då var lägre än kostnaden för förvärvet.

Inkomst av realisationsvinst beräknas ej för förkrigsinkomståren. Om skattskyldig mera regelbundet gör försäljningar, exempelvis av aktier, utan att dock yrkesmässig sådan verksamhet anses föreligga, kan beskattning av hela den realisationsvinst, som belöper på tiden efter krigsutbrottet, stundom te sig oskälig. Jämkning av den taxerade merinkomsten bör i sådant fall ske genom avdrag med skäligt belopp, därvid emellertid märkes, att till utgångspunkt för avdraget bör tagas realisationsvinsten i sin helhet och ej blott den del av denna vinst som hänför sig till värdeökning efter krigsutbrottet, samt att även storleken av försäljningsvinster under de olika åren, som ej äro skattepliktiga, bör beaktas.

2. Till realisationsvinst enligt 7 § skall icke hänföras sådan intäkt, som enligt 2 § 1 mom. andra stycket skall inräknas i inkomst av rörelse.

3. Har uppkommen realisationsvinst vid avyttring av tillgång för stadigvarande bruk under beskattningsåret använts för inköp av tillgång liknande den avyttrade under sådana förhållanden att avyttringen och inköpet helt eller delvis skäligen böra betraktas som ett utbyte av en befintlig tillgång mot en annan, skall i motsvarande mån realisationsvinsten ej medräknas vid taxeringen till krigskonjunkturskatt. Har vid taxering till krigskonjunkturskatt ett föregående år tillämpning skett av motsvarande bestämmelse i då gällande författning, skall, därest den inköpta tillgången åter avyttrats under beskattningsåret, vid beskattning enligt 7 § så anses som om omedelbart avdrag för avskrivning å tillgången skett med det belopp som skatteeftergiften det föregående året avsett.

4. Har fastighet tagits i anspråk genom expropriation eller eljest avyttrats under sådana förhållanden att tvångsförsäljning till det allmänna måste anses vara för handen, och finnes det ej uppenbart, att avyttringen skulle ägt rum även om tvång icke förelegat, skall den genom överlåtelsen uppkomna realisationsvinsten icke anses hava berott på förhållanden som omförmälas i 1 §.

till 8 §.

1. Av 4 § 3 mom. framgår att, om en förvärvskälla inom rörelse utvisar inkomstökning och en annan inkomstminskning, inkomstminskningen skall i viss ordning avräknas från inkomstökningen.

Beräkning av inkomstminskning beträffande annan fastighet förutsättes ej enligt denna förordning kunna ifrågakomma i annat fall än som avses i punkt 3 här nedan.

Avdrag för realisationsförlust vid avyttring av fast eller lös egendom medges enligt 7 § från realisationsvinst å sådan egendom men antages enligt denna förordning ej kunna ske i andra fall.

2. I övrigt skall avdrag för inkomstminskning under beskattningsåret å krigskonjunkturskatt underkastad förvärvskälla medgivas vid den beskattningsbara merinkomstens bestämmande enligt följande föreskrifter.

Avdrag för inkomstminskning å rörelse, i den mån utjämning av densamma ej skett enligt den i punkt 1 första stycket angivna bestämmelsen, skall medgivas från inkomstökning hänförlig till sådan inkomst, som avses i 2 § 1 mom c), samt till den del inkomstminskningen överstiger sådan inkomstökning och kan antagas hava berott på förhållanden som omförmälas i 1 §, från taxerad merinkomst å annan förvärvskälla.

Vad sålunda stadgats om inkomstminskning å rörelse skall i tillämpliga delar gälla jämväl i fråga om inkomstminskning hänförlig till sådan inkomst, som avses i 2 § 1 mom. c), under iakttagande att avdrag för sådan inkomstminskning i första hand skall ske från inkomstökning å rörelse.

Med inkomstökning å rörelse avses här ovan den uppskattade merinkomsten minskad med det å rörelsen belöpande utjämningsavdraget. Inkomstökning hänförlig till sådan inkomst, som avses i 2 § 1 mom. c), skall beräknas till skillnaden mellan inkomsten under beskattningsåret och motsvarande inkomst under ett antaget jämförelseår.

Med inkomstminskning å rörelse avses här ovan summan av den enligt punkt 11 av anvisningarna till 4 § beräknade uppskattade inkomstminskningen och ett belopp svarande mot det å rörelsen belöpande utjämningsavdraget. Beträffande inkomst som avses i 2 § 1 mom. c) skall inkomstminskning beräknas till skillnaden mellan inkomsten under det antagna jämförelseåret och inkomsten under beskattningsåret, dock under iakttagande att inkomstminskningen ej må beräknas till högre belopp än som erhålles vid motsvarande tillämpning av den för beräkning av taxerad merinkomst gällande regeln enligt 6 § sista stycket. Inkomstminskning som nu sagts skall antagas hava berott på förhållanden som omförmälas i 1 §, i den mån det ej framgår såsom sannolikt att inkomstminskningen ej berott på sådana förhållanden.

Med inkomst som avses i 2 § 1 mom. c) under ett antaget jämförelseår förstås, där ej särskilda förhållanden till annat föranleda, medeltalet av inkomster av motsvarande slag under förkrigsinkomståren.

Vid tillämpning av vad ovan föreskrivits skall iakttagas att, därest skattskyldig haft inkomstminskning å en krigskonjunkturskatt underkastad förvärvskälla och inkomstökning å en krigskonjunkturskatt icke underkastad förvärvskälla samt mellan dessa förvärvskällor finnes sådant samband att avräkning dem emellan framstår såsom särskilt naturlig, sådan avräkning i första hand bör ske, oaktat den skattskyldige även haft annan, krigskonjunkturskatt underkastad förvärvskälla, som utvisar inkomstökning. Vid bedömande i vad mån inkomstökning å krigskonjunkturskatt icke underkastad förvärvskälla skall anses föreligga bör jämförelse göras mellan den vid taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt för beskattningsåret beräknade inkomsten av förvärvskällan och medeltalet av motsvarande inkomster under förkrigsinkomståren.

3. Beträffande avdrag för inkomstminskning under de beskattningsår, 1941—1945 års taxeringar till krigskonjunkturskatt avsågo, iakttagas att sådant avdrag skall medgivas från den merinkomst, som återstår sedan det i 8 § 1 mom. omförmälda avdraget för inkomstminskning i förekommande fall gjorts. Vid bedömande av inkomstminskningens storlek och övriga med avdragsrätten sammanhängande frågor skola de vid nämnda taxeringar gällande föreskrifterna äga tillämpning. Därvid märkes, att fråga kan vara antingen om sådan inkomstminskning, som vid 1941—1945 års taxeringar skulle avdragas innan taxerad merinkomst av visst slag fastställdes, eller om sådan inkomstminskning som fick avdragas enligt 10 § i förordningarna om krigskonjunkturskatt för åren 1941—1945. Avdrag medgives endast i den mån inkomstminskningen kan anses hava berott på förhållanden som omförmälas i 1 §, under iakttagande tillika att avdrag för inkomstminskning å annan fastighet må medgivas allenast från taxerad merinkomst å samma förvärvskälla under beskattningsåret. Vid beräkning av inkomstminskning å viss förvärvskälla under de beskattningsår som 1942—1945 års taxeringar avsågo må ej vid tillämpning av 8 § 2 mom. hänsyn tagas till å förvärvskällan

belöpande utjämningsavdrag. Vid bestämmande huruvida avdrag skall anses hava utnyttjats vid tidigare års taxeringar skall bortses från det i 8 § omförmälda avdraget å 3 000 kronor.

Inkomstminskning å annan fastighet beräknas med motsvarande tillämpning av de för beräkning av uppskattad merinkomst å denna förvärvskälla gällande reglerna. Emellertid skall, där jämförelseinkomsten fastställes till högre belopp än det som motsvarar den högsta inkomsten under något av åren 1937 och 1938, inkomstminskningen bestämmas med utgångspunkt från den högsta av dessa inkomster. Inkomstminskning å annan fastighet skall anses hava berott på förhållanden som omförmälas i 1 § i den mån den uppkommit genom att bruttointäkterna under det beskattningsår, varom är fråga, i jämförelse med förkrigsinkomståren minskats på grund av att uthyrningsmöjligheter, som under normala förhållanden pläгат vara för handen, under beskattningsåret ej kunnat utnyttjas på grund av det av krigskonjunkturen framkallade läget.

Avdrag som avses i denna punkt, med undantag för avdrag för inkomstminskning å annan fastighet, tillgodonjutes i första hand från taxerad merinkomst av förvärvskälla, å vilken inkomstminskningen uppstått. Återstående avdrag göres från taxerad merinkomst av rörelse och, i den mån avdraget ej såmedelst kan fullt utnyttjas, från summan av övriga taxerade merinkomster.

till 11 §.

Restitution av skatt, som påförts provisoriskt för kostnadsutjämning, medges i första hand därest fondmedlen disponerats för sådana omkostnader som skulle hava varit avdragsgilla, om i stället andra medel använts för omkostnaderna. Dock må i fall, där kostnadsutjämningsfond ej tagits i anspråk för täckande av omkostnader som nu avses, restitution likväl medgivas, därest ett belopp, svarande mot de omkostnader för vilka fonden enligt sitt ändamål kunnat disponeras, tillägges vid inkomstuppskattningen enligt denna förordning. Vad sålunda stadgats skall i tillämpliga delar gälla jämväl beträffande restitution i fall, där kostnadsutjämningsfond ej avsatts men provisorisk påföring av krigskonjunkturskatt det oaktat skett på grund av bestämmelserna i 20 § andra stycket förordningarna om krigskonjunkturskatt för åren 1942—1945.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 8 mars
1946.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, ERLANDER, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler fråga om *krigskonjunkturskatt för år 1946 samt avveckling av krigskonjunkturbeskattningen* och anför därvid följande.

Inledning.

Inledningsvis torde få erinras om att krigskonjunkturskatt utgått för åren 1940—1945. Den senaste förordningen i ämnet utfärdades den 8 juni 1945 (nr 294) och avsåg merinkomster under år 1944 (motsvarande räkenskapsår).

Vidare torde här få nämnas, att 1944 års allmänna skattekommitté med skrivelse den 8 december 1944 överlämnat betänkande med förslag till förfarande vid avveckling av krigskonjunkturbeskattningen (SOU 1944: 62).

Över nämnda förslag hava efter remiss yttranden avgivits av *fullmäktige i riksbanken, kammarrätten, statskontoret, riksräkenskapsverket, kommerskollegium* (med överlämnande av yttranden från *samtliga handelskammare, Sveriges industriförbund, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges grossistförbund, Sveriges allmänna exportförening, Sveriges redareförening och kooperativa förbundet*), *överståthållarämbetet, länsstyrelserna i samtliga län, centrala krigskonjunkturskattenämnden, mellankommunala prövningsnämnden* samt *kommissionen för ekonomisk efterkrigsplanering*.

I flera av de utav kommerskollegium överlämnade yttrandena har åberopats ett yttrande i ämnet, som avgivits av *delegerade utsedda av Sveriges industriförbund, Stockholms handelskammare, svenska bankföreningen och svenska försäkringsbolags riksförbund*.

Särskilda framställningar i ämnet hava vidare ingivits av *Billeruds aktiebolag, aktiebolaget Volvo och apotekarsocieteten*.

Frågan om uttagande av krigskonjunkturskatt för år 1946 samt om tidpunkten för denna skatteforms avveckling upptogs till preliminär behandling förliden höst vid framläggandet av förslag till förordning med särskilda

bestämmelser angående inventering av varulager i samband med krigskonjunkturbeskattnings avveckling. Jag erinrade därvid (prop. nr 376 vid 1945 års riksdag, s. 21) att bevillningsutskottet i sitt betänkande nr 45 i anledning av propositionen nr 256 med förslag till förordning om krigskonjunkturskatt för år 1945 uttalat, att enligt utskottets mening krigskonjunkturbeskattningen borde avvecklas så snart möjlighet därtill förelåge. Med hänsyn till att krigstillståndet i Europa upphört och det kunde antagas, att en allmän strävan komme att göra sig gällande att föra hushållningen fram mot mera normala förhållanden, borde avvecklingen av krigskonjunkturskatten kunna påskyndas och möjligheten av dess avveckling redan per den 31 december 1944 omprövas. Utskottet förutsatte i varje fall, att krigskonjunkturskatt icke skulle uttagas för merinkomster, som hänförde sig till tid efter 1945 års utgång.

Jag framhöll vidare i nyssnämnda proposition nr 376, att, när krigskonjunkturskatten vid krigets början infördes, det förutsattes såsom naturligt att en sådan beskattning skulle bestå så länge krigskonjunkturen varade. Jag fann det därför svara till syftet med krigskonjunkturskatten, att jämväl 1945 års mervinster underkastades dylik skatt. Ett ytterligare skäl härför ansåg jag vara, att det avvecklingsförfarande, vid vilket den slutliga effekten av krigskonjunkturbeskattningen förutsatts skola framkomma, lämpligen borde sammankopplas med en ny taxering till krigskonjunkturskatt och sålunda icke ske i form av en justering av redan verkställda taxeringar för merinkomster under år 1944. Emellertid borde, såsom bevillningsutskottet uttalat, krigskonjunkturskatt icke uttagas för merinkomster som hänförde sig till tid efter 1945 års utgång. I överensstämmelse med vad sålunda anförts avsåge jag att senare framlägga förslag till förordning om krigskonjunkturskatt för år 1946, gällande merinkomster under år 1945, jämte förslag till avvecklingsföreskrifter. Dessa förslag komme att i huvudsak bygga på det betänkande i ämnet, som framlagts av 1944 års allmänna skattekommitté.

Mina sålunda gjorda uttalanden föranledde icke någon erinran från bevillningsutskottets (betänkande nr 63 år 1945) eller riksdagens sida.

Jag torde i detta sammanhang jämväl få erinra om att i årets statsverksproposition förutsatts, att krigskonjunkturskatt skulle komma att utgå även för år 1946 ävensom att skatten i samband med taxeringen nämnda år skulle avvecklas genom ett avräkningsförfarande per den 31 december 1945. I statsverkspropositionen har inkomstiteln krigskonjunkturskatt beräknats till ett belopp av 100 miljoner kronor, därvid hänsyn jämväl tagits till de skattebelopp som kunde förväntas inflyta på grund av avräkningsförfarandet.

I enlighet med de i det föregående återgivna uttalandena torde förslag nu böra framläggas för riksdagen om krigskonjunkturskatt för år 1946 samt om krigskonjunkturbeskattnings avveckling. Förslag till förordning i ämnet har utarbetats inom finansdepartementet. Detta förslag bygger på 1944 års allmänna skattekommittés förut omnämnda betänkande, men innefattar på flera viktiga punkter avvikelser därifrån.

Departements-
chefen.

Det närmare innehållet av departementsförslaget framgår av den följande redogörelsen. Emellertid torde jag redan i detta sammanhang få nämna, att den föreslagna förordningen icke upptager merinkomst av skogsbruk under år 1945 såsom till krigskonjunkturskatt skattepliktig inkomst. Detta överensstämmer med de uttalanden, som i denna del gjordes under förarbetena till 1945 års förordning om krigskonjunkturskatt. Jag anförde därvid för egen del (prop. nr 256, s. 66) att vid utformandet av åtgärder för tryggande av bränsleförsörjningen under bränsleåret 1945/46 även frågan om krigskonjunkturskattens fortvaro blivit föremål för överväganden och att befrielse från sådan skatt för merinkomst av skogsbruk under 1945 ansetts utgöra en förutsättning för att skogsägarna skulle kunna i tillräcklig grad stimuleras till skogsavverkningar. Med hänsyn därtill fann jag det motiverat, att i ett eventuellt förslag till krigskonjunkturskatt för år 1946 merinkomst av skogsbruk icke upptoges såsom till krigskonjunkturskatt skattepliktig inkomst. Bevillningsutskottet vid 1945 års riksdag ansåg det likaledes i då rådande läge önskvärt, att skogsägarna erhöle den stimulans till för vår bränsleförsörjning nödiga skogsavverkningar, som ett avskaffande av krigskonjunkturskatten för merinkomst av skogsbruk under år 1945 skulle kunna innebära.

Jämväl i ett annat hänseende innebär förslaget en inskränkning i fråga om skattepliktens omfattning. Enligt förslaget skall nämligen krigskonjunkturskatt icke utgå å merinkomst av jordbruk, som uppkommit under år 1945. Ur fiskalisk synpunkt är denna begränsning emellertid av ringa betydelse. Man torde nämligen med hänsyn till förhållandet mellan prisstegring och omkostnadsökning å jordbrukets produkter sedan krigsutbrottet kunna antaga, att merinkomst av jordbruk endast undantagsvis kommer att föreligga för år 1945. Vid sådant förhållande och då granskningen av jordbrukarnas deklARATIONER för upprättande av förslag till taxering till krigskonjunkturskatt, enligt vad erfarenheten visat, tager taxeringsmyndigheternas tid och krafter i anspråk i en i förhållande till taxeringsutfallet oproportionerligt stor utsträckning, har det icke syntts tillräckligt motiverat att bibehålla krigskonjunkturbeskattningen i fråga om inkomst av jordbruk.

Tillgångarnas värdering.

1. Efterkrigsprisnivån.

Kommittén. Kommittén har framhållit, att en av huvudprinciperna för det planerade avräkningsförfarandet vore att de reserver, som skapats under kriget, skulle tagas till beskattning genom att lagerökningar uppräknades till efterkrigspris (E-pris). E-priset komme därför att bli av avgörande betydelse icke endast för avräkningsförfarandets resultat ur statsfinansiell synpunkt utan även och kanske framför allt för de skattskyldiga, vilka enligt denna beräkningsgrund åsamkat sig skatteskuld till staten. Kommittén hade

utgått från att såsom grund för beräkningen av E-pris skulle läggas den allmänna prisnivå, som kunde antagas bli gällande sedan förhållandena efter krigets upphörande stabiliserat sig.

Kommittén har vidare anfört:

Vid några tidigare tillfällen har prisutvecklingen före och under kriget varit under diskussion i samband med skattelagstiftning. Sålunda ansågs vid lagstiftningen om krigskonjunkturskatt för år 1941 den för överpris och merkostnad enligt 1940 års förordning stadgade spärrgränsen av en och en tredjedel gånger det pris, som den tillgång avdraget avsåg, kunde anses hava betingat vid utgången av augusti 1939, skäligen böra sänkas till en och en fjärdedel gånger detta pris; detta med hänsyn till den tendens prisutvecklingen visat beträffande de tillgångar, som huvudsakligen berördes av detta avdrag, nämligen fartyg. I förordningen den 12 juni 1942 om rätt att vid taxering till kommunal inkomstskatt samt till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt åtnjuta avdrag för avsättning till investeringsfond bestämdes storleken av den avdragsgilla avsättningen till fond för ersättande av förkrigslager till »ett belopp motsvarande minskning av dold reserv i varulager i samband med lagerminskning från utgången av det beskattningsår, som gick till ända närmast före den 1 september 1939, till utgången av det beskattningsår, taxeringen avser, med tillägg av 20 procent av den beräknade anskaffningskostnaden vid förstnämnda tidpunkt för det därefter avgångna lagret...» Man utgick härvid tydligen från att prisnivån efter krigets upphörande skulle komma att ligga 20 procent över förkrigsprisnivån.

Sedan kommittén vidare erinrat om de synpunkter angående penningpolitikens inriktning efter kriget, som framlagts i propositionen nr 252 vid 1944 års riksdag angående fortsatt befrielse från skyldigheten att inlösa av banken utgivna sedlar med guld m. m., har kommittén uttalat, att vid bestämmandet av E-prisnivån stor försiktighet tydligen måste iakttagas. Om den prisnivå, som skulle ligga till grund för avräkningsförfarandet, komme att ligga för högt, kunde konsekvenserna bli olyckliga, bl. a. med hänsyn till beskattningsmyndigheternas arbete. Å andra sidan finge siffran icke sättas så lågt, att de skattskyldiga, som i huvudsak berördes därav, nämligen de, vilka i större utsträckning begagnat sig av möjligheterna att uppskjuta krigskonjunkturbeskattningen, favoriserades framför de skattskyldiga, som redan erlagt skatten. Kommittén hade för sin del funnit skäligt räkna med en E-prisnivå motsvarande 125 procent av förkrigstidens prisnivå eller rättare av prisnivån i december 1938 (eller i augusti 1939).

Remissyttrandena. Flertalet remissinstanser har understrukit svårigheten att vid tidpunkten för remissvarens avgivande (februari 1945) med någon grad av säkerhet uttala sig om prisnivån efter kriget.

Sålunda har *statskontoret* anfört:

I betraktande av den labilitet, som för närvarande torde vara utmärkande för det allmänna löneläget, och de återverkningar, som mera betydande lönerubbningar i samband med förestående avtalsuppgörelser kunna erhålla å efterkrigspriserna synes frågan om efterkrigsprisnivåns lämpliga avvägning knappast kunna på nuvarande stadium tillfredsställande besvaras.

Riksräkenskapsverket har funnit tvivelaktigt om det vore möjligt att med större grad av säkerhet beräkna efterkrigsprisnivån. Denna konstruktion syntes dock vara nödvändig. Ur fiskalisk synpunkt syntes förslaget icke för-
anleda anmärkning. — Ur rättvisesynpunkt kunde ej ställas krav på exakt
avvägning; hela förfarandet måste bliva summariskt.

Ett antal remissinstanser har förordat den av kommittén föreslagna pro-
centsatsen.

Sålunda har *centrala krigskonjunkturskattenämnden* uttalat, att varje an-
tecipativt fastställande av efterkrigspriset givetvis kunde komma att med-
föra verkningar, som i den mån den verkliga prisnivån efter kriget komme
att avvika från den på förhand antagna, kunde framstå som orättvisa. Den-
na olägenhet torde emellertid komma att uppvägas av de gynnsamma åter-
verkningar, som krigskonjunkturbeskattningens omedelbara avveckling skul-
le medföra för näringslivet. Nämnden hade icke funnit skäl till erinringar
mot den av kommittén föreslagna procentsatsen.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har anfört:

Visserligen kan beräkning av efterkrigsprisnivån till 125 procent av för-
krigstidens prisnivå just för närvarande te sig mera tvivelaktig än som under
1944 var förhållandet. Länsstyrelsen syftar på den återverkan på en blivande
stabiliserad prisnivå som kan bliva en följd av lönerörelserna på arbets-
marknaden och senaste räntesänkningen. Men de förskjutningar, som härav
kunna föräledas, låta sig icke nu överblickas. Länsstyrelsen anser icke
möjligt att uppskjuta avgörandet om grunderna för avvecklingen ännu ett
år för att behålla möjligheten till justering av efterkrigsprisnivån. Denna
beräknade läge torde väl svara mot vad som nu synes rimligt och till sina
konsekvenser rättvist.

Kommerskollegium samt flertalet av de hörda näringsorganisationerna ha-
va ansett, att den av kommittén antagna prisnivån efter kriget vore för hög.
Sålunda har *kommerskollegium* anfört:

Kollegium hyser starka betänkligheter emot att fixera den tänkta prisni-
vån vid 125 procent. Det må erinras om att vid avsättning till investerings-
fond enligt förordningen den 12 juni 1942 (nr 371) anskaffningskostnaden
från förkrigstiden får ökas med 20 procent och att det s. k. utjämningsav-
draget, som ju i viss mån är avsett att vara en mätare på penningvärdets
försämring, uppgår till 15 procent. Kollegium finner, att båda dessa pro-
centberäkningar ge en anvisning om att siffran 25 är bestämd i högsta laget
och att man i första hand borde överväga att fixera prishöjningen vid sam-
ma siffra som utjämningsavdraget eller 15 procent och i varje fall icke över
20 procent.

Delegerade för Sveriges industriförbund m. fl. hava särskilt understrukt,
att om efterkrigsprisnivån sattes för högt icke önskvärda verkningar kunde
befaras å prisbildningen. Delegerade hava bl. a. framhållit:

Om företagen föräledas att räkna med ett värde i sina lagertillgångar
efter denna prisnivå och att verkställa amorteringar å nyanskaffade tillgång-
ar för stadigvarande bruk under hänsynstagande till denna högre prisnivå,
torde detta icke kunna undgå att försvåra realiserandet av en sådan de låga
prisernas politik, för vilken såväl statsmakterna som näringsföretagen åda-

galagt livligt intresse och vars genomförande torde vara av grundläggande betydelse för den ekonomiska utvecklingen. Vidare bör bemärkas, att de företag, vilkas rörelse mest gynnats av krigskonjunkturen och som förty hårdast komma att drabbas av den slutliga krigskonjunkturskatten, regelmässigt tillhöra de mest konjunktur känsliga näringsgrenarna. Det må i detta hänseende vara tillräckligt att erinra om rederier och varv. De ha därför också att vänta de hårdaste påfrestningarna vid en inträffande depression. Det kan under sådana förhållanden icke vara välbetänkt att vid tidpunkten för omställningen till fredsförhållanden belasta just dessa företag med en sådan skattebörd, att deras motståndskraft försvagas. De här berörda omständigheterna synas oss vara av sådan betydelse att en sänkning av det föreslagna efterkrigspriset icke borde väcka betänkligheter, detta desto mindre som genom särskilda spärregler garantier skapats för att en dylik sänkning icke skall kunna utnyttjas av enskilda företag för icke avsedd skattehindring.

Fullmäktige i riksbanken och kommissionen för ekonomisk efterkrigsplanering hava slutligen i sina yttranden understrukit vikten av, att den prisnivå, som lades till grund för avräkningsförfarandet, så nära som möjligt anslöte sig till den verkliga nivån vid den tidpunkt, då den slutliga avräkningen ägde rum. *Kommissionen för ekonomisk efterkrigsplanering* har sålunda bl. a. anfört:

Det indextal för prisnivån, som skall läggas till grund för avräkningsförfarandet bör givetvis i princip bestämmas på grundval av det bästa omdöme, som kan göras rörande den framtida faktiska prisutvecklingen. Med den syn på konjunkturutvecklingen efter kriget, som kommissionen har, bör man vid bestämmandet av detta indextal dock icke söka förutsäga prisläget vid ett framtida »normalt» eller »stabiliserat» konjunkturläge, vilket framstår som en mer och mer orimlig uppgift, utan anknyta det normerande indextalet till en prognos av det prisläge, som kan väntas inträda, när efter avspärrningens upphävande samt frakt- och försäkringskostnadernas nedgång den nu rådande extraordinära knappheten på importerade råvaror blivit hävd och importpriserna sjunkit.

Kommitténs förslag till bestämmande av den beräknade efterkrigsprisnivå, som skall läggas till grund för avräkningsförfarandet — alltså det s. k. E-priset — utgår närmast från diskussionsläget för något år sedan. Detsamma gäller de över förslaget avgivna remissyttrandena. Den tid som förflutit efter vapenstilleståndet i Europa har emellertid vidgat våra erfarenheter rörande pristendenserna. En omprövning av frågan om den lämpliga E-prisnivån med stöd av utvecklingen under det gångna året synes därför påkallad.

Kommissionen för ekonomisk efterkrigsplanering har i sitt remissyttrande framhållit, att man vid fastställandet av E-prisnivån givetvis borde utgå från det bästa omdöme som kunde ges rörande den framtida faktiska prisutvecklingen men att man därvid icke borde söka förutsäga prisläget vid ett framtida »normalt» eller »stabiliserat» konjunkturläge, vilket framstår som en mer och mer orimlig uppgift, utan anknyta det normerande indextalet till en prognos av det prisläge, som kan väntas inträda när efter avspärrningens upphävande samt frakt- och försäkringskostnadernas nedgång den

*Departements-
chefen.*

rådande extraordinära knappheten på importerade råvaror blivit hävd och importpriserna sjunkit. Jag kan ansluta mig till vad kommissionen sålunda uttalat. När det gäller att från denna utgångspunkt bilda sig en mening om det lämpliga E-priset, har man tidigare utgått ifrån att priserna på de stora varumarknaderna efter krigets slut skulle i huvudsak stabiliseras, att en tillfredsställande råvaru- och bränsletillförsel skulle upphäva knapphetsprisstegringen samt att frigörandet av tonnage från användning i krigföringen skulle leda till ett kraftigt fraktfall. Dessutom har man räknat med att lönenivån skulle kvarstå i huvudsak oförändrad. Utvecklingen efter vapenstilleståndet har endast delvis gått i den sålunda antagna riktningen. Lönerörelser och från kristiden kvardröjande inflatoriska tendenser ha givit upphov till fortsatta prisstegringar utom landet på våra viktigaste export- och importmarknader. Den mycket starka varubrist, som råder i flertalet länder i Europa och som förhindrat en snabbare ökning av tillgången på viktigare varor inom landet, har vidare medfört, att den väntade prissänkningen till följd av ökad tillförsel icke heller ännu kommit till stånd. Svårigheterna att nå upp till en ens tillnärmelsevis tillfredsställande import av bränslen äro väl kända; deras återverkningar på den inhemska prissituationen, där nödvändigheten att använda ersättningsbränslen i stor utsträckning kvarstår, äro uppenbara. På fraktmarknaden är otvivelaktigt ett icke obetydligt fraktfall att emotse, sedan den enhetliga kontrollen över tonnaget numera upphävs. Man har emellertid att räkna med internationella strävanden att mildra och begränsa detta fraktfall till skydd för det i fartygsbyggen nedlagda kapitalet. Det är därför för tidigt att säga, om fraktreduktionerna kunna bliva av sådan omfattning, att de i högre grad komma att påverka den inhemska prissituationen. Slutligen har löneutvecklingen inom landet blivit i viss mån annorlunda än man tidigare räknat med, i det att successiva lönejusteringar, i första hand för sämre ställda grupper, fört den genomsnittliga lönenivån tillbaka till eller över krigstidens realläge. Därmed har själva basen för ett kommande prisfall kommit att läggas på en högre nivå än förut beräknats.

Den allmänna prisnivån kan för närvarande grovt sett sägas ligga cirka 50 procent över förkrigsnivån. Beaktar man här förut angivna förhållanden, vilka tillsammans äro ägnade att väsentligt reducera möjligheterna till mera allmänna prisreduktioner under de närmaste efterkrigsåren, kan man knappast motivera att E-prisnivån sättes lägre än 40 procent över förkrigsnivån. En reduktion av efterkrigsprisernas genomsnittsläge under den här antagna E-prisnivån kan knappast tänkas komma till stånd annat än som resultat av en internationell depression. Ehuru givetvis risker föreligga för att efterkrigskonjunkturen förr eller senare kommer att brytas, talar dock sannolikheten för att strävanden från olika länders sida att förebygga en omfattande arbetslöshet komma att medföra, att denna brytning icke får karaktären av en allmän och djupgående depression.

2. Värdering av tillgångar avsedda för omsättning eller förbrukning i rörelse.

Kommittén. Kommittén har i sitt betänkande föreslagit, att den del av vid beskattningsårets utgång befintligt lager, som motsvarade förkrigslagret, alltså finge nedskrivas till förkrigspris under det att den ökning av inneliggande lager, som kunde hava inträtt efter sista förkrigsinkomstårets utgång, regelmässigt skulle beräknas till efterkrigspris. Skulle emellertid anskaffningskostnaden för vissa lagertillgångar vid avräkningstillfället icke uppgå till efterkrigspris, borde lagerökningen i denna del få upptagas till den lägre, verkliga anskaffningskostnaden. Skulle däremot i visst fall prisstegringen vara större än det beräknade efterkrigspriset, borde med den angivna utgångspunkten hänsyn därtill icke tagas.

Enligt kommitténs förslag skulle vidare, om skattskyldig visade att före taxeringens avslutande varor av visst slag måst utförsäljas till genomsnittligt lägre nettoförsäljningspris än det nyss angivna, det lägre försäljningsvärdet vid avräkningen gälla för både den försålda kvantiteten och för inneliggande varor av liknande kvalitet. Analogt borde tillämpas för råvaror och material av det slag, som kommit till användning i försålda varor. Denna reduktionsregel borde dock ej gälla i den mån försäljningspriset uppenbarligen understigit vid tiden för försäljningen gällande marknadspris.

Om ett företag under kriget utvidgat sin rörelse och av denna anledning enligt av den skattskyldige presterad bevisning behöfde större normallager än som vid utgången av sista förkrigsinkomståret ansetts vara nödvändigt för driften, finge enligt förslaget jämväl sådan lagerökning värderas till förkrigspris. Den lagerökning, som motsvarade ökning av normallager under angivna förhållanden, skulle då icke behöva värderas lika högt som lagerökning i övrigt. Givetvis hade för nedskrivning av den lagerökning, varom här vore fråga, använts icke krigskonjunkturbeskattade vinstmedel och företaget kunde dessutom vid tidigare taxeringar till krigskonjunkturskatt hava kommit i åtnjutande av avdrag för naturlig utveckling, men kommittén funne likväl billighetskäl tala för att i vissa fall ett avsteg gjordes från principen att alla under kriget uppkomna vinster skulle beskattas. Ett strängt fasthållande vid nämnda princip syntes nämligen i nu berörda fall medföra, att skattskyldig kunde komma i sämre läge än om krigsförhållandena icke förelegat, trots att han kunde hava erhållit avdrag för naturlig utveckling. Om t. ex. ett företag, som före kriget arbetat med ett lager till värde av 200 000 kronor, vore stätt i utveckling, öppnade filialer etc., kunde vid avräkningstillfället ett lager till ett värde av 300 000 kronor vara nödvändigt för att företaget skulle kunna arbeta. För ett företag däremot, som utbyggt t. ex. för ett speciellt ändamål under kriget, skulle de vanliga reglerna gälla. Vid tillämpningen av nu föreslagna särskilda medgivande syntes dock lagerökningen i fråga aldrig böra få nedskrivas lägre än till förkrigspris, för så vitt sådan längre gående nedskrivning icke vore enligt därom gällande bestämmelser på grund av prisfall e. d. medgiven jämväl för annat slag av lagerökning.

Kommittén har ansett sig böra framlägga förslag om särskilda regler till förebyggande av att skattskyldig före avräkningens verkställande inköpte särskilt stora lager uteslutande i syfte att därigenom bereda sig fördelar vid slutavräkningen. Kommittén har därvid föreslagit, att det efterkrigslager, som skulle få nedskrivas till efterkrigspris, aldrig skulle få vara större än lagret per den 31 december 1943. Överskjutande lager skulle då i regel upptagas till anskaffningskostnaden. Undantag finge dock rimligtvis göras för sådana företag, vilka på föranledande av myndighet ökat sina lager; i dylika fall har kommittén ansett, att nedskrivning borde medgivas till vad som visas vara eller kunde antagas bliva genomsnittligt nettoförsäljningspris, därest detta vore lägre än den verkliga anskaffningskostnaden. Likaledes borde gälla att om det före taxeringens avslutande visades, att anskaffningskostnaden sjunkit i förhållande till den verkliga, detta lägre värde borde tillämpas.

Därest man i fråga om avräkningen stadgade, att det förkrigslager, som hänförde sig till sista förkrigsinkomstårets utgång, alltjämt finge värderas efter de principer och den prisnivå, som tillämpades före kriget, förhindrades tydligtvis att den fiktiva värdeökning, som uppstått å detta lager genom penningvärdets fall, bleve föremål för beskattning. Föreläge minskning av förkrigs-lagret, bleve däremot särskilda bestämmelser erforderliga. Om lagret minskades under förkrigs-lagrets kvantitet, borde sålunda visst avdrag erhållas vid beräkningen av återstående inkomst. Detta avdrag borde motsvara det belopp, varmed lagerminskningen, värderad efter efterkrigspris, överstege lagerminskningens värde enligt förkrigspriset. I det fall kontraherad vara finge räknas såsom levererad, måste tydligtvis detta avdrag i motsvarande mån reduceras.

Enligt kommitténs förmenande måste särskild uppmärksamhet ägnas det fall, då i lagret vid avräkningstillfället inginge s. k. surrogatvaror i större eller mindre utsträckning. Härvidlag kunde bliva nödvändigt att beträffande efterkrigs-lager av surrogatvaror medgiva en omvärdering enligt särskilda regler. Det borde i detta sammanhang erinras om, att företag kunde hava ineliggande lager av kol av sådan beskaffenhet, att den måste betraktas som surrogatvara. Om skattskyldig gjorde gällande och sannolikt, att en varas värde efter kriget komme att avsevärt nedgå, skulle hänsyn härtill tagas vid värdets åsättande. Sådana omständigheter kunde tydligtvis även föreligga att något värde över huvud taget icke kunde åsättas.

I nära anslutning härtill borde beaktas de förhållanden, som gällde beträffande lager av bränsle. Medan industrin före kriget tillgodosett sitt bränslebehov i huvudsak med kol, hade det därefter inträdda läget å bränslemarknaden i allt större omfattning medfört, att behovet i fråga måste tillgodoses medelst ved eller torv. Härigenom hade emellertid kvantiteterna av erforderligt bränsleförråd kommit att väsentligt utökas, när värmevärdet å kol vore betydligt högre än å torv och ved. För ernående av samma värmeeffekt som medelst 1 ton kol av nuvarande kvalitet torde sålunda erfordras i runt tal $2\frac{1}{2}$ ton torv eller $6\frac{1}{2}$ kbm ved. Vid bedömande av storleken av normallager bränsle syntes erforderligt att taga hänsyn härtill. Detta skulle

enklast kunna ske genom att man vid bedömande av normallager av bränsle utginge från värmeenheter i stället för från andra beräkningsgrunder. I detta sammanhang borde observeras, att åtskilliga industrier vore i besittning av kollager, som väl tillhörde dem men som vore under beslag och förty icke finge utnyttjas. Med avseende å dylika lager vore dock att märka, att desamma kunnat av ägaren utnyttjas för nedskrivning av vinsterna under krigskonjunkturskatteåren samt att denne vid en återgång till fredsförhållanden kunde antagas återfå dispositionsrätten till lagret. I den mån ett dylikt beslagttaget parti inbegreps i den bränslekvantitet, som utgjorde normallagret, uppkomme inga särskilda svårigheter; även den beslagtagna kvantiteten finge då värderas i enlighet med normallagervärderingsprincipen. Fölle däremot det beslagtagna partiet så att säga utanför det eljest redovisade normallagret torde väl näppeligen kunna ifrågasättas ett dylikt, ur den skattskyldiges synpunkt gynnsammare bedömande. Däremot borde givetvis beaktas den eventuella förlustrisk, som kunde för den skattskyldige uppkomma därigenom att han på grund av beslaget förhindrades att avveckla den överskjutande kvantiteten innan priset å densamma eventuellt sjunkit under det antagna efterkrigspriset.

Kommittén har vidare ifrågasatt, huruvida icke undantag från de föreslagna reglernas tillämpning borde göras beträffande sådana rörelseidkare, vilka på beställning utförde arbeten. Kommittén hade jämväl övervägt, huruvida någon allmän regel lämpligen kunde meddelas beträffande dylika fall. Emellertid mötte här i regel betydande svårigheter att så att säga individualisera de tillgångar, som anskaffats eller bearbetats just för en viss beställares räkning. Så länge detta icke vore fallet funnes återigen intet utrymme för en specialregel. Kommittén hade för den skull funnit lämpligast att begränsa en regel av åsyftat slag till den speciella rörelse, för vilken densamma hade sin största och egentliga betydelse, nämligen till varvsindustrin och beträffande vid denna industri tillverkade fartyg.

Kommittén har framhållit, att enligt hittills gällande regler möjlighet förelagat att nedskriva material m. m. som nedlagts å beställda fartyg, till förkrigspris eller, i den mån lagerökning icke förelåge, därunder. Då emellertid icke varvet utan beställaren stode risken för ett inträdande prisfall, kunde synas, som om i förevarande fall de nedlagda kostnaderna borde upptagas till sitt verkliga värde; desamma motsvarade ju en fordran hos beställaren. Att sedan i speciella fall denna fordran kunde anses mindre värd än dess nominella värde inverkade icke å det sagda och vore för övrigt något, som gällde alla fordringar. Såsom nedlagda kostnader torde få anses icke enbart kostnader för sådant material, som kommit till användning vid fartygsbygget, utan även kostnader för sådant material, som speciellt anskaffats för beställningen.

Kommittén har i detta sammanhang understrukt, att det givetvis vore riktigt, att varvsindustrin hade kontrakt å de beställda fartygen, vilka kontrakt enligt sitt innehåll säkerställde varven i händelse av prisfall och översflyttade risken därav å beställaren. Emellertid hade häremot invänts, att

erfarenheterna från depressionstiden efter föregående världskrig utvisade, att dylika kontrakt icke kunde tillerkännas alltför stort värde. Under föregående depressionsperiod annullerades nämligen de tecknade kontrakten i stor utsträckning — och detta även i fall, då beställarna utgjordes av stora rederier — och varven drabbades därigenom synnerligen starkt av priset, särskilt som det anskaffade materialet i regel icke kunde oförändrat användas för andra arbeten än de en gång avtalade. Någon möjlighet för varven att inleda processer för att ernå ersättning för kontraktsbrotten föreläge praktiskt taget icke; en sådan åtgärd hade endast inneburit ett fullständigt brytande av förbindelserna med deras kunder. Om dessa erfarenheter från tiden efter föregående världskrig kunde befaras komma att nu upprepas, vore föga skäligt att beträffande leverantörer av beställda fartyg uppställa någon särskild värderingsregel. Det torde dock kunna påstås, att förhållandena för närvarande i väsentlig grad avveke från vad händelsen var under nyssberörda tidigare depressionstid. Detta berodde icke minst på att företagen nu på ett helt annat sätt än tidigare konsoliderat sin ekonomiska ställning samt att riskerna för annullerandet av ingångna kontrakt därigenom väsentligt förminskats.

Vid sådant förhållande syntes det enligt kommittén riktigast, att i huvudsak bortse från erfarenheterna från föregående efterkrigstid samt i stället fasthålla vid uppfattningen, att en mindre gynnsam värderingsmetod borde gälla för leverantörer av fartyg, vilka genom kontrakt tryggats mot prisfallsrisk. För att emellertid lämna möjligheten öppen att beakta alla på frågan inverkan omständigheter syntes bestämmelsen i fråga lämpligen böra avfattas sålunda, att de ifrågakommande kostnaderna ej finge upptagas till lägre belopp än som kunde beräknas därå belöpa av den likvid, som kunde antagas inflyta i anledning av beställningen.

Kommittén har i sitt betänkande utgått från, att i lager finge inräknas allenast sådana varor, vartill äganderätten övergått å rörelseidkaren. Kontraherade varor borde sålunda i regel vid avräkningen icke få upptagas såsom inneliggande varor och å kontrakten gjorda nedskrivningar måste alltså nu förekomma till beskattning. Emellertid hade nedskrivningar ägt rum å kontraherade varor enligt andra metoder, framför allt för antagen kontraktsrisk. Vid avräkningsförfarandet borde som regel avdrag för dylika nedskrivningar icke heller medgivas. Emellertid vore givet, att särskilt inom vissa rörelsegrenar en kontraktsrisk kunde föreligga även vid avräkningstillfället. Möjligheten att taga hänsyn härtill syntes böra hållas öppen på det sätt, att avdrag för nedskrivning skulle kunna ske i den mån den skattskyldige visade, att på grund av förhållandena verklig risk vore förenad med de beställda varorna.

Speciell hänsyn borde enligt kommitténs mening jämväl tagas till det fall, då skattskyldig under krigsåren minskat sitt lager utan att kunna ersätta detsamma. För att sådan skattskyldig icke skulle komma i sämre ställning än skattskyldig, som haft möjlighet att efter hand förnya sitt lager, syntes vara skäligt att tillåta nedskrivning av kontraherad vara till förkrigspris,

i den mån den kontraherade varans förkrigsvärde fölle inom ramen för förkrigslagrets motsvarande värde.

Remissyttrandena. Mot kommitténs förslag att den ökning av inneliggande lager, som kunde befinnas hava inträtt vid jämförelse med lagerbehållningen vid sista förkrigsinkomstårets slut, skulle upptagas till högre värde än lagret i övrigt, hava remissinstanserna i huvudsak icke haft något att erinra.

Länsstyrelsen i Uppsala län och *handelskammaren i Göteborg* hava emellertid framhållit, att de föreslagna reglerna om lagervärdering måste avse företagets hela lager och sålunda icke finge tillämpas å olika varor eller varugrupper var för sig.

Däremot hava delade meningar kommit till uttryck i remissyttrandena angående kommitténs förslag att företag, som under kriget ökat sin kapacitet, skulle få nedvärdera den av kapacitetsutvidgningen betingade ökningen av företagets normala lager till förkrigspris.

Mot en dylik uppmjukning av värderingsreglerna hava *flertalet länsstyrelser* ävensom *centrala krigskonjunkturskattenämnden* (majoriteten inom nämnden) uttalat sig.

Sålunda har länsstyrelsen i Uppsala län anfört:

Länsstyrelsen anser den föreslagna principen felaktig. Kommittén har visserligen motiverat denna bestämmelse med att vederbörande företag i annat fall skulle komma i sämre ställning, än om krigsförhållanden icke förelegat. Häremot må invändas, att dessa företag skulle komma i en bättre ställning än de, som komma att utvidga sin rörelse efter krigets slut. Ökningen av normallagret har anskaffats till priser, som i regel ligga betydligt högre än såväl förkrigs- som efterkrigspriser, och det torde därför vara fullt tillräckligt, att denna ökning får nedskrivas till efterkrigspris. Det torde dessutom icke heller vara principiellt riktigt, att krigskonjunkturbetonade merinkomster få användas för nedskrivning av lagerökning. Detta framgår även vid jämförelse med andra tillgångar, som ökat under kriget, t. ex. byggnader, inventarier m. m., för vilka enligt kommitténs förslag överprisavdrag kan medgivas endast ned till det beräknade efterkrigspriset. Dessutom skulle en orättvisa uppstå gentemot de företag, som startat under kriget, ty för dessa har kommittén icke ansett, att någon del av lagret skulle få upptagas till lägre värde än efterkrigspris. Ifrågavarande av kommittén framlagda förslag torde, med hänsyn till svårigheten att fastställa normallagrets storlek, komma att förorsaka ett mycket stort antal tvister.

Centrala krigskonjunkturskattenämnden har anfört:

Kommittén har motiverat avsteget från huvudprincipen för värdering av ökning av varulager med att företag, som utvidgat sin rörelse, kräver större lager och att nämnda företag skulle komma i sämre läge än om krigsförhållandena icke förelegat för det fall icke normal lagerökning finge nedskrivnas till förkrigspris. Kommitténs ståndpunkt härvidlag synes emellertid stå i strid mot krigskonjunkturskattens principiella grunder. Som stöd för denna uppfattning åberopas följande av juris doktor C. W. U. Kuylenstierna gjorda uttalande, återgivet i Kungl. Maj:ts proposition om krigskonjunk-

turskatt för år 1940 (bilaga 2 s. 23): »Om åter lagret enligt en kombinerad kvantitativ och kvalitativ beräkningsgrund ökas, innebär detta givetvis att penningar, som vid bibehållande av rörelsen i oförändrad omfattning kunnat uttagas ur rörelsen och användas för konsumtion, i stället användas för nyanskaffning av varor och ökning av varulagret. Vore penningvärdet oförändrat, skulle lagret få nedskrivnas till förkrigsnivå enligt den värderingsgrund som tillämpas för denna. Förutsattes det att ett lägre penningvärde kommer att vara rådande vid beskattningsårets utgång och att, såsom ovan antagits, detta penningvärde kommer att bibehållas efter krigets slut finnes intet skäl, varför nedskrivning skulle få ske till det belopp i kronor, till vilket lagret vid oförändrat penningvärde skulle fått nedskrivnas, utan bör nämnda kronbelopp ökas med tillämpning av index för penningvärdets fall.» En värdering efter index för lagerökning genomfördes visserligen icke då, beroende på att det antogs att penningvärdet vid krigets slut icke avsevärt skulle komma att skilja sig från penningvärdet före krigsutbrottet, men detta förhållande ändrar icke grundtanken i ovan återgivna uttalande. Värderingsbestämmelserna vid krigskonjunkturbeskattningen ha också genomgående utformats så att längre gående nedskrivning varit tillåten när fråga varit om ersättningsanskaffning än när nyanskaffning förelegat. Nämnden anser sålunda ifrågavarande bestämmelse principiellt felaktig. Även ur praktisk synpunkt inger den föreslagna regeln betänkligheter därigenom att det torde vara mycket svårt att i det enskilda fallet fastställa normallagrets rätta storlek. Om kommitténs förslag skulle genomföras, torde följden därför bli, att en mängd svårlösta skattetvister skulle uppstå.

Länsstyrelserna i Jönköpings län och Örebro län hava särskilt understrukt svårigheterna att i praktiken tillämpa den föreslagna regeln.

De hörda *näringsorganisationerna* hava genomgående icke haft något att erinra mot den föreslagna regeln i princip men hava allmänt funnit de av kommittén föreslagna kraven på bevisning för erhållande av den lägre värderingen av »normallagret» alltför rigorösa.

Sålunda har *Östergötlands och Södermanlands läns handelskammare* uttalat, att »normallagret» borde beräknas i proportion till produktions- respektive omsättningsökning.

Handelskammaren i Göteborg har anfört, att enkel sannolikhetsbevisning borde vara tillfyllest för erhållande av rätt till nedskrivning av normal lagerökning till förkrigspris. Handelskammaren har därjämte framhållit att även lagerökning, som uppkommit på grund av kriget, borde få värderas till förkrigspris.

Sistnämnda synpunkt har jämväl framförts av *handelskammaren för Örebro och Västmanlands län*.

Några remissinstanser hava framhållit betydelsen av den föreslagna upp- mjukningen av värderingsbestämmelserna för nystartade företag.

Sveriges köpmannaförbund har sålunda anfört:

Inom handeln förekommer regelmässigt en viss omsättning av rörelser. Varje år avgå och tillkomma ett icke obetydligt antal rörelser. De nystartade rörelserna äro oftast svagast i ekonomiskt hänseende, ty de ha ju icke hunnit skapa några reserver. Risken för att dessa rörelser skola stupa vid ett häftigt prisfall är därför stor, särskilt om deras likviditet hårt beskäres genom en konfiskatorisk beskattning. Å andra sidan är det uppenbart, att

ett undandöljande av krigsvinster genom nedskrivning av lagerökning icke bör få ske.

Mellankommunala prövningsnämnden har för sin del framhållit, att avsteg från huvudregeln angående varulagrets värdering endast syntes tillräddig i de fall företag nystartats under kriget eller företag utvidgats i sådan omfattning att de vore att likställa med nystartade företag.

Slutligen har *länsstyrelsen i Malmöhus län* anfört, att sådana skattskyldiga, som utvidgat sin rörelse, borde äga rätt att öka sin dolda förkrigsreserv.

De remissinstanser, som uttalat sig angående den av kommittén föreslagna bestämmelsen till förebyggande av att skattskyldiga före avräkningens verkställande inköpa särskilt stora lager i syfte att bereda sig fördelar vid slutavräkningen, hava funnit denna bestämmelse alltför rigorös eller ock överflödig.

Sålunda har länsstyrelsen i Östergötlands län anfört, att den senaste tidens importsvårigheter torde föranlett en till synes relativt stor lageranskaffning, vilken i många fall vore att bedöma som en fullt lojal strävan att utnyttja de tillfällen, som sporadiskt yppat sig. Länsstyrelsen ifrågasatte därför om icke den föreslagna kategoriska spärrföreskriften borde ersättas av en mera allmänt hållen, som medgäve beaktande av förhållandena i varje särskilt fall.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län har anfört liknande synpunkter.

Länsstyrelsen i Blekinge län har uttalat, att förutsättningen för den föreslagna bestämmelsens tillämpning borde vara, att ökningen av förkrigslaget överstege vad som kunde anses normalt inom branschen och för rörelsen i fråga samt att ökningen icke föranletts av föreskrift av statlig myndighet.

Kommerskollegium, centrala krigskonjunkturskattenämnden och de hörda *näringsorganisationerna* hava ansett den föreslagna bestämmelsen alltför rigorös.

Några remissinstanser hava föreslagit, att lagerökning skall värderas till anskaffningspris jämväl i de fall staten garanterat utförsäljningspriset för viss vara.

Länsstyrelsen i Uppsala län har sålunda framhållit:

Länsstyrelsen vill ifrågasätta om den lagerökning, som består av varor, vilkas priser äro statsgaranterade, skall få värderas till efterkrigspris. För dessa varor föreligger ingen risk och det synes därför vara motiverat, att lagerökningen i sådant fall skall värderas till det av staten garanterade priset. Det torde visserligen stöta på svårigheter att fastställa huru stor del av företagets hela lagerökning, som är att hänföra till sådana prisgaranterade varor. Emellertid torde det här i regel bli fråga om firmor, såsom vedfirmor, spannmålsfirmor, kvarnar och dylika, där dessa svårigheter kunna bemästras på grund av dessa företags ensartade karaktär.

Mellankommunala prövningsnämnden har framhållit liknande synpunkter.

Kommitténs förslag att i fall av lagerminskning avdrag vid inkomstuppskattningen skulle medgivas med 25 procent av lagerminskningen i förkrigspris räknat, har i stort sett lämnats utan erinran av remissinstanserna. Emellertid hava *länsstyrelsen i Blekinge län* och *handelskammaren i Örebro och Västmanlands län* ansett, att större avdrag borde medgivas, därest det verkliga återanskaffningspriset överstege 25 procent av förkrigspriset.

Länsstyrelsen i Uppsala län har framhållit behovet av bestämmelser angående värderingen av surrogat- och ersättningsvaror. Länsstyrelsen har därvid anført:

Ett stort antal av de nu befintliga konsumtionsvarorna äro mer eller mindre att anse såsom ersättningsvaror. Hit höra t. ex. kläder, tyger, skor, klädda möbler, konserver m. m. Därtill kommer, att ett stort antal råvaror och halvfabrikat också äro att anse såsom surrogat- eller ersättningsvaror. Om sålunda avveckling sker, innan dessa varor försvunnit ur marknaden, bör — för att en någorlunda rättvis taxering skall vinnas — tillses, att dessa varor bli värderade lika, inte bara inom länet utan för landet i dess helhet. Det torde därför vara nödvändigt att särskilda värderingsregler fastställas för olika varugrupper, vilket lämpligast torde kunna ske genom centrala krigskonjunkturskattenämndens försorg.

Liknande synpunkter hava framförts av *länsstyrelserna i Jönköpings och Älvsborgs län*.

Även *kooperativa förbundet* har ansett, att det borde ankomma på centrala krigskonjunkturskattenämnden att föreslå normer för värdering av surrogat- och ersättningsvaror. Förbundet har sålunda anført:

Värdering av ersättningsvaror och rena surrogatvaror är en svår och ömtålig sak. Enligt styrelsens mening böra de senare som regel icke alls upptagas i något värde, och varor med av kristiden föranledda inblandningar respektive andra kvalitetsförsämringar böra få kraftigt nedvärderas. Som kvalitetsförsämrade varor kunna överhuvud taget rubriceras ett mycket stort antal under kriget tillverkade varor inom olika branscher, där materialet försämrats eller utbytt mot ingredienser, som icke komma att accepteras av konsumenterna under fredsförhållanden. Det torde närmast få ankomma på centrala krigskonjunkturskattenämnden att efter hörande av sakkunniga, representerande olika branscher och varugrupper, föreslå de normer, enligt vilka sådan nedvärdering må ske.

Östergötlands och Södermanlands handelskammare har ansett nedskrivning av surrogatvaror ofrånkomlig oavsett storleken av inneliggande lager.

Den för varven föreslagna bestämmelsen att kostnader nedlagda å fartyg, som beställts för leverans till visst pris, icke må vid inkomstuppskattningen upptagas till lägre belopp än som kan anses därå belöpa av den likvid, som kan beräknas inflyta i anledning av beställningen, har — i något fall dock med viss tvekan — tillstyrkts av flertalet av de myndigheter, vilka uttalat sig i denna fråga.

Sålunda har *kammarrätten* anfört:

Även om ur principiell synpunkt sett någon erinran icke torde kunna framställas mot ifrågavarande specialstadgande, kan emellertid kammarrätten icke underlåta att framföra sina betänkligheter, då det gäller stadgandets tillämpning. Bortsett från de motsättningar, som kunna antagas uppkomma när det gäller att fastställa normerna för vad som skall avses med kostnader nedlagda å ett ej färdigt arbete, torde tvister lätteligen kunna uppstå angående beräkningen av det belopp, som i ifrågavarande avseende skall tilläggas vid taxeringen, på grund av svårigheten att bedöma storleken av den likvid, som skall beräknas inflyta i anledning av beställningen. Det torde nämligen icke vara uteslutet att förhållandena understundom, särskilt beträffande utländska beställare av fartyg, kunna bliva likartade med de under senaste efterkrigstid rådande. I vad mån dessa svårigheter kunna elimineras genom den i 21 § föreslagna möjligheten till uppskov med taxering till krigskonjunkturskatt lär för närvarande icke kunna bedömas. — Utformningen av ifrågavarande anvisningspunkt torde kunna giva anledning till viss tveksamhet. Då i stadgandet säges, att nedlagda kostnader icke må upptagas till lägre belopp än som kan anses därå belöpa av den likvid, som kan beräknas inflyta, skulle detta kunna tagas till intäkt för en proportionell uppdelning av densamma. Med en sådan tolkning skulle exempelvis för ett till hälften färdigt fartyg halva kontraktssumman tagas till beräkning vid beskattningen, däri då inkluderas bland annat företagavinst hänförlig till beskattningsår, då krigskonjunkturskatt ej skall förekomma. Till undvikande härav torde avfattningen av ifrågavarande anvisningspunkt böra ändras.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har framhållit följande:

Länsstyrelsen ifrågasätter, om det kan vara möjligt att komma förbi en sådan föreskrift. Det synes nämligen icke rimligt att uppskjuta redovisning av vinster å nybyggda fartyg, för vilka likvid är säkerställd, utan torde en avräkning för varje färdigställt fartyg vara lika naturlig som att skapandet av konjunkturreserver i varulager av denna speciella art icke borde vid inkomstuppskattningen tolereras. En jämförelse med exempelvis en byggnadsentreprenörs rörelse torde nog visa att det saknas annan grund för nedskrivning av den beställda »varan» än som är en följd av möjlig förlustrisk vid densammans försäljning.

Centrala krigskonjunkturskattenämnden har ansett skäligt att den kvantitet av beställningslagret, som motsvarar förkrigslagret, undantoges från bestämmelsens tillämpningsområde och att varven sålunda tillerkändes rätt att nedskriva denna lagerkvantitet till förkrigsbokföringspris.

Kommerskollegium och ett antal *näringsorganisationer* hava uttalat, att ifrågavarande bestämmelse borde utgå eller i varje fall avsevärt uppmjukas.

Sålunda ha delegerade för *Sveriges industriförbund m. fl.* anfört:

Varvsnäringen är en av näringslivets mest konjunkturkänsliga verksamhetsgrenar. Dess livsbetingelser äro helt beroende av förhållandena å det internationella sjöfarts- och skeppsbyggnadsområdet. Knappast inom någon annan industriell verksamhet torde företagarna nödgas räkna med så häftiga och djupgående konjunktursvängningar som inom varvsindustrien. Så är fallet även då den ekonomiska utvecklingen icke rubbas av omfattande krigsoperationer med åtföljande stegrad efterfrågan å tonnage. Betydande vinstfluktuationer inom denna näringsgren uppstå enligt vad erfarenheten giver vid handen helt oberoende av krig och därav föranledda förhållanden, ehuru-

väl dessa fluktuationer under stora krig bliva i särskilt hög grad framträdande.

På grund av allmänt kända omständigheter har under det pågående världskriget världsmarknadens behov av tonnage av alla slag varit och är alltså praktiskt taget omätligt. Trots den av krigsförhållandena föranledda tonnagesförstörelsen kommer på grund av den nuvarande forcerade fartygsproduktionen ett betydande överskott av tonnage å världsmarknaden uppenbarligen att föreligga vid den tidpunkt, då situationen å sjöfartsområdet främdeles åter medger ett fritt utnyttjande av tonnaget i det civila transportväsendets tjänst. Detta kommer givetvis att hårt drabba varvsindustrien, för vilken förlust eller i varje fall betydande inkomstminskningar då måste befaras. De merinkomster, som tillförts denna näringsgren, ha uppstått därigenom att under krigsperioden ett abnormt stort behov av nytt tonnage måste tillgodoses under en begränsad tidsperiod. Dessa merinkomster utgöra sålunda till betydande del i realiteten intet annat än vinster, vilka under någorlunda normala förhållanden skulle ha intjänats under en längre följd av år.

För varvens del framstår därför en konfiskatorisk beskattning av de under kriget förvärvade merinkomsterna såsom särskilt obillig. Såväl på grund härav som med hänsyn till önskvärdheten ur allmän synpunkt av att varvens motståndskraft under en depressionsperiod för varvsindustrien, som torde komma att inträda, icke undergräves, synas starka skäl föreligga att beträffande denna näringsgren iakttaga särskild försiktighet vid utformningen av reglerna för avräkningsförfarandet. Detta skulle ock stå i god överensstämmelse med de tendenser, som framträtt i utlandet. Sålunda förberedes enligt uppgift särskilda skattelättnader för varvsindustrien i England.

På sätt kommittén anfört skulle det vara föga skäligt, att beträffande leverantörer av beställda fartyg uppställa någon särskild värderingsregel, om de i betänkandet återgivna erfarenheterna från tiden efter föregående världskrig kunde befaras komma att nu upprepas. Kommittén anser emellertid att förhållandena för närvarande i väsentlig grad avvika från vad händelsen var under nyssberörda tidigare depressionstid, beroende icke minst på att beställarna nu på ett helt annat sätt än tidigare konsoliderat sin ekonomiska ställning samt att riskerna för annullerandet av ingångna kontrakt därigenom väsentligt förminskats.

Det sagda torde i huvudsak äga sin riktighet såvitt svenska beställare angår. Ett mycket stort antal av de fartygsbeställningar, de svenska varven under de närmaste åren avse att effektuera, har emellertid gjorts av utländska företag. Svårigheten att bedöma såväl den politiska som den ekonomiska utvecklingen gör att riskerna å dessa kontrakt måste anses vara väsentligt större än vad en bedömning av desamma enbart med hänsyn till beställarens vid taxeringstillfället antagna solvens skulle motivera. Icke minst betydelsefullt för denna riskbedömning är den inverkan på prisutvecklingen på tonnaget, som kan bli följden av det vid krigets slut föreliggande tonnageöverskottet, den politik med hänsyn till handelssjöfarten, U. S. A. kan komma att föra, och de redan nu manifesterade tendenserna från engelsk sida att på olika sätt stödja landets varvsindustri. Dessa omständigheter göra, att de föreliggande fartygsbeställningarna kunna komma att få avvecklas under villkor, som icke kunna inom den förutsatta taxeringsperioden överblickas.

Med hänsyn till, å ena sidan, nyss berörda risker och, å andra sidan, den särställning varvsnäringen av ovan angivna orsaker måste anses intaga i krigskonjunkturskattehänseende, är den ifrågavarande skattesköpande specialbestämmelsen för varven enligt vår mening ägnad att väcka starka betänkligheter. Vi hemställa därför att ifrågavarande bestämmelse måtte utgå, vilket jämväl ur konjunkturpolitiska synpunkter framstår såsom synner-

ligen önskvärt. I varje fall erfordras en sådan uppmjukning av denna bestämmelse, att de för förnyelse av förkrigslagret nödvändiga fonderingarna skyddas genom att från bestämmelsens tillämplighetsområde undantagas tillgångar till ett förkrigsvärde, fallande inom ramen för förkrigslagrets motsvarande värde.

Om ifrågavarande specialbestämmelse likväl i en eller annan form skulle bibehållas, är det för den svenska varvsindustriens bestånd och utveckling angeläget, att sådana åtgärder vidtagas, att varven icke genom den alltför tyngande beskattning, berörda bestämmelse även efter en uppmjukning måste befaras förorsaka, berövas erforderliga resurser för upprätthållande av sysselsättningen i största möjliga omfattning under den kommande depressionen genom moderniserings- och andra arbeten, ägnade att stärka företagens konkurrensförmåga och därmed också deras möjligheter att på längre sikt vidmakthålla en god sysselsättning. Endast de företag, som i detta hänseende äro bäst rustade, kunna väntas hävda sig i den hårda konkurrens, som inom varvsindustrien säkerligen kommer att under efterkrigstiden även på längre sikt bli synnerligen besvärande. Om specialbestämmelsen bibehålles synes det åsyftade resultatet lämpligen kunna vinnas därigenom att varven medgivas rätt att vid taxeringen till krigskonjunkturskatt åtnjuta visst avdrag för avsättning till investeringsfond, avsedd för anskaffande av tillgångar för stadigvarande bruk i driften, såväl maskiner och andra inventarier som byggnader och andra fasta anläggningar. Beloppet av den avdragsgilla avsättningen synes böra bestämmas till högst skillnaden mellan den med tillämpning av berörda specialbestämmelse uträknade merinkomsten och den merinkomst, som skulle hava för företaget bestämts, om nämnda specialregel ej meddelats. Därest så skulle befinnas erforderligt, skulle ock beloppet av den högsta avdragsgilla avsättningen kunna sättas i viss relation till den för dylikt avdrag enligt förordningen beräknade merinkomsten.

Länsstyrelsen i Uppsala län och mellankommunala prövningsnämnden hava i princip icke haft något att erinra mot att den föreslagna bestämmelsen infördes beträffande varvsindustrien men hava ifrågasatt, huruvida den icke borde utvidgas att omfatta även övrig verkstadsindustri samt byggnadsindustrien. *Länsstyrelsen i Uppsala län* har sålunda anfört:

Särbestämmelsen för varvsindustrien har tillkommit på den grund, att varven icke själva stå risken för inträdande prisfall; denna risk åvilas nämligen fartygsbeställaren. Samma förhållande föreligger dock för alla rörelseidkare, vilka på beställning utföra arbeten. Kommittén har emellertid med hänsyn till svårigheterna att individualisera de tillgångar, som anskaffats eller bearbetats just för en viss beställares räkning, begränsat denna särbestämmelse i fråga om lagervärderingen till det slags rörelse, för vilken densamma har sin största betydelse, nämligen till varvsindustrien. Länsstyrelsen har i sak icke något att invända mot den för varven föreslagna bestämmelsen men ifrågasätter, om denna icke bör utvidgas att omfatta även verkstads- och byggnadsindustrien. Svårigheterna att vid värderingen avskilja de tillgångar, som anskaffats för en viss beställares räkning, torde kunna underlättas därigenom att denna särbestämmelse begränsas till att avse endast vissa slags beställningar. De tillgångar, som sålunda borde inräknas vid tillämpningen av denna särbestämmelse, böra i regel omfatta sådana större beställningsarbeten, för vilka med ledning av kalkylbokföringen de nedlagda kostnaderna kunna uträknas.

Mot formuleringen av den för varvsindustrien föreslagna särbestämmelsen får länsstyrelsen göra följande erinringar. Förutsättningen, att den föreslagna

värderingsregeln endast skall gälla för fartyg, som avtalats att levereras till visst pris, kan göra bestämmelsen ineffektiv. Det torde nämligen vara ovanligt, att fartyg beställas att levereras till ett visst fixt pris utan till ett pris, som är variabelt med hänsyn till priserna å material och arbetslöner. Även beträffande sådana avtal bör den särskilda värderingsregeln gälla, varför en ändring av lagtexten i enlighet härmed synes böra vidtagas. Bestämmelsen är vidare så formulerad, att den kan givas den tolkningen, att även tillverkningsvinsten skulle inräknas i värdet av pågående arbeten. Detta skulle emellertid strida mot god köpmannased i fråga om värdering av varutillgångar.

Mellankommunalta prövningsnämnden, som ansett det principiellt riktigast om beställningsarbeten utbrötes ur såväl förkrigsdraget som draget vid beskattningsårets utgång, har vidare framhållit:

Nämnden kan icke finna, att kommitténs påstående att värderingen av beställningsarbeten endast skulle vara av egentlig betydelse för varvsindustrien är med verkligheten överensstämmande. Även hos annan verkstadsindustri än varven förekomma i stor omfattning beställningsarbeten. Sålunda översteg förkrigsvärdet för pågående beställningsarbeten hos ett större verkstadsföretag (icke skeppsvarv) vid utgången av år 1943 37 millioner kronor. Vidare kunna pågående entreprenadarbeten hos byggnadsföretag uppgå till betydande belopp. Om nu entreprenören för exempelvis ett kasernbygge tillåtes nedskriva detta till förkrigspris, kan detta medföra, att all den krigskonjunkturskatt han hittills erlagt skall restitueras, ett resultat, som väl icke kan vara rimligt. Det torde därför böra övervägas, huruvida icke bestämmelserna om den särskilda värdesättningen av beställningsarbeten böra utsträckas att gälla för alla företag inom verkstadsindustrien samt för entreprenadföretag. Bestämmelserna böra endast gälla i fråga om beställda maskiner och transportmedel, vilka kunna betecknas såsom bestämt gods samt byggnader, men däremot icke i fråga om beställda lagervaror såsom kullager, mindre motorer och dylikt. Företag inom verkstadsindustrien upptaga ofta vid inventeringen av varulagret beställningsarbeten såsom en särskild grupp, och om ett särskilt styckepris fastställdes såsom övre gräns, under vilken allt räknas såsom lagervaror, torde det, i motsats till vad kommittén gjort gällande, vara möjligt att i de flesta fall särskilja vad som skall räknas såsom beställningsarbeten. Nämnda gräns bör därvid sättas relativt högt, förslagsvis vid 5 000 å 10 000 kronor.

I detta sammanhang må framhållas, att i självkostnaden givetvis böra inräknas även indirekta tillverkningskostnader, vilka hos verkstadsföretag ofta äro mycket stora.

De hörda myndigheterna hava i regel icke haft något att erinra mot kommitténs förslag, att kontraherade, men icke levererade tillgångar för omsättning eller förbrukning i rörelse vid avräkningen finge inräknas i lagerbehållningen endast om och i den mån lagerminskning föreläge och att därutöver avdrag för nedskrivning å kontraherade men icke levererade varor finge ske allenast i de fall skattskyldig visade, att på grund av särskilda förhållanden verklig risk vore förenad med de beställda varorna.

Länsstyrelsen i Uppsala län, som starkt understrukit vikten av att avdrag för nedskrivning å kontrakt icke medgaves, då lagerökning föreläge, har emellertid framhållit, att beträffande kontrakt med utländska leverantörer

det för närvarande torde vara synnerligen svårt att fastställa den risk, som belöpte å dessa. För varor, som kontraherats med avlägset belägna länder, kunde det befaras, att dessa icke bleve levererade förrän lång tid efter krigets slut, då priserna avsevärt kunnat sjunka. Länsstyrelsen har därför ansett, att utländska kontrakt borde hänföras till sådana, vilka kunde anses vara förenade med verklig risk, och att således en viss nedskrivning skulle få göras å dessa.

Liknande synpunkter angående nedskrivningsrätt å utländska kontrakt hava framförts av *delegerade för Sveriges industriförbund m. fl. och kooperativa förbundet*.

Mellankommunala prövningsnämnden har ansett, att för rätt till nedskrivning för kontraktsrisk borde fordras — förutom att marknadspriset å kontraherade, men icke levererade varor sjunkit — att köparen sänkt utförsäljningspriset. Avdrag borde alltså medgivas endast om förlust lidits.

Kommerskollegium har för sin del yttrat bland annat:

Att syftet med det ifrågasatta förbudet mot inräknande i lagerbehållningen av kontraherade men ej levererade varor är fullt riktigt — nämligen att förhindra att stora leveranskontrakt uppgöras för att därmed vinna avskrivningsobjekt — är otvivelaktigt. Men särskilt för trävaru- och cellulosaindustrierna kommer en tillämpning av denna regel att medföra resultat, som äro föga rimliga. Då dessa industrier måste långt i förväg täcka sina råvarubehov, vilket sker genom de s. k. rotköpen på höstarna, skulle ifrågavarande företag komma i ett ogynnsamt läge, i händelse den av kommittén förordade regeln skulle undantagslöst genomföras. Kollegium finner sig därför böra understödja det framkomna förslaget, att kontrakt, som avse leveranser för ett företags normala verksamhet, böra få inräknas i lagret. Kollegium vill även stödja kravet på en prövning av frågan om rätt till nedskrivning av kontraherade men ej levererade surrogat- och därmed jämställda varor.

Kammarrätten har anfört bland annat:

I kommitténs förslag till krigskonjunkturskatteförordning föreslås i anvisningarna till 4 § 4 punkten b) sista stycket, att om lagret vid beskattningsårets utgång är mindre än förkrigslagret, skall dock såsom levererad vara anses så stor del av kontraherad varumängd, som vid värdering till förkrigspris motsvarar lagerminskningen. Jämlikt första stycket av samma författningsrum må lager nedskrivnas enligt de principer och den prisnivå, som tillämpats beträffande lagervärdering för jämförelseårets utgång, det vill säga uppskattningen enligt räkenskaperna av lagret vid sista förkrigsinkomstårets utgång (förkrigslagret). Då jämlikt förstnämnda stadgande kontraherade varor må inräknas i förkrigslagret, torde desamma få upptagas på samma sätt som lager i övrigt, vilket innebär nedskrivning till lägre pris än förkrigspriset, med vilket pris förstås kostnaden för att anskaffa tillgångar av ifrågavarande slag vid krigsutbrottet eller, därest lagret vid sista förkrigsinkomstårets utgång räknas såsom förkrigslager, vid sistnämnda tidpunkt. I motiveringen säges emellertid, att det synes vara skäligt tillåta nedskrivning av kontraherad vara till »förkrigspris». Ett tillrättaläggande av detta uttalande, så att det icke föranleder felaktig tillämpning av ifrågavarande anvisningspunkt, skulle enligt kammarrättens förmenande vara lämpligt.

Östergötlands och Södermanlands handelskammare, handelskammaren i Göteborg, handelskammaren i Karlstad, handelskammaren för Örebro och Västmanlands län, handelskammaren i Gävle samt Sveriges köpmannaförbund hava ansett, att kontraherade men icke levererade varor borde få nedskrivnas enligt de regler, som hittills gällt, i varje fall om kontrakten vore att anse såsom ett normalt led i rörelsen.

Handelskammaren i Göteborg har sålunda anfört:

Det föreliggande förslaget synes innebära ett avsteg från en av de huvudprinciper som tidigare förklarats skola vara ledande för krigskonjunkturbeskattningen, nämligen att krigskonjunkturskatt ej skall utgå på fiktiva vinster. Givetvis kunna sådana fall förekomma, då företagare slutit kontrakt utöver bona-fidekontrakt för att därmed skaffa företaget avskrivningsobjekt. I dylika fall finnes ingen anledning att tala om beskattning av fiktiva vinster. I de övriga fallen, som torde utgöra det stora flertalet, innebär emellertid regeln om upptagandet av kontrakt till inköpspriser utan nedskrivningsrätt, att en fiktiv vinst blir föremål för krigskonjunkturskatt. I alldeles särskilt hög grad gäller detta i fråga om sådana företag, som köpa varor med långa leveranstider och vilka redan före kriget regelbundet slöto avtal om leveranser med långa leveranstider.

Handelskammaren vill för sin del förordna, att kontraherade varor vid avräkningsförfarandet i princip behandlas på samma sätt som levererade. Skulle någon inskränkande regel beträffande kontrakten anses nödvändig, borde denna endast avse sådana fall, där den skattskyldige uppenbarligen tecknat kontrakt i större omfattning än som med hänsyn till rörelsens art och storlek kan anses befogat. För normala fall böra de hittills gällande förutsättningarna för likställighet mellan levererade och kontraherade varor vara fullt tillfredsställande. Vid den praktiska tillämpningen skulle det alltså bliva fråga om att klarlägga sådana fall, där uppenbart missbruk förekommit.

Därest denna lösning av frågan ej skulle vinna bifall, vill handelskammaren föreslå, att den av kommitterade föreslagna huvudreglen åtminstone förses med en supplerande regel av innehåll, att från summan av de kontrakt, som föreligga vid avräkningstillfället och som enligt huvudregeln skola uppvärderas, finge dragas ett belopp motsvarande värdet av de kontrakt, vilka de olika företagen hade vid sista förkrigsinkomstårets utgång. För de flesta företag torde det vara lätt att med hjälp av bokföringen visa vilka kontrakt, som voro utlagda före kriget. En regel av ovan angivet innehåll skulle i betydande grad minska den fara för beskattning av fiktiva vinster, som eljest föreligger.

Handelskammaren i Karlstad har särskilt understrukit vikten av att den skattskyldiges rätt till avdrag för prisfallsrisk å kontraherade men icke levererade varor mera positivt komme till uttryck i förordningen, i varje fall för sådan skattskyldig som redan före krigsutbrottet beaktat prisfallsrisken enligt en bestämd princip. *Billeruds aktiebolag* har i den av bolaget ingivna skriften gjort ett liknande uttalande.

Aktiebolaget Volvo har gjort framställning om att få inräkna sina kontraherade tillgångar »av specienatur» i varulagret och följaktligen få nedskrivna dem enligt samma grunder som gälla för varulager. Om detta icke kunde beviljas har bolaget ansett, att i varje fall avdrag för kontraktetsrisk skulle få

åtnjutas med belopp motsvarande skillnaden mellan priserna å tillgångar av ifrågavarande slag på den svenska och den amerikanska marknaden. Bolaget har bland annat anfört följande:

Mot en rätt att nedskryva kontraherade tillgångar på samma sätt som ett varulager kunde den invändningen göras, att detta skulle kunna medföra, att både köpare och säljare finge göra avdrag för nedskrivning å ett och samma varuparti, och att sålunda dettas värde därigenom skulle komma att bli avdraget tvenne gånger vid en och samma taxering. Ett sådant argument kunde emellertid aldrig anföras gentemot en rätt att få nedskryva utländska kontrakt. Vidare måste man hålla i minnet, att den rätt till nedskrivning å kontraherade tillgångar, som Volvo begärt, blott avsåge sådana av speciesnatur. Kontraherade speciesaker vore ju enligt gällande civilrättsliga regler köparens egendom och icke säljarens, och säljaren torde med anledning härav redan enligt nuvarande skattebestämmelser vara förhindrad att nedskryva sådan egendom. Skulle emellertid trots detta den risken anses kunna föreligga, att även bolagets leverantörer verkställde nedskrivning på bolagets kontraherade speciesaker, vore bolaget villigt att för skattemyndigheterna noggrant angiva namnen på samtliga de leverantörer, med vilka bolaget hade dylika kontrakt, samt med intyg från dessa styrka, att de icke nedskrivit dessa tillgångar.

Till den del den skattskyldiges lager av tillgångar, avsedda för omsättning eller förbrukning i rörelse, i förkrigsvärde motsvarar förkrigslagret, bör lagret allttjämt få värderas enligt de principer och den prisnivå, som tillämpades beträffande nämnda lager. En dylik värderingsregel är nödvändig, om man vill undvika beskattning av fiktiva vinster. *Departements-
chefen.*

Beträffande lagerökning har vid tidigare års taxeringar till krigskonjunkturskatt gällt, att om vid uppskattning enligt nämnda principer och prisnivå befunnits, att lagret mera avsevärt överstigit förkrigslagret, nedskrivning beträffande lagerökningen icke godkänts till lägre värde än anskaffningskostnaden vid sista förkrigsinkomstårets utgång. På sätt kommittén föreslagit och i enlighet med vad som redan tidigare torde hava förutsatts, bör vid slutavräkningen lagerökningen däremot icke få nedskryvas till lägre värde än som motsvarar efterkrigsprisnivån. Med hänsyn till vad jag tidigare anfört angående E-priset innebär det nyss sagda, att lagret till den del det i förkrigsvärde överstiger förkrigslagret regelmässigt skall upptagas till 140 procent av förkrigspriset. Härigenom framtas sålunda till beskattning faktiska vinster, som uppkommit under krigstiden men vilkas beskattning enligt förut gällande regler fått uppskjutas.

På sätt kommittén föreslagit torde emellertid undantag från förenämnda värderingsregel böra medgivas, därest den skattskyldige visar att anskaffningskostnaden för tillgångar av det slag, varom fråga är, vid bokslutstillfället icke stigit till 140 procent av anskaffningskostnaden vid sista förkrigsinkomstårets utgång (resp. vid krigsutbrottet). Lagerökningen bör då få upptagas till den vid bokslutstillfället gällande, lägre anskaffningskostnaden. Motsvarande bör gälla, därest den skattskyldige förmår visa att priset å lagret före taxeringens avslutande nedgått under anskaffningskostnaden vid

bokslutstillfället. Emellertid torde i sistnämnda fall såsom villkor för rätten att upptaga lagerökningen till det lägre priset böra ytterligare krävas, att den skattskyldige genom prisfallet tillskyndats eller kommer att tillskyndas förlust. Har den skattskyldige försålt lagret redan innan prisfallet ägt rum eller är han genom försäljningskontrakt eller av annan grund skyddad mot prisfallsrisk, saknas nämligen anledning att medgiva nedskrivning av lagret till följd av prisfall, som inträffat efter bokslutstillfället. Skulle den skattskyldige hava försålt delar av lagret till pris, som uppenbarligen understiger gällande marknadspris, böra dylika försäljningar icke få återopas till styrkande av att förlust inträtt eller kommer att inträda.

Vid bedömning av frågan om anskaffningskostnaden i nyss angivna fall understiger det antagna E-priset måste, såsom i ett par remissyttranden framhållits, av praktiska skäl hänsyn tagas till företagets hela lager och icke allenast till vissa delar därav. Ett dylikt beräkningssätt synes för övrigt naturligt, eftersom hänsyn icke i annan ordning tages till det förhållandet att prisstegringen å andra delar av lagret kan vara betydligt större än 40 procent.

Kommittén har föreslagit att företag, som under kriget ökat sin kapacitet, alljämt skulle få värdera den av kapacitetsutvidgningen betingade ökningen av företagets normala lager till förkrigspris. Detta förslag har mött kritik i åtskilliga remissyttranden. Därvid har framhållits att för nedskrivning av ifrågavarande lagerökning använts icke krigskonjunkturbeskattade vinstmedel, varför nedskrivningen principiellt icke borde godtagas vid slutavräkningen. Vidare har framhållits att det skulle stöta på synnerligen stora svårigheter att i det enskilda fallet fastställa normallagrets rätta storlek.

För egen del finner jag, i likhet med nyssnämnda remissinstanser, såväl principiella som praktiska skäl tala mot tanken att lagervärderingen skulle röna inverkan av det förhållandet att den skattskyldige utvidgat sin rörelse under kriget. Hänsyn till en dylik kapacitetsutvidgning bör i likhet med vad hittills gällt tagas genom att avdrag i förekommande fall medgives från den uppskattade merinkomsten med ett belopp, motsvarande den del av inkomstökningen som icke är hänförlig till krigskonjunkturen. — Enahanda skäl tala mot ett avsteg från huvudprincipen för värdering av lager då fråga är om nystartade företag.

Kommittén har föreslagit en särskild spärregel i syfte att förhindra, att en skattskyldig beredde sig fördelar vid slutavräkningen genom att före avräkningen inköpa särskilt stora lager. Med hänsyn till den varuknapphet, som förelegat under sistförflutna år, synes emellertid en dylik spärregel sakna större praktisk betydelse. Då en dylik regel dessutom torde vara ägnad att betydligt komplicera taxeringsförfarandet, har jag icke ansett mig böra föreslå införande av de av kommittén i detta hänseende förordade bestämmelserna.

I detta sammanhang torde böra framhållas att beträffande en del varor säljarna fritagits från risk för förlust genom prisfall därigenom att staten garanterat visst försäljningspris för varan. I den mån lager av sådan vara

överstiger förkrigslaget bör, såsom länsstyrelsen i Uppsala län och mellan-kommunala prövningsnämnden framhållit, avdrag för nedskrivning under anskaffningskostnaden å balansdagen — därest denna ligger över den antagna E-prisnivån — icke medgivas. Nu ifrågavarande undantagsregel torde vinna tillämpning endast beträffande vissa slag av företag, vilkas verksamhet huvudsakligen avser försäljning av dylika prisgaranterade varor.

I likhet med kommittén anser jag, att ett särskilt avdrag bör medgivas i de fall lagret vid beskattningsårets utgång understiger förkrigslaget. I konsekvens med vad som föreslagits skola gälla för värdering av lagerökning synes avdraget böra beräknas till 40 procent av det belopp, som motsvarar lagerminskningen omräknad till förkrigspris. Har prisstegringen å varan icke uppgått till 40 procent av förkrigspriset, bör avdrag givetvis medgivas med ett däremot svarande lägre belopp. Några remissinstanser hava ansett, att större avdrag borde medgivas därest det verkliga återanskaffningspriset vid bokslutstillfället vore högre än 140 procent av förkrigspriset. Detta kan jag emellertid icke förorda. Däremot torde i sådana fall, då skattskyldig slutit bindande avtal om återanskaffning av lagertillgångar till det högre priset, de kontraherade varorna, till den del de avse att täcka lagerminskning, böra få likställas med redan levererade varor och sålunda få nedskrivnas enligt för varulager gällande regler.

I anledning av vad vissa remissinstanser anfört beträffande normerna för värdering av surrogat- och ersättningsvaror får jag erinra om mitt uttalande i proposition nr 2 till 1940 års urtima riksdag, därvid jag beträffande surrogatvaror förutsatte att rörelseidkarnas egen värdering i regel borde godtagas, då vinsten på dessa varor normalt framkomme under kriget. Vid slutavräkningen skulle därefter fastslås om dessa varor efter krigets slut hade ett sådant värde att en nyskapad dold reserv kunde anses föreligga, vilken borde krigskonjunkturbeskattas. Då jag gjorde nyssnämnda uttalande, utgick jag från att prisnivån efter krigets slut i huvudsak skulle återgå till förkrigsprisnivån och att surrogat- och ersättningsvaror regelmässigt skulle vid avräkningstillfället hava allenast obetydligt värde. Som framgår av vad tidigare anförts kan emellertid prisnivån knappast — annat än möjligen vid en internationell depression — väntas sjunka under 140 procent av förkrigstidens prisnivå. Såsom förhållandena utvecklats torde dessutom med stor säkerhet kunna antagas att en väsentlig del av de surrogat- och ersättningsvaror, som funnos i lager vid bokslutstillfället, försålts eller komma att försäljas utan förlust till priser överstigande dem vilka före kriget gällde för motsvarande varor av fullgod kvalitet. Det nu sagda gäller givetvis i första hand sådan vara, vars kvalitet endast i mindre grad avviker från motsvarande förkrigsvaras kvalitet. Anledning att vid taxeringen värdera ersättningsvara av kvalitet som nu avses till lägre pris än fullgod vara synes därför i regel saknas. Den tekniska försämring en vara kan hava undergått under kriget motiverar nämligen icke i och för sig en lägre värdesättning, utan utslagsgivande bör vara om tillgången på motsvarande vara av fullgod kvalitet är eller kan förväntas bli sådan att risk för prisfall å den vid bokslutstillfället befintliga ersättningsvaran föreligger. Beträffande vissa andra varor, nämligen

sådana som undergått mera betydande kvalitetsförsämringar under kriget, torde däremot föreligga en viss risk för prisfall. För sådan vara torde förkrigsvärdet böra bestämmas till viss procent av motsvarande fullgoda varas förkrigsvärde. Slutligen finnas ett antal varor av ren surrogatkaraktär, vilka redan nu hava intet eller endast obetydligt värde. Med hänsyn till de skiftande förhållanden, som sålunda föreligga med avseende å surrogat- och ersättningsvaror, torde det icke vara lämpligt att frågan om värdesättningen av dylika varor löses genom särskilda författningsföreskrifter, utan torde det få ankomma på centrala krigskonjunkturskattenämnden att, i den mån så kan ske, lämna anvisningar om värdesättningen i enlighet med de riktlinjer jag här angivit. Prövningsnämnd bör vara oförhindrad frångå dylika anvisningar, i den mån anledning därtill i visst fall anses föreligga.

Beträffande företagens lager av ersättningsbränsle torde jag utöver det redan anförda få tillägga, att såsom kommittén framhållit omständigheter föreligga som motivera en värdesättning enligt speciella grunder. Det torde sålunda här vara lämpligt att vid lagerberäkningen i första hand jämföra antalet värmeenheter hos förkrigs-lagret respektive lagret vid bokslutstillfället. En lagerökning bör med andra ord anses föreligga endast i den mån värmevärdet å bränslelagret vid avräkningstillfället är större än värmevärdet å motsvarande lager vid sista förkrigsinkomstårets utgång. Jämväl i denna del torde det få ankomma på centrala nämnden att meddela närmare anvisningar rörande värdesättningen.

Den speciella värderingsregel kommittén föreslagit beträffande vissa varvsindustriens tillgångar har tillkommit på den grund, att varven regelmässigt icke själva stå risken för inträdande prisfall. För egen del finner jag det motiverat, att material, arbetslöner och dylikt, som nedlagts å ett beställt fartyg, vid slutavräkningen skola upptagas till ett värde, motsvarande de faktiska kostnaderna. Anledning att medgiva nedskrivning av sådana kostnader till förkrigsprisnivå respektive E-prisnivå torde nämligen icke föreligga, eftersom dessa kostnader i regel motsvaras av beställarens förskottsbetalningar.

Några remissinstanser hava föreslagit utvidgning av förenämnda värderingsregel till att omfatta jämväl verkstads- och byggnadsindustriens tillgångar av ifrågavarande slag. Även dessa industrier arbeta nämligen i många fall under sådana förhållanden att risken för förlust genom prisfall åvilar beställaren. Då det understundom kan vara svårt att skilja sådana lagertillgångar i fråga om vilka den skattskyldige genom kontrakt skyddat sig för förlust genom prisfall från övriga lagertillgångar, anser jag mig emellertid icke böra biträda förslaget om en utvidgning av ifrågavarande specialregel i vidare mån än att regeln även bör gälla för sådana skattskyldiga, vilkas verksamhet består i utförande av byggnadsarbeten på entreprenad eller till väsentlig del består i tillverkning på beställning av maskiner, transportmedel, krigsmateriel eller andra verkstadsprodukter. I fråga om sistnämnda skattskyldiga torde böra uttryckligen angivas, att regeln skall gälla endast i den mån förskottsbetaling mottagits.

Beträffande rätt till avdrag för nedskrivning å kontraherade men icke levererade tillgångar för omsättning eller förbrukning i rörelse ansluter jag

mig i princip till den av kommittén uttalade uppfattningen. Jag förordar sålunda, att avdrag för nedskrivning å kontraherade varor medgives — förutom i fall av lagerminskning, vilken fråga jag tidigare berört — endast i den mån skattskyldig visar, att inköpspriset för varor av samma slag å balansdagen understiger det kontraherade priset eller den skattskyldige gör sannolikt att dylikt prisfall kommer att inträffa innan varan levereras eller av den skattskyldige i oförändrat eller förädlat skick försäljes. Med hänsyn till att taxeringen avses skola utsträckas över längre tidsperiod än tidigare i regel varit fallet, torde i de flesta fall vid taxeringstillfället kunna avgöras om och i vad mån i bokslutet vid beskattningsårets utgång upptagna kontrakt å tillgångar för omsättning eller förbrukning kunnat avvecklas utan förlust för den skattskyldige. Av samma anledning torde vid ifrågavarande taxering föreligga relativt goda möjligheter att bedöma den risk, som kan vara förenad med kontrakt med utländska leverantörer, varför något starkare behov av särskilda normer för behandlingen av dylika kontrakt vid slutavräkningen icke synes föreligga.

Den större nedskrivningsrätt å kontrakt som jag ansett mig böra föreslå i de fall lagret vid beskattningsårets utgång understigit förkrigslagret bör, som kammarrätten framhållit, icke vara begränsad till att avse nedskrivning allenast till anskaffningspriset vid sista förkrigsinkomstårets utgång respektive vid krigsutbrottet. Då de kontraherade varorna i dylikt fall avses skola likställas med redan levererade varor, bör nedskrivning givetvis få ske under förkrigspriset, då förkrigslagret varit nedskrivet under nämnda pris.

Med anledning av vad handelskammaren i Karlstad ävensom Billeruds aktiebolag anfört, vill jag framhålla, att den formella omständigheten att vissa företag i bokslutet vid sista förkrigsinkomstårets utgång upptagit sådana kontrakt, varom nu är fråga, icke synes i och för sig böra medföra att dessa företag skola komma i bättre ställning vid slutavräkningen än andra skattskyldiga. En annan sak är att om den reserv, som må hava bildats genom nedskrivningar å kontrakt före krigsutbrottet, framtages, densamma icke skall beskattas till krigskonjunkturskatt i samband med avräkningen.

Vad angår det av aktiebolaget Volvo framställda yrkandet om rätt att vid slutavräkningen jämställa kontraherade tillgångar av visst slag med varulager vill jag anmärka, att beställda varor av de slag varom fråga är, även om de tillverkas i visst specialutförande, likväl icke torde kunna betraktas såsom köparens egendom redan före leveransen. Vid sådant förhållande torde — därest icke lagerminskning föreligger — avdragsrätt icke böra medgivas i vidare mån än som följer av den tidigare föreslagna regeln om rätt att i förekommande fall erhålla avdrag för kontraktetsrisk. I detta sammanhang bör emellertid även beaktas vad jag nyss anfört angående dold reserv i före krigsutbrottet redovisade kontrakt.

3. *Överprisavdrag å byggnader och inventarier m. m.*

Kommittén. Kommittén har i sitt betänkande anfört, att vid slutavräkningen avdrag för längre gående nedskrivning å industriella inventarier och byggnader eller dylikt tydligen icke kunde medgivas, än att ifrågavarande

tillgångars värde nedbringades till efterkrigspris. Denna strängare regel finge dock betydelse endast i det fall tillgångar av angivet slag anskaffats under beskattningsåret närmast före den taxering, vid vilken slutavräkningen ägde rum. Under tidigare år redan medgivna överprisavdrag komme sålunda icke att beröras av de skärpta bestämmelserna.

Remissyttrandena. I några remissyttrandena har behandlats frågan om avdragsrättens omfattning vid ersättningsanskaffningar.

Sålunda har *länsstyrelsen i Uppsala län* anfört:

Länsstyrelsen anser den föreslagna skärpningen vara fullt motiverad i fråga om sådana nyanskaffningar, som innebära utvidgning. För sådana anskaffningar, som äro att anse såsom ersättningar, borde rent principiellt fullt överprisavdrag medgivas, då i annat fall samma reallgång vid slutavräkningen skulle komma att upptagas till högre värde än vid krigets början. Visserligen torde det i praktiken stöta på vissa svårigheter att uppdelat under kriget inköpta inventarier i ersättnings- och utvidgningsanskaffning, men en schablonmässig beräkning, baserad på under kriget medgivna normala värdeminskningssavdrag, torde kunna leda till ett någorlunda tillfredsställande resultat.

Länsstyrelsen i Örebro län har likaledes ifrågasatt, om det icke vore riksigare att vid ersättningsanskaffningar medgiva avskrivning till förkrigspris i stället för efterkrigspris.

Mellankommunala prövningsnämnden har i denna del anfört:

I fråga om tillgångar för stadigvarande bruk har kommittén föreslagit att avdrag för överpris som regel skall medgivas ned till 125 % av förkrigsvärdet. Enligt nämndens uppfattning torde dock överprisavdrag i fråga om ersättningsanskaffningar i enlighet med denna beskattnings principer böra medgivas ned till förkrigsvärdet. Nämnden föreslår därför, att tillgångar för stadigvarande bruk må nedskrivas till förkrigsvärdet om de utgöra ersättningsanskaffningar och till 125 % av förkrigsvärdet i övriga fall.

I praktiken kan det särskilt hos företag med stort maskinbestånd ibland vara svårt att draga gränsen mellan ersättnings- och utvidgningsanskaffningar, men i många fall torde företagets gränsdragning vid tidigare taxeringar i samband med beräkning av merinkomst på grund av utvidgning av rörelsen kunna vara till vägledning vid taxeringen till krigskonjunkturskatt år 1945.

Länsstyrelsen i Jönköpings län och *handelskammaren i Gävle* hava ansett önskvärdt, att bestämmelserna för krigskonjunkturskatttaxeringen i möjligaste mån bleve likformiga under samtliga år krigskonjunkturskatt utginge, varför någon ändring ej borde införas beträffande rätten att åtnjuta avdrag för överpris å byggnader och inventarier.

Sveriges redareförening har beträffande avdrag för anskaffning av ersättningstonnage anfört bland annat:

För närvarande beräknas överprisavdrag för nyanskaffade fartyg olika såvitt angår ersättningstonnage, där i regel hela överpriset får avdragas, och annat tonnage, där detta avdrag skall reduceras med 25 % av det nyanskaffade fartygets förkrigsvärde. Till ersättningstonnage har därvid räknats nytt tonnage till högst lika stort förkrigsvärde som det förlorade. För rörelsens fortsatta bedrivande är det emellertid uppenbarligen nödvändigt att ersätta det förlorade med tonnage, som, oavsett värdet, har samma kapacitet som det förlorade.

Mellankommunala prövningsnämnden har anmärkt, att kommittén i sitt betänkande icke tagit ställning till frågan om överprisavdrag å kontraherade tillgångar för stadigvarande bruk. Nämnden har i denna del anfört följande:

Denna fråga är dock av så stor betydelse, att den synes böra lösas genom författningsföreskrifter. Med grunderna för denna beskattning synes bäst överensstämman att kontrakt om ersättningsanskaffning finge nedskrivnas till förkrigspris, medan ingen nedskrivning av kontrakt, som avse utvidgning, borde vara tillåten, enär det vid krigskonjunkturperiodens slut ju icke kan vara fråga om leverans av tillgångar, som skola skapa inkomst under samma period. Emellertid hava reglerna om överprisavdrag i de hittills utfärdade krigskonjunkturskatteförordningarna icke genomgående varit uppbyggda efter nyssnämnda schema. Så har varit förhållandet i fråga om fartyg, där en gräns varit dragen mellan ersättningsanskaffning och utvidgningsanskaffning. Beträffande industriella nybyggnader och nyanskaffade maskinutrustningar däremot har i regel nedskrivning till förkrigspris medgivits utan avseende vid om det gällt ersättning eller utvidgning. Med hänsyn till vad sålunda hittills gällt liksom ock till grundtankarna i förslaget synes hinder icke böra möta för nedskrivning till förkrigspris av kontraherat ersättnings-tonnage. Huruvida någon nedskrivning av kontraherade anläggningstillgångar i övrigt bör vara tillåten, kan däremot vara tveksamt. Nämnden anser sig icke hava skäl att tillstyrka sådan rätt.

Liknande synpunkter hava framkommit i de av *länsstyrelserna i Kristianstads* och *Örebro län* samt *centrala krigskonjunkturskattenämnden* avgivna yttrandena.

Vidare hava *länsstyrelserna i Uppsala* och *Västerbottens län* framhållit, att avdrag för kapitalminskning enligt samma principer, som föreslagits i fall av lagerminskning, borde medgivas sådana skattskyldiga, vilka icke kunnat under kriget ersätta sina inventarier.

Sålunda har *länsstyrelsen i Uppsala län* yttrat, att framförallt åkerier och andra firmor med stora bilparker icke kunnat under kriget ersätta sina automobiler, vilka numera torde vara i det närmaste utslitna och värdelösa. Nya sådana måste då vid krigets slut inköpas, vilka torde komma att kosta betydligt mer än vad som erlagts för motsvarande automobiler före kriget. Det syntes därför vara skäligt att i sådant fall ett visst avdrag medgaves, vilket torde vara så mycket mera motiverat som under kriget anskaffade automobiler vid tidigare taxeringar till krigskonjunkturskatt endast fått nedskrivnas till 125 procent av förkrigsvärdet.

Länsstyrelsen i Blekinge län och *kooperativa förbundet* hava anfört liknande synpunkter. *Länsstyrelsen i Blekinge län* har därvid yttrat:

Det ställer sig svårt att åvägabringa en rättvis behandling av skattskyldiga, vilkas tillgångar för stadigvarande bruk genom eftersatt ersättningsanskaffning nedgått avsevärt i värde. Den särskilda avdragsmöjligheten för underlåtet underhåll täcker ej denna värdeminskning. Ofta torde det nämligen vara så, att användningen av hårt slitna maskiner och andra inventarier föranlett betydligt högre reparationskostnader än normalt. Generella regler, vilka medgiva en rättvis och likformig behandling av uppkommande frågor rörande värdesättning av tillgångar för stadigvarande bruk vid avräkningstill-

fället, torde vara mycket svåra att åstadkomma. Länsstyrelsen har emellertid velat fästa uppmärksamhet på det problem, som här föreligger.

Departements-
chefen.

I konsekvens med vad jag tidigare föreslagit angående värdering av tillgångar för omsättning eller förbrukning i rörelse bör överprisavdrag för tillgångar för stadigvarande bruk, som anskaffats under beskattningsåret, i regel endast medgivas ned till 140 procent av tillgångarnas förkrigspris. Sådana tillgångar för stadigvarande bruk, som anskaffats till ersättande av före krigsutbrottet befintliga tillgångar av ifrågavarande slag, böra dock, i enlighet med principerna för ifrågavarande beskattning, få nedskrivs till förkrigspris. Att härvid — på sätt tidigare skett — göra åtskillnad mellan å ena sidan industriella inventarier och byggnader samt å andra sidan tillgångar för stadigvarande bruk av annat slag synes med hänsyn till grunderna för lagstiftningen icke motiverat.

Sveriges redareförening har i sitt yttrande ifrågasatt att vid bedömande av vad som skall räknas till ersättningstonnage hänsyn skulle tagas till storleken av det förlorade tonnaget och icke såsom tidigare varit fallet till värdet därav. Detta skulle innebära ett avsteg från hittills tillämpade principer, vilket synes desto mindre motiverat som härigenom de rederier, vilka förlorat äldre, omoderna fartyg, skulle erhålla en förmån framför andra rederier.

Kommittén har i sitt betänkande icke tagit ställning till spørsmålet om avdrag för överpris å *kontraherade* tillgångar för stadigvarande bruk. Såsom bl. a. mellankommunala prövningsnämnden framhållit, får dock denna fråga anses vara av så stor betydelse, att den bör göras till föremål för lagstiftning. Rätt till avdrag för överpris å kontraherade tillgångar synes sålunda böra medgivas sådana skattskyldiga, vilka på grund av rådande förhållanden icke kunnat före beskattningsårets utgång anskaffa *ersättning* för under kriget förslitna eller avgångna tillgångar för stadigvarande bruk. Dylika kontrakt torde böra få nedskrivs till förkrigspris. Vad åter angår frågan om rätt till avdrag för överpris å kontraherade tillgångar för stadigvarande bruk, då fråga är om *nyanskaffning*, anser jag mig icke böra förorda en sådan avdragsrätt i andra fall än då anledning finnes att antaga, att särskild risk för prisfall skulle vara förenad med kontraktet. Med denna utgångspunkt förordar jag avdragsrätt beträffande kontraherade tillgångar av sist angivet slag allenast då fråga är om kontrakt å fartyg. I dyligt fall bör nedskrivning få ske till 140 procent av förkrigspriset.

Att såsom vissa remissinstanser föreslagit tillåta avdrag för kapitalminskning enligt motsvarande principer, som föreslagits i fall av lagerminskning, synes förenat med så stora praktiska svårigheter, att jag icke anser mig böra förorda förslaget.

De föreslagna reglerna skulle kunna medföra vissa svårigheter för sådana rederier, vilka under kriget förlorat fartyg utan att kunna ersätta desamma. För att i görligaste mån tillgodose dylika rederiers intressen, anser jag mig böra föreslå, att avdrag för överpris skall kunna medgivas även i de fall fartyg anskaffats eller beställts efter bokslutstillfället men före den 1 april 1947;

hänsyn till omständigheter, som inträffa efter nämnda tid, torde däremot på grund av prövningsnämndernas arbetsförhållanden icke kunna tagas.

4. Reparationskostnader.

Kommittén. Kommittén har till en början erinrat om, att i en vid 1943 års riksdag framlagd motion föreslagits att skattskyldig skulle äga rätt att vid taxering till krigskonjunkturskatt avdraga medel som avsattes för byggnads- och reparationsarbeten m. m. Bevillningsutskottet ansåg att särskild avdragsrätt för dylika kostnader icke vore erforderlig utan att reglerna för provisorisk skattepåföring för kostnadsutjämning innefattade en i huvudsak tillfyllestgörande lösning av de framställda problemen. I utskottets betänkande (nr 35 1943 s. 11) hade härom anförts följande:

»Därvid bör beaktas att enligt den tankegång, som ligger till grund för bestämmelserna om kostnadsutjämningsfond, förutsättning för restitution är att de avsatta medlen tagas i anspråk före det avräkningsförfarande som är avsett att utgöra slutpunkten för ifrågavarande beskattning, men att tidpunkten för detta beräknas infalla först då förhållandena efter kriget stabiliserat sig. Då det läres kunna antagas, att en ej allför obetydlig tidrymd efter krigets upphörande måste förflyta innan detta blir fallet, kan det också förutsättas, att tillräckligt rådrum kommer att stå den skattskyldige till buds att igångsätta de planerade arbetena med möjlighet att tillgodogöra sig avdrag för kostnaderna antingen genom restitution eller genom avdrag för det beskattningsår varom då må vara fråga. Icke förty kunde utskottet allvarligt reflektera på att biträda motionärernas förslag i vad detta avser reparationsarbeten, därest det vore möjligt att meddela regler vilka läte avdragsrätten efter kriget bliva i huvudsak beroende av huruvida fråga vore om eftersatta reparationer.»

Kommittén har vidare anført, att det enligt kommitténs uppfattning ur många synpunkter icke syntes tillrådligt att det slutliga avräkningsförfarandet alltför länge uppsköttes. Om detta förfarande igångsattes så snart med hänsyn till rådande förhållanden ansåges möjligt, funnes troligen intet rådrum för de skattskyldiga att igångsätta tidigare planerade arbeten i sådan tid att de kunde få tillgodogöra sig avdrag för kostnaderna vid den sista taxeringen till krigskonjunkturskatt. Vid sådant förhållande och för att icke beskattningen skulle särskilt hårt drabba dem, som under krigsåren nödgats inskränka reparationsarbetena, vore det nödvändigt att i samband med slutavräkningen medgiva visst avdrag för beräknade reparationskostnader. För fastställande av detta avdrags storlek fordrades besked om det belopp, vartill reparationskostnaderna uppgått under förkrigsinkomståren, samt det belopp, vartill motsvarande kostnader uppgått under hela krigskonjunkturskatteperioden. En jämförelse finge sedan äga rum mellan medeltalet av de förra kostnaderna, multiplicerade med antalet år under krigskonjunkturskatteperioden (därvid torde kunna bortses från de fyra månaderna under 1939), å ena sidan, samt summan av kostnaderna för reparationer under krigsåren, reducerade till förkrigspris. I den mån det första beloppet överstege det senare borde avdrag kunna medgivas för skillnaden vid beräkningen av den uppskattade merinkomsten. därvid detta skillnadsbelopp skulle

uppräknas till E-pris. I vissa fall torde emellertid denna regel för beräkning av reparationsavdrag icke giva rättvisande resultat, särskilt då fråga vore om beräkning av eftersatta värdeminskningsavdrag å maskiner. Sådana fall uppkomme särskilt då — såsom ej sällan varit fallet — maskinparken under kriget utnyttjats intensivare än därförut, exempelvis genom övergång till arbete i flera skift eller då maskinparken mera avsevärt utökats. I dylika och likartade fall kunde tydligtvis den allmänna regeln för beräkning av reparationskostnader icke tillämpas utan måste hänsyn tagas till föreliggande särskilda omständigheter.

Beträffande byggnader, framhåller kommittén vidare, torde man kunna bortse från ökad förslitning genom intensivare användning. Däremot måste man där taga hänsyn till ökat reparationsbehov på grund av att driftbyggnadsbeståndet ökat.

Det föreslagna avdraget för reparationskostnader syntes enligt kommitténs mening böra reduceras om och i den mån vid föregående taxeringar till krigskonjunkturskatt medgivits extra stora värdeminskningsavdrag med hänsyn till att tillgångar för stadigvarande bruk (främst fartyg) icke kunnat normalt underhållas.

Remissyttrandena. Av de remissinstanser, som berört detta spörsmål, har *länsstyrelsen i Uppsala län* yttrat:

Mot den av kommittén föreslagna beräkningsgrunden har länsstyrelsen icke något att invända, då densamma synes leda till ett tillfredsställande resultat. Emellertid har kommittén framhållit, att högre avdrag än som framkommer enligt den föreslagna schablonregeln torde böra medgivas i de fall, då inventariebeståndet utnyttjats intensivare än före kriget eller då maskinparken mera avsevärt utökats. Det bör emellertid påpekas, att vid taxeringarna i allmänhet högre värdeminskningsavdrag medgivits på grund av dessa orsaker. Med hänsyn härtill och då reparationsbehovet för nyanläggningar icke torde vara särskilt stort, böra nyssnämnda omständigheter knappast föranleda högre avdrag än enligt schablonregeln.

Kommerskollegium, överståthållarämbetet, länsstyrelsen i Malmöhus län, centrala krigskonjunkturskattenämnden, handelskammaren i Göteborg och *Sveriges redareförening* hava ansett schablonen för beräkning av avdrag för eftersatta reparationskostnader vara för snäv för rederier, vilka icke haft möjlighet att låta reparera sina fartyg under kriget och vilkas fartyg utsatts för stor förslitning. Remissinstanserna åsyfta därvid framför allt fartyg, vilka använts i trafik utanför Skagerackspärren.

Sveriges redareförening har sålunda anfört:

Mot den av kommittén föreslagna regeln måste föreningen uttala en gensaga. Föreningen utgår ifrån, att kommittén avsett, att vid beräklandet av storleken av kostnaderna för uppskjutna reparationer en beräkning skall ske fartyg för fartyg. Därvid måste man till en början taga hänsyn till, att reparationskostnaderna i regel framkomma i samband med klassning av fartyget, vilket normalt sker vart fjärde år. En medeltalsberäkning för åren 1937 och 1938 leder därför till ett oriktigt resultat.

Erforderliga reparationer hava i stor utsträckning måst eftersättas för utanför spärren sysselsatta fartyg. Dessa fartyg hava endast i undantagsfall

kunnat undergå klassning under befraktningsperioden. Däremot hava desamma måst undergå reparationer, vilka på grund av uppskovet med dessa och av andra orsaker betingat så avsevärda kostnader, att desamma, evalverade till förkrigspriser, betydligt överstigit normala årskostnader. Det oaktat hava fartygen icke normalt underhållits. Vad som sagts gäller även i viss omfattning fartyg innanför spärren.

Vid sådant förhållande torde en annan väg att förskaffa rederierna dem tillkommande skäliga avdrag böra anvisas. Förslagsvis torde en av ett varv verifierad beräkning kunna ske av kostnaderna (i efterkrigspris) för fartygens återställande i fullvärdigt klassat skick. Detta belopp minskas med den beräknade utgiften för att vid krigsutbrottet försätta fartyget i sådant skick med hänsynstagande till kända klassnings- och dockningskostnader och den tidrymd, som förflutit sedan senaste klassning.

En annan fråga är den ökade värdeminskning, som fartygen under kriget utsatts för på grund av intensivare användning och ökad förslitning. Föreningen förutsätter, att ett extra avdrag härför kommer att medgivas i samband med avvecklingen, i den mån tidigare avdrag för sådan värdeminskning icke tillgodonjuts.

Centrala krigskonjunkturskattenämnden har uttalat sig mot kommitténs förslag, att avdrag för eftersatta reparationer borde reduceras, om och i den mån vid föregående taxeringar till krigskonjunkturskatt extra stora värdeminskningsavdrag medgivits med hänsyn till att tillgångar för stadigvarande bruk (främst fartyg) icke kunnat normalt underhållas. Enligt nämndens förmenande borde nämligen reduktion äga rum endast i de fall extra värdeminskningsavdrag medgivits av den anledningen att nödiga reparationer måst eftersättas under kriget och det kunde antagas, att det eftersatta reparationsbehovet icke medfört en förblivande värdeminskning av tillgångar för stadigvarande bruk.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har däremot ansett, att de extra värdeminskningsavdrag, som medgivits på grund av att reparationer måst eftersättas under den tid fartyg varit sysselsatta utanför Skagerackspärren, borde tilläggas vid fastställande av de reparationskostnadsavdrag, som åtnjuts.

De av kommittén föreslagna reglerna om avdrag med belopp, som sva-
rade mot den värdeminskning skattskyldigs tillgångar för stadigvarande bruk kunde hava undergått genom att nödvändiga reparationer måst eftersättas under kriget, synas ägnade att medföra ojämnhet i tillämpningen. Några remissinstanser hava sålunda framhållit, att den föreslagna schablonen för beräkning av eftersatta reparationskostnader vore för snäv ifråga om fartyg. Sveriges redareförening har tillika anmärkt, att beträffande utanför spärren gående fartyg de under kriget verkställda reparationerna betingat onormalt dryga kostnader ävensom att en medeltalsberäkning för åren 1937 och 1938 skulle leda till ett oriktigt resultat med hänsyn till att kostnader för reparation av fartyg i regel framkomme i samband med klassning av fartyget, vilket normalt skedde vart fjärde år. Ytterligare må anföras, att det synes otillfredsställande att den omständigheten att en skattskyldig haft onormalt stora eller onormalt små reparationskostnader åren 1937 och 1938 i första hand skulle vara avgörande för nu ifrågavarande av-

*Departements-
chefen.*

drags beräkning. På grund härav förordar jag, att ifrågavarande regler utformas så att avdragsrätten i första hand grundas på av den skattskyldige verkställd utredning om den värdeminskning, som tillgångar för stadigvarande bruk kunna hava undergått på grund av eftersatta reparationer. Endast om sådan utredning icke förebringas, bör avdraget beräknas schablonmässigt. Även vid schablonberäkning torde emellertid hänsyn böra tagas till huruvida kostnaderna för reparationer åren 1937 och 1938 varit normala eller icke. Vid jämförelsen mellan nämnda kostnader och de under kriget havda reparationskostnaderna bör sålunda förstnämnda kostnadsbelopp i förekommande fall jämkas.

Såsom länsstyrelsen i Uppsala län anfört synes intensivare utnyttjande av tillgångar för stadigvarande bruk under kriget icke böra medföra att högre avdrag för eftersatta reparationer medgives, då hänsyn till detta förhållande normalt torde hava tagits genom förhöjda värdeminskningsavdrag.

I de fall fartyg icke kunnat normalt underhållas på grund av sysselsättning utanför Skagerackspärren torde, såsom centrala krigskonjunkturskattenämnden framhållit, skäl föreligga till antagande att det eftersatta reparationsbehovet ofta medfört en förblivande värdeminskning å fartyget. Emellertid hava rederierna vid tidigare taxeringar till krigskonjunkturskatt regelmässigt åtnjutit extra värdeminskningsavdrag på grund av nyssnämnda förhållande. Detta bör medföra att, då avdrag för eftersatta reparationskostnader sker på grundval av verkställd utredning om värdeminskningen, tillägg göres för dylika extra värdeminskningsavdrag. I den mån avdrag sker enligt schablonmetoden, saknas däremot anledning att minska avdragsbeloppet med tidigare åtnjutna, extra värdeminskningsavdrag.

5. Fordringar och aktier.

Kommittén. Kommittén har erinrat om att under krigsåren fordringar i utlandet samt aktier i utländska företag i betydande omfattning bortskrivits eller nedskrivits. I samband med avräkningen måste, enligt vad kommittén vidare framhållit, en omvärdering äga rum. I den mån sådana nedskrivna fordringar eller aktier vid avräkningstillfället ägde ett värde, som innebure återvinning av belopp, vilka under kriget bortskrivits och därvid påverkat beräkningen av merinkomsten, borde hänsyn till dylik återvinning tagas vid avräkningsförfarandet.

I det av kommittén upprättade författningsförslaget har upptagits en bestämmelse enligt vilken, om avdrag erhållits för nedskrivning å fordringar vid taxeringarna åren 1940—1944 och fordringarna kunna antagas återfå sitt värde helt eller delvis efter det kriget upphört, motsvarande belopp skall tilläggas vid inkomststoppkattningen.

Remissyttrandena. De av kommittén föreslagna reglerna för beskattning av återvunna nedskrivningar å fordringar och aktier hava i huvudsak lämnats utan erinran av samtliga remissinstanser.

Centrala krigskonjunkturskattenämnden och delegerade för Sveriges industriförbund m. fl. hava emellertid ifrågasatt, om icke med hänsyn till de bevissvårigheter, som kunde antagas uppkomma i praktiken, tillämpningen av de föreslagna reglerna borde inskränkas till de fall då dylika tillgångar uppenbarligen komme att återfå sitt värde efter krigets slut.

Delegerade för Sveriges industriförbund m. fl. ha sålunda i denna del anfört:

Enligt förslaget skall tillägg ske vid inkomstsuppskattningen, då tidigare nedskrivna fordringar »kunna antagas återfå sitt värde helt eller delvis efter det att kriget upphört». För hindrande av att fiktiva vinster med stöd av detta stadgande bliva föremål för beskattning är en sådan omarbetning av stadgandet önskvärd, att därav tydligt framgår, att ifrågavarande tillägg icke må avse andra belopp än sådana, beträffande vilka det måste anses ådagalagt, att de efter krigets upphörande äro att anse såsom säkra fordringar.

Kammarrätten har yttrat, att särskild försiktighet vid rättstillämpningen borde iakttagas beträffande utländska fordringar med hänsyn till svårigheterna att förebringa bevisning angående dessas värde.

Handelskammaren i Gävle har anmärkt att ifrågavarande tillägg för återvinning av tidigare avdrag för nedskrivningar å fordringar och aktier, borde begränsas till att avse sådana fall, då avdragen kunnat utnyttjas vid taxeringen.

Nedskrivningar å fordringar och aktier torde böra tagas till beskattning i den mån tillgångarna helt eller delvis återfått sitt värde efter det kriget upphört eller grundad anledning finnes till antagande, att tillgångarna skola helt eller delvis återfå sitt värde. Uppenbarligen bör hänsyn tagas till återvunna nedskrivningar endast i den mån avdrag för nedskrivningen verkligen utnyttjats vid tidigare taxering till krigskonjunkturskatt. *Departements-
chefen.*

Vissa remissinstanser hava framhållit, att bevissvårigheter kunde uppkomma vid bedömningen av huruvida fordringar eller aktier helt eller delvis kunde antagas återfå sitt värde. Detta är självfallet riktigt och bör föranleda att försiktighet iakttages vid stadgandets tillämpning. Jag anser mig emellertid icke böra förorda en så långt gående inskränkning, som från vissa håll ifrågasatts, eller att uppvärdering icke skulle vidtagas i andra fall än då fordringen *uppenbarligen* komme att återfå sitt värde.

Speciella bevisregler.

Kommittén. Kommittén har i sitt betänkande föreslagit, att avdrag för minskning av dold förkrigsreserv i tillgångar avsedda för omsättning eller förbrukning i rörelse — som hittills medgivits endast i fall av lagerminskning — skulle medgivas oavsett lagrets kvantitet vid beskattningsårets utgång. Kommittén har vidare i sin allmänna motivering uttalat, att de beträffande lagervärdering meddelade bestämmelserna givetvis icke betoge den skattskyldige honom tillkommande rätt att styrka, att de vid avräkningsför-

farandet till beskattning framtagna nedskrivningarna skett med anlitande av vinstmedel, som uppkommit oberoende av kriget, exempelvis på grund av företagets fortgående utveckling, vidtagna rationaliseringsåtgärder eller dylikt.

Remissyttrandena. Remissinstanserna hava genomgående icke haft något att erinra mot den av kommittén föreslagna utsträckta rätten till avdrag för minskning av dold förkriksreserv i tillgångar avsedda för omsättning eller förbrukning i rörelse.

Däremot har kommitténs nyss återgivna uttalande i den allmänna motiveeringen framkallat kritik från vissa remissinstanser, nämligen *överståthållar-ämbetet, länsstyrelserna i Blekinge, Örebro och Värmlands län samt mellankommunala prövningsnämnden.*

Sålunda har *länsstyrelsen i Örebro län* anført:

Det synes däremot icke tillrådligt att medgiva överflyttning av tidigare icke utnyttjade utvecklings- och rationaliseringsavdrag på sätt kommittén föreslår. Även om sådan överflyttning ur materiell synpunkt kan försvaras, torde ett dylikt medgivande kunna få mycket vittgående konsekvenser och föranleda yrkande om omprövning av praktiskt taget alla tidigare års taxeringar.

Mellankommunala prövningsnämnden har för sin del framhållit att ifrågasvarande uttalande kunde befaras föranleda en mångfald yrkanden att vid slutavräkningen erhålla avdrag för tidigare icke utnyttjade avdrag för rationalisering och utvidgning, yrkanden vilka i många fall torde förväntas kunna bli mindre välgrundade och medföra svåra bevisprövningar.

Centrala krigskonjunkturskattenämnden har uttalat, att den skattskyldige borde ha möjlighet att påvisa, att han skulle kommit i gynnsammare läge vid slutavräkningen, om viss tidigare företagen nedskrivningsåtgärd icke vidtagits. Ehuru en sådan regel utgjorde ett avsteg från vad tidigare gällt vid taxering till krigskonjunkturskatt, ansåge nämnden densamma motiverad med hänsyn till de speciella förhållanden, som förelåge vid slutavräkningen.

*Departements-
chefen.*

I likhet med kommittén anser jag, att avdrag för minskning av dold förkriksreserv i tillgångar avsedda för omsättning eller förbrukning i rörelse bör medgivas oavsett lagrets kvantitet vid beskattningsårets utgång. Tillräcklig anledning torde icke föreligga att vid slutavräkningen vidhålla kravet på lagerminskning såsom villkor för avdragsrätt.

Däremot kan jag icke förorda att, såsom centrala krigskonjunkturskattenämnden föreslagit, hänsyn skall tagas till det förhållandet att den skattskyldige eventuellt skulle hava kommit i ett gynnsammare läge vid slutavräkningen, om viss tidigare företagen nedskrivningsåtgärd icke vidtagits. Visserligen ha föreslagits skärpta regler vid slutavräkningen för värdering av varulager, men detta bör — av praktiska skäl och med hänsyn till att slutavräkningen konstruerats såsom en ny taxering — icke föranleda en omprövning av den inkomstberäkning, som gjorts vid tidigare taxeringar till krigskonjunkturskatt.

Utjämningsavdraget.

Kommittén. Utjämningsavdraget har av kommittén föreslagits skola höjas från 15 till 25 procent såsom en logisk konsekvens av att kommittén i betänkandet beräknat efterkrigsprisnivån till 125 procent av förkrigsprisnivån.

Remissyttrandena. I sitt yttrande har *kammarrätten* understrukit det följdriktiga i att utjämningsavdraget och efterkrigspriset fastställdes efter samma grund.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har funnit kommitténs ståndpunkt välgrundad.

I en av *bankdirektören E. Browaldh* upprättad promemoria, som bilagts kommissionens för ekonomisk efterkrigsplanering yttrande, har anförts följande:

Redan vid införandet av krigskonjunkturbeskattningen framhölls av skatteberedningen, att ett villkor för att skatten icke skulle komma att verka anorlunda än som avsetts vore, att tillbörlig hänsyn toges till eventuell försämring av penningvärdet, så att skatten ej komme att verka som en skatt på dylik försämring. I anslutning härtill konstaterades, att en jämförelse med viss annan inkomst uppenbarligen ej kunde bli rättvisande, om den ej skedde i samma penningvärde, i anledning varav föreslogs, att jämförelseinkomsten borde angivas i beskattningsårets penningvärde. Vederbörande departementschef framhöll i anslutning till dessa skatteberedningens uttalanden, att en huvudsynpunkt vid utformningen av krigskonjunkturskatten borde vara att den komme att avse endast ökning av realvinst och ej fiktiva vinster.

Då ett sådant hänsynstagande till penningvärdetsförändringen första gången ansågs böra ske, nämligen vid utformandet av bestämmelserna för 1942 års krigskonjunkturbeskattning, kom visserligen detta hänsynstagande då att ske i en form, som icke kan anses på ett tillfredsställande sätt tillgodose den huvudsynpunkt, departementschefen från början deklarerat såsom normerande för beskattningen. Den avvikelse, som på anförda skäl då gjordes från en av grundförutsättningarna för skatten, har medfört, att skatten under de gångna åren i betydande utsträckning kommit att utgöra en beskattning icke av verkliga mervinster utan av en genom försämring av penningvärdet inträdd nominell inkomstökning. De för denna avvikelse åberopade motiven äro emellertid av den art, att de i varje fall icke kunna tillämpas på ett avräkningsförfarande, vid vilket man utgår från, att prisnivån definitivt stigit med viss procentsats i förhållande till den före kriget gällande. I och med det att man fastlägger en sådan procentsats är också uppenbart att, på sätt skatteberedningen uttalat, jämförelsen mellan de vinster, som framkomma genom avräkningsförfarandet å ena sidan och jämförelseinkomsten å andra sidan, för att bli rättvisande måste ske i samma penningvärde. Detta betyder med andra ord, att om prisnivån antages definitivt höjd med en viss procentsats, samma procentsats måste tillämpas för det s. k. utjämningsavdraget.

Länsstyrelsen i Jönköpings län har däremot uttalat sig mot en höjning av utjämningsavdraget och därvid framhållit:

Under de gångna åren hava de skattskyldiga vid taxeringen till krigskonjunkturskatt medgivits fullt överprisavdrag å byggnader, maskiner och inven-

tarier. Detta har varit en bidragande orsak till, att den industriella investeringsverksamheten hållit sig på en förvånansvärt hög nivå. Därtill kommer, att de flesta krigskonjunkturbeskattade företag använt en stor del av sina vinster till reparationer och underhåll av byggnader och maskiner. Man torde därför kunna antaga, att de företag, som varit föremål för krigskonjunkturbeskattning, i varje fall hava lika stora realtillgångar, då krigskonjunkturskatten avvecklas, som före kriget. De bestämmelser, som sålunda föreslagits, innebära, att varulagret vid avräkningstillfället får behållas vid sitt förkrigsvärde. Härigenom erhålla de skattskyldiga vid taxeringen till krigskonjunkturskatt i viss utsträckning gottgörelse för penningvärdets försämring.

Mellankommunala prövningsnämnden har jämväl ansett, att utjämningsavdraget borde bibehållas vid 15 procent. Nämnden har framhållit, att det kunde ifrågasättas om icke vissa skattskyldiga skulle få väl stora fördelar i förhållande till andra om samtidigt med borttagandet av den progressiva beskattningen utjämningsavdraget höjdes till 25 procent. Eftersom utjämningsavdraget, som tidigare varit begränsat genom vissa spärrbestämmelser, föresloges skola under alla förhållanden få åtnjutas med 25 procent av merinkomsten kunde skattskyldiga, som skjutit krigskonjunkturbeskattningen framför sig, få större utjämningsavdrag än de som redovisat merinkomsten successivt och under tidigare år allenast fått åtnjuta ett efter 15 procent beräknat överprisavdrag.

Länsstyrelsen i Jämtlands län har anfört:

Den föreslagna höjningen av utjämningsavdraget från 15 till 25 procent har motiverats med att det numera kan anses fastslaget, att prisnivån icke kommer att återgå till förhållandena före kriget och att en stegring av prisnivån med 25 procent av förkrigsnivån redan tagits som norm för bestämmandet av efterkrigspriset. Utjämningsavdraget har dock ansetts kompensera även andra ändringar av förhållandena från utgången av augusti 1939 än höjningen av allmänna prisnivån vilket torde förklara att utjämningsavdraget i vissa fall beräknats i förhållande till andra faktorer än jämförelseinkomsten. Med hänsyn härtill anser länsstyrelsen minimigränsen för utjämningsavdraget enligt 4 § 6 mom. böra bestämmas till 20 procent av den merinkomst av förvärvskällan, som återstår efter tillämpningen av 4 mom. Samma procent-sats bör skäligen gälla beträffande realisationsvinst.

Länsstyrelsen i Uppsala län och centrala krigskonjunkturskattenämnden hava ansett, att den hittills gällande och i betänkanudet upptagna bestämmelsen om att utjämningsavdraget skulle beräknas å den genom kriget förorsakade merinkomsten, om denna vore större än jämförelseinkomsten, borde utgå och att således utjämningsavdraget i samliga fall skulle beräknas å jämförelseinkomsten.

*Departements-
chefen.*

Beträffande utjämningsavdraget må framhållas att avsikten med detta avdrag icke varit att därigenom giva full compensation för höjning av den allmänna prisnivån. Jag har tidigare tagit bestämt avstånd från en sådan tankegång. Då förslag om ett dylikt avdrag första gången framlades i proposition nr 287 till 1942 års riksdag uttalade jag sålunda, att det vore mindre

lämpligt att till ifrågavarande område överföra ett eller annat slags kompensationsresonemang, vilket emellertid skulle ske om man ville anknyta en omräkning av merinkomsten till prisutvecklingen. Förslaget om införande av ett särskilt utjämningsavdrag bestämdes sålunda av andra grunder än de, vilka av kommittén och vissa remissinstanser nu åberopas såsom skäl för en höjning av avdraget. Avdraget är nämligen att uppfatta huvudsakligen såsom ett komplement till jämförelseinkomsten, avsett *dels* att kompensera för sådan utveckling av den skattskyldiges verksamhet sedan krigsutbrottet, som varit möjlig om krigsförhållandena icke förelegat men vars sannolikhet icke kan direkt påvisas, *dels ock* att bidra till en utjämning mellan sådana skattskyldiga, som av olika anledningar hava särskilt låg jämförelseinkomst, och dem vilka tack vare en gynnsam förkrigskonjunktur kommit upp i en mycket hög sådan. Vid nu angivna förhållanden synes en höjning av avdraget, såvitt angår beskattningsåret 1945, icke vara motiverad.

Någon anledning att avvika från den hittills tillämpade regeln om rätt att beräkna jämförelseinkomsten å den på krigskonjunkturen beroende merinkomsten, om denna är större än jämförelseinkomsten — genom vilken anordning en utjämning vinnes mellan olika skattskyldiga — lär icke föreligga.

Skatteskalen.

Kommittén. Kommittén har inledningsvis erinrat om att skatteskalen vore progressiv och, såvitt fråga vore om inkomst av rörelse, stega från 50 till 70 procent av den beskattningsbara merinkomsten.

Kommittén har vidare anfört:

Ett bibehållande av denna progression även vid den slutliga avräkningen skulle tydligen komma att mycket hårt belasta åtskilliga skattskyldiga, som använt sig av den enligt författningarna medgivna möjligheten att uppskjuta krigskonjunkturbeskattningen. Resultatet skulle väl ofta bliva, att av dessa nu på en gång uttoges en krigskonjunkturskatt, som vore till beloppet väsentligt större än vad fallet blivit om de uppkomna vinsterna tagits till beskattning varje särskilt år. Det vore enligt skattekommitténs mening icke gärna tänkbart att på detta sätt i efterhand så att säga införa en extra straffskatt å de fullt lojala rörelseidkare, som utnyttjat de av statsmakterna anvisade möjligheterna för uppskov med beskattningen.

Härjämte bör beaktas, att det främsta motivet för den hårda beskattningen av krigskonjunkturvinster torde hava varit en önskan att förebygga krigskonjunkturbetonade spekulationer. Dessa psykologiska moment äro emellertid icke längre för handen vid tidpunkten för krigskonjunkturskattens avveckling.

Än vidare må erinras om, att eftersom olika regler gälla för inkomstberäkningen enligt kommunalskattelagen och enligt krigskonjunkturskatteförordningarna kan det redan nu understundom inträffa, att krigskonjunkturskattens grundbelopp överstiger det till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade beloppet. Detta medför då vid tillämpningen av den i 11 § 2 mom. givna regeln, att krigskonjunkturskattens grundbelopp undergår mindre reduktion än vad som eljest skulle varit fallet; den skattskyldige kommer med andra ord att drabbas av hårdare krigskonjunkturskatt än som avsetts. Ef-

tersom meningen är att vid avräkningen upptaga under kriget skapade dolda reserver till krigskonjunkturbesättning, torde nyss angivna missförhållande komma att därvid inträffa vida oftare än vad hittills varit fallet och kan komma att avse betydande belopp. Även detta förhållande talar med styrka för en begränsning av skattesatsens storlek. Därest progressionen stannade vid 60 % skulle ändock nyss angivna omständighet ofta kunna föranleda, att den totala beskattningen, inklusive kommunala skatter, komme att överstiga hela merinkomsten.

Med utgångspunkt från det sålunda anförda har kommittén uttalat, att det syntes som om starka skäl skulle tala för att i detta sammanhang utsluta progressionen och låta skatten utgå med en fix procentsats av 50.

Remissyttrandena. Av de remissinstanser, vilka i sina yttranden närmare behandlat förevarande fråga, hava *centrala krigskonjunkturskattenämnden, länsstyrelsen i Uppsala län, mellankommunala prövningsnämnden och Östergötlands och Södermanlands handelskammare* i princip anslutit sig till kommitténs förslag.

Centrala krigskonjunkturskattenämnden har sålunda anfördt:

De av kommittén anförda skälen för slopande av den nuvarande progressiva skatteskalen vid krigskonjunkturskatten anser nämnden bärande. Uteslutes progressionen och uttages skatten i stället med en fix procentsats, synes storleken av denna procentsats böra avvägas under hänsynstagande till att krigskonjunkturbesättningen icke bör bli lindrigare för de skattskyldiga, vilka först nu framtaga sina mervinster till beskattning. Enligt tillgängliga uppgifter har krigskonjunkturskattens grundbelopp i genomsnitt för samtliga skattskyldiga hittills uppgått till omkring 60 procent av den beskattningsbara merinkomsten. Med hänsyn härtill borde skattesatsen vid avvecklingen bestämmas till 60 procent. Emellertid anser nämnden att starka billighetsskäl, främst hänsynen till företagens likviditet, tala för ett godtagande av den av kommittén förordade procentsatsen av 50. Härför kan jämväl åberopas den omständigheten att de skattskyldiga, som successivt framtagit sina mervinster till beskattning, bättre kunnat utnyttja utjämnings- och 3 000-kronorsavdragen än de skattskyldiga, vilka med utnyttjande av förefintliga möjligheter att uppskjuta beskattningen, först vid avvecklingen bli beskattade för sina mervinster på en gång.

Länsstyrelsen i Uppsala län har för sin del ansett, att procentsatsen ur rättvisesynpunkt borde bestämmas till 60. Länsstyrelsen har framhållit, att vid en procentsats av 50 skatten torde bli något lägre än den i allmänhet skulle hava blivit, om de merinkomster, vilka framkomme vid slutavräkningen, successivt redovisats under tidigare beskattningsår, då skatten utgått efter den progressiva skalan.

Länsstyrelserna i Göteborgs och Bohus samt Jämtlands län hava föreslagit bibehållande av en progressiv skatteskala, dock med en högsta procentsats av 60.

Länsstyrelsen i Kalmar län har med hänsyn till de osäkra grunder, å vilka en taxering till krigskonjunkturskatt måste fotas, ifrågasatt huruvida icke skattesatsen borde sättas lägre än 50 procent.

I samband med spørsmålet om skatteskalen hava vissa remissinstanser berört frågan om skatteberäkningen. Sålunda har *överståthållarämbetet* anfört:

Enligt de tidigare krigskonjunkturskatteförordningarna har skattskyldig, som påförts krigskonjunkturskatt, haft rätt att vid sin taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt göra avdrag för den sålunda påförda krigskonjunkturskatten. Detta avdrag har — utom vid 1940 års taxering — tekniskt skett såsom ett avdrag från krigskonjunkturskattens grundbelopp. I enstaka fall har därvid krigskonjunkturskattens grundbelopp överstigit hela det till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt beskattningsbara beloppet, varför nedsättningen av de normala statsskatterna fått ske med hela de debiterade beloppen. Liknande förfaringssätt synes av kommittén förutsättas vid 1945 års krigskonjunkturskattetaxering. Emellertid skulle vid sagda års taxering i många fall framtagas vinster, som i verkligheten uppkommit under tidigare år. Krigskonjunkturskattens grundbelopp kan då ofta tänkas bli så högt, att det överstiger det till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt beskattningsbara beloppet. Eftersom det här delvis gäller eftersläpande krigskonjunkturskatt, borde den del av grundbeloppet, som belöper på tidigare beskattningsår, få avdragas från för samma år eventuellt kvarstående taxering. En uträkning efter här skisserade normer torde emellertid bli mycket besvärlig.

Länsstyrelsen i Uppsala län och kooperativa förbundet hava föreslagit, att vid beräkningen av krigskonjunkturskatt för juridiska personer grundbeloppet, oavsett vilket belopp, som taxerats till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, skulle minskas med 32 procent.

Det torde vara med krigskonjunkturskattens konstruktion bäst överensstämmande, att den tidigare gällande skalan tillämpas jämväl vid slutavräkningen. Ur rättvisesynpunkt synes det icke heller tillfredsställande om sådana skattskyldiga, som begagnat sig av möjligheten att uppskjuta beskattningen, skulle särskilt gynnas genom en i samband med slutavräkningen vidtagen skattesänkning. Jag anser mig sålunda icke böra förorda kommitténs förslag härutinnan.

*Departements-
chefen.*

Kommittén har framhållit, att krigskonjunkturskattens grundbelopp kunde komma att bli så högt, att det överstege det till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt beskattningsbara beloppet. Avdraget för de ordinarie statsskatterna vid krigskonjunkturskattens beräkning torde emellertid komma att spela mindre roll vid den slutliga avräkningen än vid tidigare taxeringar till krigskonjunkturskatt. Enligt den nya uppbördsförordningen efterskänkas nämligen den statliga inkomst- och förmögenhetsskatt samt den särskilda skatt å förmögenhet, som skulle hava utgått på grund av 1946 års taxering, till den del nämnda skatter enligt äldre bestämmelser skolat erläggas efter den 1 januari 1947. Värnskatt avses överhuvud icke skola utgå på grundval av 1946 års taxering. Annan ordinarie statsskatt kommer sålunda icke att utgå på grund av 1946 års taxering än den del av inkomst- och förmögenhetsskatten samt den särskilda förmögenhetsskatten, som skall erläggas vid

uppbörden i november 1946. Anledning torde saknas att medgiva avdrag från krigskonjunkturskattens grundbelopp med större belopp än det, varmed den sålunda utgående inkomst- och förmögenhetsskatten samt särskilda förmögenhetsskatten skulle hava minskats, om krigskonjunkturskattens grundbelopp avdragits från det till inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade beloppet och det därefter återstående beloppet utgjort taxerat belopp.

Det bör emellertid i detta sammanhang framhållas, att vissa skattskyldiga jämlikt punkt 3 av övergångsbestämmelserna till uppbördsförordningen kunna komma att i samband med 1948 års taxering påföras inkomst- och förmögenhetsskatt samt särskild skatt å förmögenhet, avseende beskattningsåret 1945. Hänsyn till dylik skatt synes dock icke böra tagas vid beräkningen av krigskonjunkturskatten.

Restitutionsförfarandet.

Kommittén. Kommittén har framhållit, att slutavräkningen avsåge att klarlägga i vad mån vederbörande rörelseidkares inkomster påverkats av krigskonjunkturen. Man hade alltså därvid att taga hänsyn till krigskonjunkturperioden i dess helhet. Det avgörande vore icke om under det ena eller andra året uppkommit en ökning eller minskning av vinsten, utan vore huruvida slutresultatet för hela denna period visade inkomstökning. Därest denna kunde anses utgöra krigskonjunkturvinst, som förut icke tagits till beskattning, skulle krigskonjunkturskatt påföras. Funnes i stället att någon beskattningsbar krigskonjunkturvinst icke uppkommit, ehuru skatt tidigare erlagts, eller att sådan vinst icke uppkommit i den omfattning för vilken skatt erlagts, skulle för mycket erlagd skatt restitueras. Någon skillnad syntes därvid icke böra göras mellan sådana fall, då skatten påförts provisoriskt, och övriga fall. Å restituerad krigskonjunkturskatt syntes ränta icke böra utgå, då ju här icke vore fråga om restitution av någon genom felaktigt förfarande påfordrad skatt.

Beträffande tillämpningen av det sålunda skisserade förfarandet har kommittén anfört följande:

Hänsyn skall givetvis tagas till under tidigare år vid krigskonjunkturbeskattningen redovisad inkomstminskning. En skyldighet att ex officio iakttaga detta är ju redan nu stadgad med avseende å föregående år, men vid slutavräkningen måste en kontroll ske beträffande samtliga tidigare år. Ett undantag måste dock göras beträffande inkomstminskningen under år 1939. Avdrag för sådan inkomstminskning har hittills icke medgivits och de här för åberopade skälen hava varit dels att en dylik kvittningsrätt skulle medföra åtskilliga komplicerade problem med hänsyn till inkomstens uppdelning å olika perioder av år 1939 och dels att kvittningsrätten skulle bliva tämligen betydelslös. De skäl, vilka sålunda tidigare åberopats för ett underlåtet beaktande av inkomstminskning under år 1939, göra sig tydligtvis med lika styrka gällande vid den ifrågasatta slutavräkningen och torde böra föranleda till att även härvid, såsom nyss antytts, helt bortses från eventuell inkomstminskning under år 1939. Däremot skall naturligtvis restitution äga

rum även av den vid 1940 års taxering påförda krigskonjunkturskatten i den mån föreliggande omständigheter därtill föranleda.

Därest inkomstminskning vid avräkningsförfarandet förekommer, vartill hänsyn vid tidigare taxeringar ej tagits, bör restitutionen avse det belopp, varmed skatten för respektive beskattningsår skulle hava minskats, om nämnda inkomstminskning beaktats vid den beskattningsbara merinkomstens fastställande.

Här uppkommer dock ett särskilt spörsmål, nämligen hur man skall förfara, därest vid slutavräkningen konstateras dels inkomstminskning för något år och dels inkomstökning för två eller flera år. Å vilket eller vilka års inkomstökning skall inkomstminskningen avräknas?

Detta spörsmål är ingalunda betydelselöst, eftersom krigskonjunkturskatt utgått efter en progressiv skala och sålunda t. ex. beträffande ett års inkomstökning kan hava utgått med upp till 70 % men beträffande ett annat års inkomstökning med endast 50 %; för den skattskyldige fördelaktigast är uppenbarligen att få avräkna inkomstminskningen å det års inkomstökning, som beskattas efter högre procent än 50.

Ur taxeringsmyndigheternas synpunkt återigen — och jämväl ur synpunkten att förfarandet bör i tillämpningen bliva det enklast möjliga — vore önskvärt, att restitutionen i *sista* hand skulle avse 1940 års taxering. Rörande detta års taxering gäller ju, att så snart beloppet av påförd krigskonjunkturskatt ändras, måste jämväl taxeringen ändras i vad densamma avser inkomst- och förmögenhetsskatt, värnskatt samt särskild skatt å förmögenhet; en nedsättning av den år 1940 påförda krigskonjunkturskatten medför höjning i vart fall av de två förstnämnda skatterna och föranleder utsändandet av nya debetsedlar därå.

Ifrågavarande spörsmål har i viss utsträckning förelegat även under de år, krigskonjunkturskatten hittills utgått; vid restitution av provisoriskt påförd skatt har nämligen denna fråga stundom aktualiserats. I avsaknad av varje lagbestämmelse rörande frågans lösning har praxis därvid intagit den ståndpunkten, att den skattskyldige själv fått välja, å vilket års inkomstökning en föreliggande inkomstminskning skulle avdragas; detta har givetvis lett till, att inkomstminskningen regelrätt avräknats å det års inkomstökning, som beskattats hårdast.

Å andra sidan har i 1944 års förordning om krigskonjunkturskatt, 21 § andra stycket, för första gången meddelats en bestämmelse, som i viss utsträckning reglerar spörsmålet i fråga; det är även här av naturliga skäl blott fråga om sådan restitution, som föranletts av att skatt provisoriskt påförts å den grund att avsättning till viss fond ägt rum. Därvidlag gäller nu i fråga om restitutionsförfarandet, att i detta fall en tidigare gjord fondavsättning skulle anses hava tagits i anspråk före sådan avsättning, som skett enligt 1944 års förordning. Följaktligen skall härvidlag 1944 års krigskonjunkturskatt restitueras i sista hand, medan beträffande tidigare år valfrihet alltjämt får anses stå den skattskyldige öppen.

När det nu gäller att bestämma en regel rörande rätten att vid slutavräkningen avdraga inkomstminskning å tidigare års inkomstökningar kunde den i 1944 års förordning sålunda givna regeln i viss utsträckning synas bindande. Att återigen därutöver lämna frågans lösning helt åt den skattskyldiges fria skön, torde dock icke vara lämpligt. Vid övervägandet av huru en regel i angivna hänseende bör utformas kunde starka skäl synas tala för en utvidgning av den i 1944 års förordning meddelade bestämmelsen på sådant sätt, att inkomstminskningen skulle i första hand avdragas å det första år, då krigskonjunkturskatt påförts, därefter å närmast följande år o. s. v.

Emellertid kunde härigenom de skattskyldiga, som först i samband med slutavräkningen erhålla restitution, bliva hårdare drabbade än de, som erhållit sådan tidigare på grund av provisorisk skattepåföring. Än vidare synes i hela principen för ett avräkningsförfarande ligga, att tidigare enligt högre procentsats påförd skatt bör i första hand få nedsättas i den mån möjlighet därtill föreligger. Slutligen må åberopas det tidigare påpekade önskemålet att icke onödigtvis behöva rubba den år 1940 gjorda krigskonjunkturskatte-taxeringen.

Sist angivna skäl synas böra föranleda till en sådan regel — i viss mån stridande mot den i 1944 års förordning meddelade — att föreliggande inkomstminskning i första hand skall avdragas å det år, som företer *största* inkomstökning, därefter å det år, som företer näst största inkomstökning o. s. v. Skulle inkomstminskningen vara lika stor under två eller flera år — vilket torde vara synnerligen sällsynt — läser kunna bestämmas, att i sådant fall avdraget skall i första hand ske å det äldre av dessa år, därefter å det näst äldsta o. s. v.

I den inkomstminskning, varom nu varit tal, bör icke få inräknas utjämningsavdrag, som icke kunnat utnyttjas; i motsatt fall komme man ju att i efterhand medgiva en förskjutning av ej utnyttjade sådana avdrag. Ej heller får till inkomstminskning hänföras ej utnyttjat bottenavdrag å 3 000 kronor; detta utgör ej heller någon verklig, av kriget föranledd inkomstminskning.

Med utgångspunkt från vad kommittén sålunda anfört, har kommittén föreslagit dels regler för restitution av krigskonjunkturskatt, som vid tidigare taxeringar påförts provisoriskt för olika ändamål, dels ock regler för restitution av tidigare erlagd krigskonjunkturskatt, för vilken provisorisk påföring icke erhållits.

Beträffande provisoriskt påförd skatt för framtida nedskrivning av ersättningslager, för mötande av framtida prisfall och för kostnadsutjämning har kommittén föreslagit att sådan skatt skulle restitueras om och i den mån förutsättningar härför föreläge vid beskattningsårets utgång enligt i tidigare förordningar om krigskonjunkturskatt givna bestämmelser, dock att för restitution av för kostnadsutjämning provisoriskt påförd skatt uppställts ytterligare det villkoret, att inkomstminskning orsakad av krigskonjunktoren skulle föreligga vid den sista taxeringen till krigskonjunkturskatt. Vad åter anginge sådan skatt som provisoriskt påförts för befarad framtida värde-minskning samt för framtida anskaffning av ersättningstonnage och framtida nyanskaffning av fartyg har föreslagits att restitution skulle ske, om förutsättning härför föreläge senast vid taxeringens avslutande.

Restitution av tidigare erlagd krigskonjunkturskatt för merinkomst av rörelse, för vilken provisorisk skattepåföring icke ägt rum, har i betänkandet föreslagits skola ske enligt motsvarande regler som föreslagits skola gälla för restitution av för kostnadsutjämning provisoriskt påförd skatt. Beträffande den ordning i vilken restitution skulle ske har kommittén föreslagit att sådan skatt skulle i första hand restitueras, som grundats på taxering för det år merinkomsten vore högst i förhållande till jämförelseinkomsten.

Remissyttrandena. I de yttranden, som avgivits av *kammarrätten* och *delegerade för Sveriges industriförbund m. fl.*, har ifrågasatts en utvidgning av

restitutionsrätten såvitt angår provisorisk skattepåföring för avsättningar till varuförnyelsefond och prisfluktuationsfond. Sålunda har *kammarrätten* anfört:

Varuinköp, som utgöra förutsättning för restitution i anledning av ianspråktagande av varuförnyelsefond respektive prisfluktuationsfond, skola enligt betänkandet hava verkställts före beskattningsårets utgång. Enligt förarbetena till tidigare krigskonjunkturskatteförordningar lär avsikten varit, att fonderna skulle få användas efter det kriget upphört och tillgången på varor åter blivit normal. — Endast ett fåtal företag torde visserligen hava använt rätten till provisorisk påföring på grund av fondavsättningar av angivna slag. Dessa företag skulle emellertid berövas rätten till restitution, varmed de haft skälig anledning att räkna. Kammarrätten, som icke kan undgå att finna detta obilligt, vill därför ifrågasätta en utvidgning avstitutionsrätten i förevarande avseende.

Kommerskollegium, länsstyrelserna i Göteborgs och Bohus samt Uppsala län, centrala krigskonjunkturskattenämnden, delegerade för Sveriges industriförbund m. fl., handelskammaren i Göteborg och Sveriges redareförening hava ansett skäligt, att rederierna, även i de fall då provisorisk påföring av skatt skett för kostnadsutjämning, borde medgivas restitution under samma förutsättningar och inom samma tidrymd, som föreslagits beträffande provisorisk påföring för anskaffande av ersättningstonnage och för framtida nyan-skaffning av fartyg.

Länsstyrelsen i Uppsala län har därvid anfört bland annat följande:

Under de första åren för krigskonjunkturskattens uttagande tillämpade de flesta rederierna provisorisk påföring genom riksbanksättning. Under de senaste åren hava emellertid dessa företag allt mer övergått till att begära provisorisk påföring för kostnadsutjämning, även om den uppkomna merinkomsten avsetts att användas till nyan-skaffning av tonnage. Denna övergång synes hava berott på att förfaringssättet vid sistnämnda påföring varit betydligt enklare än vid sådan genom riksbanksättning. Rederierna torde därvid hava förutsatt, att tidpunkten, före vilken restitution skulle kunna medgivas, skulle bli lika oavsett vilken provisorisk påföring, som tillämpades. Det synes därför skäligt att rederierna även i de fall, då provisorisk påföring för kostnadsutjämning medgivits, bliva berättigade att under samma förutsättningar erhålla restitution inom samma tidsrymd, som föreslagits för provisorisk påföring genom riksbanksättning.

Överståthållarämbetet och länsstyrelsen i Värmlands län hava ansett, att även vid den sista taxeringen till krigskonjunkturskatt provisorisk påföring av skatt borde kunna erhållas för anskaffning av ersättningstonnage, då sådant i stor utsträckning ännu icke kunnat anskaffas. *Överståthållarämbetet* har sålunda yttrat:

Det synes vara riktigt att såsom i betänkandet förutsattes bestämmelserna om provisorisk påföring av skatt för det sista taxeringsåret skola utgå. I ett avseende torde dock en ändring böra övervägas. De tidigare krigskonjunkturskatteförordningarna hava innehållit bestämmelser om provisorisk påföring för framtida anskaffning av ersättningstonnage. Här torde ett verkligt behov av provisorisk påföring hava förelegat, då vederbörande rederiföretag bort få återställa sitt driftskapital i förutvarande storlek, innan skatten definitivt

uttages. Ännu torde ersättningstonnage icke hava kunnat anskaffas i erforderlig utsträckning. Ett bibehållande vid den sista taxeringen till krigskonjunkturskatt av de äldre föreskrifterna härutinnan synes därför önskvärt.

Liknande synpunkter hava kommit till uttryck i de yttranden, som avgivits av *handelskammaren i Göteborg* och *Sveriges redareförening*.

Länsstyrelsen i Västmanlands län, mellankommunala prövningsnämnden, handelskammaren i Gävle och *delegerade för Sveriges industriförbund m. fl.* hava tillstyrkt kommitténs förslag om restitution av icke provisoriskt påförd krigskonjunkturskatt. Delegerade hava därjämte ifrågasatt att ifrågavarande restitution borde göras oberoende av framställning från den skattskyldige samt därvid anfört:

Rätt till restitution enligt 13 § 4 mom. i kommitténs förslag till förordning torde inträda för åtskilliga smärre företag, särskilt handelsidkare, vilka under de första krigsåren nödgats inskränka eller t. o. m. nedlägga driften. Det måste befaras att dessa skattskyldiga icke alltid äga så ingående kännedom om skatteförfattningarna att de komma att göra den framställning om restitution, författningsförslaget förutsätter. Krigskonjunkturskattelagstiftningen är så invecklad och svårbegriplig, att bristande kännedom om en sådan föreskrift som den förevarande icke rimligen bör föranleda rättsförluster, vilka kunna uppgå till mycket betydande belopp. Rätt till restitution jämlikt sistnämnda författningsrum bör därför enligt vår mening göras oberoende av framställning från den skattskyldige och verkställas ex officio av prövningsnämnden, å vilken i förekommande fall bör ankomma, att lämna den skattskyldige tillfälle inkomma med för restitutionsbeslutets meddelande erforderliga deklARATIONER och upplysningar.

Jämväl *kommerskollegium* och *Norrbottens och Västerbottens läns handelskammare* samt *centrala krigskonjunkturskattenämnden* hava ifrågasatt huruvida icke restitution av krigskonjunkturskatt, som icke påförts provisoriskt, i förekommande fall borde verkställas ex officio av vederbörande prövningsnämnd.

Länsstyrelserna i Kopparbergs och Västerbottens län hava uttalat sig mot förslaget att restitution skulle kunna äga rum även i fall krigskonjunkturskatt icke påförts provisoriskt. Förstnämnda länsstyrelse har därvid framhållit, att det föreslagna förfarandet visserligen vore det teoretiskt riktigaste men att dels ett sådant förfarande, som knappast från början syntes hava varit avsett, torde komma att medföra svårösta bedömningsfrågor i ett stort antal fall, dels ock att möjlighet icke syntes föreligga att vid slutavräkningen justera inkomstminskning under tidigare år, som oriktigt ansetts bero av krigsförhållandena, antingen sådan inkomstminskning medfört restitution eller fått kvittas mot merinkomst.

Länsstyrelsen i Västerbottens län har anfört:

Taxeringen till krigskonjunkturskatt har ju endast haft till syfte att beskära vinst på grund av kriget eller den därav föranledda konjunkturen. Fråga är väl dock, om icke kommitténs förslag till restitutionsförfarande är väl så generöst och svårtillämpligt. Även om bevisbördan i sin helhet ålägges de skattskyldiga, kommer förfarandet att ställa alltför stora krav på skattemyndigheterna, då det måste bliva hart när ogörligt att kontrollera alla upp-

gifter så långt tillbaka i tiden som förslaget avser. Det kan väl heller ej anses rättvist, om t. ex. personer, som en gång åsatts taxering och därefter vidtagit dispositioner för att undgå sådan beskattning i fortsättningen genom att t. ex. minska sin drift, skola erhålla restitution av skatten.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län har ansett det önskvärt att, om restitution skulle medgivas jämväl i de fall då provisorisk påföring icke föreläge, anvisningar gäves om huru skulle förfaras i de fall olika hög jämförelseinkomst tillämpats beträffande olika års taxeringar till krigskonjunkturskatt. Länsstyrelsen har anfört:

Hur skall exempelvis förfaras i det fall, att taxering till krigskonjunkturskatt påförts skattskyldig under vart och ett av åren 1940—1943, därvid jämförelseinkomsten beräknats till visst belopp — måhända i överensstämmelse med den skattskyldiges yrkande — men jämförelseinkomsten vid taxering år 1944 på grund av bättre utredning om de faktiska förhållandena under 1937 och 1938 och icke på grund av en mera väsentlig utvidgning av rörelsen under den mellanliggande tiden, fastställts till väsentligt högre belopp än tidigare? Enligt de författningsregler, som hittills gällt, har det uppenbarligen icke varit möjligt för skattskyldig att erhålla någon form av kompensation — genom restitution eller på annat sätt — i det fall att det genom utredning under visst år kan anses hava klarlagts, att för hög krigskonjunkturskatt utgått under tidigare år.

Riksräkenskapsverket har i sitt yttrande bland annat berört frågan om förfarandet, då konstaterad inkomstminskning skulle avräknas mot inkomstökning för två eller flera år och har därvid framhållit följande:

Spörsmålet gäller här den inbördes ordning, i vilken inkomstökningarna för olika år skola tjäna som underlag för kvittningsförfarandet, och är av betydelse på grund av att skatten hittills utgått efter en progressiv skala. Kommittén har under åberopande av bestämmelserna i 21 § andra stycket i 1944 års förordning om krigskonjunkturskatt uttalat, att starka skäl kunde synas tala för att inkomstminskningen skulle i första hand avdragas å det första år, då krigskonjunkturskatt påförts, därefter å närmast påföljande år o. s. v. Av flera skäl har detta likväl ansetts icke kunna komma i fråga. Bland annat åberopas önskvärdheten av att icke behöva rubba den år 1940 gjorda krigskonjunkturskattetaxeringen, enär detta i varje fall skulle draga med sig ändringar i taxeringen jämväl till inkomst- och förmögenhetsskatt, värnskatt samt särskild skatt å förmögenhet. Kommittén har i stället föreslagit, att föreliggande inkomstminskning i första hand skall avdragas å det år, som företer största inkomstökningen, därefter å det år, som företer den därefter största o. s. v. Givetvis tala billighetsskäl för den av kommittén föreslagna metoden. Riksräkenskapsverket kan emellertid icke underlåta att framhålla, att åtminstone teoretiskt sett vissa skäl även kunde anföras för en tredje tänkbar metod, nämligen att i första hand avräkna inkomstminskningen mot den sista inkomstökningen, därefter mot den näst sista o. s. v. För det berättigade häruti talar det förhållandet, att taxeringarna till krigskonjunkturskatt blivit allt vanskligare ju längre tid som förflutit från krigets början. Rent praktiskt skulle vinnas, att 1940 års taxering endast undantagsvis skulle behöva rubbas.

Jag har i princip icke något att erinra mot kommitténs förslag till regler för restitution av krigskonjunkturskatt, som vid tidigare taxeringar påförts provisoriskt för olika ändamål. *Departements-
chefen.*

Vad åter angår kommitténs förslag om restitution i fall då provisorisk påföring *icke* ägt rum vill jag framhålla att, även om teoretiska skäl kunna anföras till stöd för en dylik anordning, det likväl tidigare *icke* varit avsett att restitution skulle äga rum i dessa fall. De skattskyldiga torde sålunda *icke* själva vid tidigare skattebetalningar hava räknat med att de erlagda beloppen skulle kunna restitueras. Därtill kommer att ett restitutionsförfarande i fall då provisorisk påföring *icke* ägt rum skulle ställa beskattningsmyndigheterna inför omfattande och svårbemästrade uppgifter. Jag anser mig därför *icke* böra biträda kommitténs förslag i denna del. Jag vill tillägga att, därest kommitténs ifrågavarande förslag skulle bifallas, konsekvensen torde fordra att motsvarande förmån bereddес jämväl skattskyldiga, som åtnjutit merinkomst av annan förvärvskälla än rörelse.

På grund av taxeringstekniska skäl torde det vara nödvändigt att bestämma viss tidpunkt före vilken den omständighet, varå restitutionsanspråket grundas, måste hava inträffat för att restitution överhuvud skall kunna medgivas. Med utgångspunkt från att taxeringen bör kunna vara slutförd den 30 juni 1947 synes nämnda tidpunkt böra bestämmas till den 1 april 1947, såvitt angår krigskonjunkturskatt som påförts provisoriskt för befarad framtida värdeminskning, för framtida anskaffning av ersättningstonnage m. m. eller för framtida nyanskaffning av fartyg. Härigenom vinnes att prövningsnämnderna erhålla erforderlig tid för bedömande av det berättigade i framställda yrkanden om restitution.

Beträffande övriga fall av provisorisk påföring av krigskonjunkturskatt förordar jag såsom förutsättning för restitution, att den omständighet, varå restitutionsanspråket grundas, skall hava inträffat före beskattningsårets utgång. Vad särskilt angår frågan om förutsättningarna för restitution i de fall, då krigskonjunkturskatt påförts provisoriskt för framtida nedskrivning av ersättningslager eller för mötande av framtida prisfall, synes en prövning av nämnda fråga *icke* kunna ske annat än i samband med att en redovisning enligt de regler, som gälla för taxering till krigskonjunkturskatt, lämnas angående lagret i dess helhet; det torde därför vara uteslutet att, såsom några remissinstanser föreslagit, utsträcka tidsfristen i dessa fall.

Några remissinstanser hava föreslagit att, såvitt angår rederier, provisorisk påföring för kostnadsutjämning skulle i restitutionshänseende likställas med provisorisk påföring i samband med riksbanksinsättning. Emellertid har jag tidigare föreslagit, att överprisavdrag skall medgivas jämväl för fartyg, vilket före april 1947 anskaffats eller beställts såsom ersättning för ett efter krigsutbrottet förlorat fartyg. Härigenom synes skälig hänsyn hava tagits till rederiernas berättigade intresse i förevarande hänseende. Jag anser mig därför *icke* böra tillstyrka nyssnämnda under remissbehandlingen framkomna förslag.

Kommitténs förslag angående den inbördes ordning, i vilken vid olika års taxeringar provisoriskt påförd skatt skall restitueras, torde visserligen ur teoretiska synpunkter kunna godtagas. Med hänsyn till de praktiska svå-

righeter, som ett införande av de föreslagna bestämmelserna kan förväntas medföra, anser jag det emellertid likväl lämpligast att icke föreslå ändring i tidigare tillämpade grunder, enligt vilka den skattskyldige — fränsett fondavsättningar enligt 1944 eller 1945 års förordning — själv ägt bestämma den ordning, i vilken vid olika års taxeringar provisoriskt påförd skatt skolat restitueras.

Taxeringsförfarandet.

Kommittén. Kommittén, vars förslag bygger på förutsättningen att slutavräkningen skulle äga rum per den 31 december 1944, har anfört följande:

Taxeringsförfarandet i samband med den slutliga avräkningen synes kunna ske i enahanda former som tidigare. Emellertid kan taxeringen i detta fall icke begränsas till året efter slutavräkningsdagen. Om denna dag exempelvis fastställs till den 31 december 1944, möter visserligen ur taxerings-synpunkt ingen svårighet att för det stora flertalet skattskyldiga hösten 1945 verkställa slutlig taxering och avräkning. Så är fallet med alla de rörelseidkare, vilkas räkenskapsår sammanfalla med kalenderåret eller i vart fall går till ända före den 1 mars 1945 (jfr 3 § kommunalskattelagen). Dessa skola i vanlig ordning avgiva deklaration och kunna då år 1945 bliva beskattade jämväl för de konjunkturvinster, som uppkommit t. o. m. den 31 december 1944; för dem, vilkas räkenskapsår gå till ända efter den 31 december 1944 men före den 1 mars 1945, erfordras givetvis vissa särskilda föreskrifter rörande vinstens uppdelning å de olika kalenderåren.

Beträffande rörelseidkare återigen, vilkas räkenskapsår utlöpa den 1 mars 1945 eller senare, kommer sistsagda års deklaration endast att avse viss del av år 1944. Sålunda kommer deklarationen aldrig att avse de sista månaderna av nämnda år. Deklaration, avseende inkomsten under sistsagda tid (jänte en större eller mindre del av år 1945), avgives först år 1946.

Nu berörda förhållanden synas i och för sig nödvändigööra, att sluttaxeringen till krigskonjunkturskatt måste utsträckas över en tidsperiod av två år; uti det angivna fallet således över åren 1945 och 1946. Visserligen vore teoretiskt tänkbart att undgå detta genom att ålägga alla ifrågakommande skattskyldiga att år 1945 deklarerera för all inkomst, som belöpte å 1944; de praktiska svårigheter, som skulle uppstå vid ett dylikt sönderbrytande av tidigare tillämpade regler angående vinstredovisning och deklaration, äro emellertid så betydande, att varje tanke härå synes böra övergivas.

En utsträckning av taxeringsperioden över år 1946 påkallas jämväl därav, att eljest tantiembelopp och därmed likartade inkomster, utgående av 1944 års vinst, undandragas beskattning. Dessa tantiem m. fl. belopp utbetalas ju först under år 1945 och kunna då icke framkomma i den år 1945 avgivna deklarationen. Även i dessa fall måste då förutsättas, att deklaration avgives även år 1946 samt att en taxering verkställs jämväl sistnämnda år.

I nu berörda fall synas alltså de förut angivna bestämmelserna angående avräkningsförfarandet böra komma till användning både år 1945 och 1946. Detta betyder i sak, att ett avräkningsförfarande för nu berörda skattskyldiga äger rum år 1945 samtidigt som för övriga sådana, ehuru avseende en något kortare tidrymd. År 1946 följer därefter för dessa skattskyldiga en tilläggsavräkning. Emellertid påkallas i dessa fall vissa särregler. Det lärer sålunda vara givet, att exempelvis det föreslagna avdraget för kostnad för

uppskjutna reparationer i dylika fall icke kan bestämmas förr än vid 1946 års taxering och då med hänsyn till hela den tidsperiod, avräkningen sagda år avser. Medgåves nämligen avdrag enligt förut redan angivna grunder vid 1945 års taxering, kunde vederbörande därutöver under samma år verkställa olika reparationsarbeten, för vilkas kostnader — om annat ej bestämdes — avdragsrätt förelåge vid 1946 års taxering.

Kommittén har vidare anfört:

Emellertid kunna även fall föreligga, då det ur nu angivna synpunkter icke är nödvändigt att uppskjuta den slutliga taxeringen och avräkningen till år 1946 men då starka skäl tala för att så ändock bör ske; så kan exempelvis händelsen vara i fall, då värdesättning måste ske av fordringar i utlandet per den 31 december 1944 eller eljest då särskilda svårigheter anses föreligga att bedöma de tillgångsvärden, som skola ligga till grund för avräkningen. I dylika fall synes en möjlighet för prövningsnämnderna böra förefinnas att uppskjuta taxeringen till en senare tidpunkt, dock icke efter utgången av år 1946; givetvis behöver i nu berörda fall ingen ny deklaration avgivas år 1946.

Beträffande vissa rörelsegrenar, exempelvis rederi- och varvsnäringarna, lärer ej ens under år 1946 en slutavräkning kunna ske. Dessa företag äro ingalunda fria från påverkan av kriget eller av kriget föranledda förhållanden i och med att fientligheterna i Europa avslutats; stora risker kunna i nu berörda fall kvarstå så länge det utomeuropeiska kriget fortgår. För rederierna kommer därtill den under en längre eller kortare tid efter ett fredsslut kvarstående minfaran. Med hänsyn till dylika förhållanden är det uppenbart att betydande svårigheter möta att i berörda eller liknande fall inom angiven tid fastställa efter vilka grunder avräkningen bör ske. Dessa övertväganden hava föranlett skattekommittén att föreslå, att ett centralt organ — förslagsvis centrala krigskonjunkturskattenämnden — skall erhålla bemyndigande att beträffande vissa näringsgrenar eller eventuellt visst bestämt näringsföretag medgiva att uppskov må äga rum med den slutliga taxeringen och avräkningen under ytterligare högst tre år; i det antagna fallet skulle således slutavräkningen i detta fall kunna uppskjutas till senast år 1949.

Kommittén har — under den nyss angivna förutsättningen att slutavräkningen skulle äga rum per den 31 december 1944 — sammanfattat sitt förslag på följande sätt:

1) Deklarationsskyldigheten fullgöres på vanligt sätt. Skattskyldiga, vilkas räkenskapsår utgår den 1 mars 1945 eller senare, hava sålunda att avgiva deklaration till krigskonjunkturskatt såväl år 1945 som år 1946. Detsamma gäller skattskyldiga, vilka uppbära tantiem.

2) Omlägges räkenskapsåret för viss skattskyldig, skall han ändock vara skyldig att senast under år 1946 deklarera för den å år 1944 belöpande vinsten.

3) Senast under år 1946 skall sådan tantieminkomst deklareras, som hänförelse sig till under år 1944 uppkommen vinst.

4) Deklaration, avgivna år 1945 av skattskyldiga, vilkas räkenskapsår avslutas före den 1 mars, böra i regel föranleda taxering och slutavräkning under nämnda år, prövningsnämnden dock obetaget att, om särskilda skäl därtill föranleda, uppskjuta taxeringen till år 1946.

5) Därest centrala krigskonjunkturskattenämnden därtill lämnar medgivande, må beträffande visst slag av rörelse eller visst företag taxeringen uppskjutas ytterligare, dock ej längre än till år 1949.

Remissyttrandena. De av kommittén i betänkandet föreslagna reglerna för taxeringsförfarandet hava i princip lämnats utan erinran av de hörda remissinstanserna.

Länsstyrelsen i Östergötlands län har emellertid med hänsyn till den utökning av arbetet, som krigskonjunkturskattens avveckling kunde förväntas medföra, föreslagit, att den normala tidpunkten för taxeringens avslutande skulle framflyttas ett halvt år.

Liknande synpunkter hava framhållits av *länsstyrelserna i Blekinge, Älvsborgs och Örebro län*.

Gentemot kommitténs förslag att taxeringen i vissa fall efter av centrala krigskonjunkturskattenämnden lämnat medgivande skulle kunna uppskjutas i högst fem år efter taxeringsårets utgång, har *mellankommunala prövningsnämnden* — med utgångspunkt från den i betänkandet såsom arbetshypotes antagna tidpunkten för avräkningsförfarandet — anfört:

Svårigheterna för skeppsvarv att inom rimlig tid efter det europeiska krigets slut göra en riktig värdesättning av tillgångarna i balansräkningen per den 31 december 1944 hava överdrivits, och då kommittén anför den efter fredsslutet kvarstående minfaran såsom skäl för uppskjutande av slutavräkningen för rederier, synes den hava förbisett en av huvudprinciperna vid avvecklingen av krigskonjunkturskatten, nämligen att hänsyn till merinkomst liksom till inkomstminskning efter utgången av år 1944 icke skall tagas vid avvecklingen. Det enda motivet för uppskov med avräkningsförfarandet torde vara svårigheten att riktigt värdesätta tillgångar — någon gång även skulder — i balansräkning för räkenskapsår som omfattar år 1944 eller del av detta år, och den efter år 1944 kvarstående minfaran har icke något samband med denna värdesättning. Om år 1947 fastställes såsom det sista år, till vilket taxering kan uppskjutas, torde detta i praktiken vara fullt tillräckligt. I de undantagsfall, då en värdesättning i efterhand av tillgångarna i utgående balansräkning för år 1944 icke kan göras under år 1947, finnes ju möjlighet för parterna att genom besvär hålla taxeringen öppen och vid senare tidpunkt ingiva utredningar till skattedomstolarna.

Delegerade för Sveriges industriförbund m. fl. hava däremot ansett, att riskerna särskilt för rederi- och varvsnäringarna kunde vara så stora även efter krigets slut, att tidsfristen för taxeringens avslutande borde utsträckas utöver föreslagna fem år.

Handelskammaren i Göteborg och Sveriges redareförening hava framhållit, att det vore önskvärt med en förlängning av tidsfristen för taxeringens avslutande med hänsyn till de svårigheter, som kunde förväntas uppkomma för smärre trampredier att inom den föreslagna tiden anskaffa erforderligt ersättningstonnage.

Sveriges köpmannaförbund, handelskammaren i Örebro och Västmanlands län samt Sveriges grossistförbund hava under framhållande av att de risker,

vilka föranlett det föreslagna uppskovsförfarandet, icke inskränkte sig enbart till rederi- och varvsnäringsarna, föreslagit att alla näringsidkare skulle beredas möjlighet att komma i åtnjutande av rätt till uppskov med taxeringen. *Sveriges köpmannaförbund* har sålunda anfört:

Inom sådana branscher som t. ex. manufakturhandeln eller skohandeln kunna mycket betydande förluster å inneliggande lager uppkomma i samband med försäljning av kristidsbetonade varor. Det är möjligt, att fullgoda varor inom en del branscher icke kunna erhållas förrän ganska lång tid efter ett fredsslut. I en handelsrörelse måste alltid ett visst minimilager finnas, om rörelsen skall kunna drivas, och köpmännen bli därför tvungna att anskaffa nytt lager av kristidsvaror. Realisationsförlusten kan på detta sätt bli fördröjd både ett och flera år i tiden, men varje klok affärsman måste räkna med den. Konsumenterna-köparna vilja med säkerhet icke betala normalt efterkrigspris för fullgod vara för exempelvis en kostym av cellul eller starkt cellullblandat tyg eller skor av kriskvalitet. Om slutavräkning obligatoriskt skall ske 1945 är det sannolikt, att nyss berörda förluster, som man inom detaljhandeln räknar med såsom säkra, ännu icke inträffat. Tvärtom är det troligt, att förlusterna inträffa först under 1946 eller 1947 eller t. o. m. senare, om kriget slutar under 1945. På denna grund finner förbundet det angeläget, att rätt till uppskov med den slutliga taxeringen och avräkningen medges varje skattskyldig rörelseidkare, som gör framställning därom och visar sannolika skäl för sin begäran. Möjligen skulle en taxering med provisorisk påföring kunna göras 1945. Uppskov med skattens erläggande synes emellertid i dylikt fall böra medgivas förslagsvis till utgången av 1947. Kan den skattskyldige tidigare visa, att förluster uppkommit efter 1944 års utgång genom prisfall å lagertillgångar eller genom förlust å fordringar, som uppkommit före 1944 års utgång, skulle förutsättningar för restitution av provisoriskt påförd skatt anses föreligga och motsvarande skattebelopp kvittningsvis avräknas från den skatt, som slutgiltigt skall erläggas.

*Departements-
chefen.*

Det är av olika skäl önskvärt, att avvecklingen av krigskonjunkturskatten icke utsträcker över alltför lång tidrymd. Sluttiden för avräkningsförfarandet bör sålunda icke bestämmas till senare dag än vad omständigheterna oundgängligen kräva. Vid angivna förhållande torde böra föreskrivas att, såvitt angår skattskyldiga vilkas räkenskapsår utgår den 31 december 1945 eller senare, dock före den 1 mars 1946, taxeringen skall vara avslutad senast den 30 juni 1947.

Beträffande flertalet skattskyldiga skall, enligt vad jag tidigare föreslagit, vid avräkningen hänsyn icke tagas till förhållanden, som inträffa efter den 31 december 1945, utom då fråga är om prisfall å den 31 december 1945 befintliga tillgångar. Eftersom den av mig föreslagna tidpunkten för taxeringens avslutande infaller ett och ett halvt år efter sistnämnda dag, torde tillräcklig hänsyn få anses hava tagits till möjligheten av prisfall å dylika tillgångar. En viss tvekan kan möjligen råda huruvida den föreslagna tidsfristen är tillfyllest för de rederier, vilka under kriget förlorat fartyg utan att hava kunnat anskaffa ersättning för desamma. Då förslaget innebär att dessa skattskyldiga skola kunna erhålla avdrag för överpris å sådana kontrakt å

fartygsköp, som slutits före den 1 april 1947, synes emellertid tillräcklig anledning icke föreligga att beträffande de ifrågavarande rederierna utsträcka tiden för avräkningens avslutande längre än nyss sagts.

Särskilda bestämmelser bliva erforderliga beträffande skattskyldiga, vilkas räkenskapsår utgår efter den 28 februari men före den 31 december. Dessa skattskyldiga synas år 1946 böra i vanlig ordning taxeras till krigskonjunkturskatt för det beskattningsår, som utlöpt närmast före den 31 december 1945. För vinnande av större överskådlighet i den nu föreslagna förordningen förordar jag, att vid taxering av nämnda skattskyldiga de vid taxering till krigskonjunkturskatt för år 1945 gällande bestämmelserna förklaras skola — med vissa undantag — äga motsvarande tillämpning vid taxeringen 1946. Avräkningsförfarandet beträffande dessa skattskyldiga bör därefter äga rum i samband med en ny taxering till krigskonjunkturskatt år 1947, avseende merinkomster under senare delen av år 1945. Vid sistnämnda taxering torde jämväl sådana tantieminkomster, som hänföra sig till år 1945 men som uppburits eller blivit tillgängliga för lyftning först efter den 31 december 1945, böra taxeras. Bestämmelser angående avräkningsförfarandet beträffande nu ifrågavarande skattskyldiga torde — såsom kommittén förutsatt — böra inflyta i en särskild författning angående krigskonjunkturskatt för år 1947; förslag därtill torde få framläggas för 1947 års riksdag.

Detaljmotivering.

1 §.

Den ändrade formuleringen av denna paragraf betingas av att kriget numera upphört. Beskattningen är avsedd att såsom hittills träffa merinkomster, vilka berott på kriget eller dessförinnan rådande krigskonjunktur. Då det emellertid är uppenbart, att krigskonjunkturen icke upphört i och med krigshandlingarnas avslutande, skola jämväl merinkomster, som därefter uppkommit, vara underkastade skatteplikt i den mån de belöpa på tid före den 1 januari 1946. Mervinster uppkomna under år 1946 skola däremot icke beskattas.

2 §.

I denna paragraf föreslagna ändringar hava föranletts av att beskattning av inkomstökning, hänförlig till inkomst av jordbruk eller skogsbruk under beskattningsåret 1945, föreslagits icke skola äga rum vid 1946 års taxering till krigskonjunkturskatt.

6 §.

Denna paragraf motsvarar 8 § i förordningen om krigskonjunkturskatt för år 1945. I den allmänna motiveringen har redogörelse lämnats för skälen till att krigskonjunkturskatt föreslagits icke skola utgå för år 1946 för sådan inkomst av jordbruk eller skogsbruk, som hänförs sig till år 1945. Något

skäl för att från krigskonjunkturskatt fritaga tantiem eller därmed likartad inkomst, som hänför sig till nämnda förvärvskällor, synes däremot icke föreligga.

9 §.

Denna paragraf motsvarar 11 § i förordningen om krigskonjunkturskatt för år 1945.

Beträffande de i denna paragraf vidtagna ändringarna må hänvisas till vad som förut anförts i samband med behandlingen av frågan om skatteskalen.

11 §.

11 §, som motsvarar 21 § i förordningen om krigskonjunkturskatt för år 1945, innehåller regler om restitution av vid tidigare års taxeringar provisoriskt påförd skatt. Skälen för de föreslagna ändringarna i tidigare gällande bestämmelser hava redovisats i den allmänna motiveringen. I författningstexten har uttryckligen angivits, att restitution av sådan skatt, som påförts provisoriskt för befarad framtida värdeminskning, endast skall ske då tillgång för stadigvarande bruk i rörelse *på grund av prisfall* undergått värdeminskning. Motsvarande komplettering av författningstexten har skett i fråga om de fall, då den provisoriska påföringen avsett framtida anskaffning av ersättningstonnage m. m. eller framtida nyanskaffning av fartyg och värdeminskning skett å tillgångarna.

16 §.

16 §, som motsvarar 27 § i 1945 års förordning om krigskonjunkturskatt, innehåller regler om deklarationsskyldighet.

Länsstyrelsen i Jämtlands län har framhållit, att hittills gällande regler beträffande deklarationsskyldighet kunde antagas hava medfört att åtskilliga skattskyldiga undgått taxering till krigskonjunkturskatt, ehuru de åtnjutit beskattningsbar merinkomst. Länsstyrelsen har härom anført följande:

Länsstyrelsen vill i detta sammanhang erinra om det vanliga förhållandet att familjebolag använda uppkommen vinst till konsolidering av sin ställning genom skapande av dold reserv. Om deklarationsplikt ej förelegat, kunde efterbeskattning icke äga rum. Det syntes därför påkallat, att i samband med slutavräkningen uppgiftsskyldigheten för rörelseidkare gjordes oberoende av uppgiven nettointäkt eller åsatt taxering till inkomst- och förmögenhetsskatt.

Departements-
chefen.

Vad länsstyrelsen i Jämtlands län anført synes beaktansvärt. De principer, på vilka slutavräkningen bygger, förutsätta nämligen att värdesättningen i bokföringen, som i allmänhet torde godkännas vid inkomsttaxeringen, i stor utsträckning kommer att frångås vid taxeringen till krigskonjunkturskatt. Då den allmänna självdeklarationen sålunda icke ger tillräcklig ledning för bedömning av huruvida skattskyldighet till krigskonjunkturskatt föreligger eller icke, torde en utsträckning av deklarationsskyldigheten i fråga om sistnämnda skatt vara påkallad. Av praktiska skäl torde denna

utvidgning emellertid böra inskränkas till att avse juridiska personer, vilka bedrivit rörelse.

Med hänsyn till det merarbete, som bl. a. de föreslagna reglerna om lagervärdering torde komma att vålla de skattskyldiga, synes en framflyttning av tidpunkten för avgivande av deklaration vara motiverad. Sluttiden torde sålunda lämpligen böra bestämmas till den 15 september 1946. Härigenom torde vinnas att de skattskyldiga erhålla tillräckligt rådrum utan att taxeringsarbetet likväl lider nämnvärt men.

· 19 §.

Denna paragraf motsvarar 30 § i förordningen om krigskonjunkturskatt för år 1945. Såsom framgår av den allmänna motiveringen har tiden för taxeringsförfarandet föreslagits skola utsträckas ett halvt år utöver vad tidigare regelmässigt varit förhållandet. I de fall mera svårbedömliga lagervärderingsfrågor eller liknande omständigheter föreligga torde nämligen prövningsnämnderna icke bliva i stånd att verkställa taxeringen förrän efter utgången av år 1946. Vid sådant förhållande lärer man emellertid icke kunna vidhålla kravet på att skattskyldigs inkomsttaxering och taxering till krigskonjunkturskatt skola handläggas samma år. Förlängningen av taxeringsperioden medför, att taxeringsintendenten äger framställa yrkanden jämväl efter den 31 december under taxeringsåret.

I sådana fall då omständigheter av beskaffenhet att kunna inverka på inkomstberäkningen kunna förväntas inträffa efter utgången av beskattningsåret, torde skattskyldig böra äga rätt att få taxeringen uppskjuten till tid efter utgången av mars 1947.

26 §.

Denna paragraf, som motsvarar 37 § i förordningen om krigskonjunkturskatt för år 1945, innehåller bestämmelser om eftertaxering. De tidigare föreskrifterna i ämnet ha utbyggts med en ny bestämmelse, avseende det fall då avdrag medgivits för nedskrivning å kontrakt som emellertid senare visar sig icke bliva fullföljt. I ett dylikt fall — då enligt vad senare framkommit fog sålunda icke funnits för avdraget — synes det rimligt att det avdragna beloppet återföres till beskattning även om kontraktet varit att anse som ett bona fide kontrakt.

27 §.

Såsom framgår av den allmänna motiveringen avses de i nu ifrågavarande förordning föreslagna skärpta värderingsbestämmelserna icke skola inverka på de inkomstberäkningar, som skett för tidigare beskattningsår. Har emellertid vid beskattningsårets utgång befintlig dold reserv i lager av tillgångar avsedda för omsättning eller förbrukning i rörelse helt eller delvis bildats genom nedskrivning, som ägt rum före beskattningsåret men som enligt förordningarna om krigskonjunkturskatt för åren 1940—1945 icke kunnat god-

kännas och icke heller beaktats vid tidigare års taxeringar, torde den uppskattade merinkomsten i motsvarande mån böra nedsättas.

Om av anledning som nu sagts nedsättning av beskattningsårets merinkomst äger rum, bör givetvis motsvarande höjning ske av den uppskattade merinkomsten för det beskattningsår, under vilket den otillåtna nedskrivningen verkställdes. Då det emellertid kan förutsättas att bestämmelserna om eftertaxering icke äro tillämpliga i alla de fall varom nu är fråga, torde det vara erforderligt med särskilda bestämmelser härutinnan. Detta har syntes desto mera nödvändigt som de bestämmelser om inventering av varulager, som meddelats genom förordningen den 14 december 1945 (nr 777) med särskilda bestämmelser angående inventering av varulager i samband med krigskonjunkturbeskattningens avveckling, kunna förväntas medföra att dolda reserver i varulager komma att uppgivas i större utsträckning än tidigare varit fallet. Den nu föreslagna bestämmelsen är sålunda avsedd att förhindra att skattskyldiga, vilka icke tidigare lämnat tillfredsställande redovisning för sina lager i deklarationerna till krigskonjunkturskatt för åren 1940—1945, obehörigen skola undgå skatt och därigenom komma i bättre läge än de skattskyldiga, som i sina deklarationer lämnat mera noggranna uppgifter.

28 §.

Denna paragraf innehåller en allmän bestämmelse avsedd att förhindra att skattskyldig genom manipulationer tillskansar sig obehöriga förmåner vid beskattningen.

I några remissyttranden har framhållits behovet av en dylik bestämmelse. Sålunda har *mellankommunala prövningsnämnden* — under den antagna förutsättningen att avräkning skulle ske per den 31 december 1944 — anfört:

Det hade uppgivits att vissa rederiföretag, vilkas tonnage blivit upplagt under senare delen av år 1944, övertvägt att förlänga bokslutsåret för år 1944 med en eller två månader av år 1945, för att därigenom kunna utnyttja underskott under dessa månader för krigskonjunkturskattetaxeringen. Då avdrag för inkomstminskning efter utgången av år 1944 i princip icke skulle medgivas, borde bestämmelse införas, att tillägg för förlust under år 1945 i förekommande fall skulle göras vid inkomstuppskattningen. Liknande åtgärder i samband med avvecklingen av krigskonjunkturbeskattningen kunde tänkas förekomma.

Liknande synpunkter hava framförts av *länsstyrelserna i Kopparbergs och Norrbottens län*.

*Departements-
chefen.* I likhet med nyssnämnda remissinstanser anser jag erforderligt med särskilda bestämmelser i ändamål att förhindra att skattskyldig förskaffar sig en oberättigad förmån vid slutavräkningen.

I den allmänna motiveringen har framhållits, att vinster som uppkomma efter den 31 december 1945 icke böra vara underkastade krigskonjunkturskatt. Det ligger i sakens natur att, därest vinster uppkomma efter en viss tidpunkt helt undgå beskattning, de skattskyldiga hava intresse av å ena si-

dan att undvika att redovisa vinster före denna tidpunkt, å andra sidan att hänföra förluster till tid före samma tidpunkt. Olika möjligheter stå härvid de skattskyldiga till buds. Särskild uppmärksamhet kräver, såsom mellan-kommunala prövningsnämnden framhållit, det fall att en skattskyldig rörelseidkare, vilken tidigare verkställt bokslut vid kalenderårets utgång, om-lägger sitt räkenskapsår till att omfatta del av år 1946. Om i dylikt fall vid taxeringen till krigskonjunkturskatt för år 1946 icke avdragsgilla förluster uppstått efter utgången av år 1945, kommer den i det följande omförmälda, i anvisningarna till 4 § under punkt 16 angivna regeln, enligt vilken inkomst skall fördelas å tiden före och efter den 31 december 1945 i förhållande till omsättningen, att giva ett missvisande resultat. För att undvika detta bör ett belopp motsvarande dylika vid taxeringen år 1946 icke avdragsgilla förluster tilläggas vid inkomstst uppskattningen, innan fördelning som nyss sagts äger rum. På liknande sätt bör förfaras då åtgärd eljest vidtagits i syfte att bereda skattskyldig en obehörig skattelättnad, såsom exempelvis då den skattskyldige till någon, som är ekonomiskt intresserad i hans näringsföretag eller kan öva inflytande på företagets ledning, försäljer varor till lägre pris eller av honom köper varor till högre pris än de i allmänhet gällande. Såsom ytterligare exempel på dylika icke godtagbara transaktioner må nämnas det fall att skattskyldig till juridisk person, i vilken han är delägare, överlåter lagertillgångar till pris understigande gällande anskaffningspris eller då företag, mellan vilka intressegemenskap råder, genom överlåtelse av lagertillgångar söka förskaffa sig möjlighet att göra nedskrivning å samma objekt hos flera företag.

Anvisningar till 4 §.

Punkt 4 b.

Kommittén har i sitt betänkande föreslagit att i likhet med vad tidigare gällt skattskyldig, som visat att hans lager vid krigsutbrottet varit större än vid utgången av sista förkrigsinkomståret, skulle få räkna det förra lagret såsom förkrigslager. *Kommittén* har dock föreslagit den ändringen i förhållande till tidigare rättstillämpning, att den del av vid beskattningsårets utgång befintligt lager, som motsvarar den sålunda uppkomna lagerökningen, icke skulle få upptagas till lägre värde än den verkliga anskaffningskostnaden för denna del av förkrigslagret.

Några remissinstanser hava i sina yttranden berört nu förevarande spörsmål. Sålunda har *överståthållarämbetet*, som ansett, att lagret vid sista förkrigsinkomstårets utgång alltid skulle betraktas såsom förkrigslager, anført:

Förslaget förutsatte, att de bestämmelser, som i tidigare krigskonjunkturskatteförordningar gällt i sådana fall, där skattskyldig kunde visa att lagret vid krigsutbrottet (»augustilagret») varit större än lagret vid sista förkrigsinkomstårets utgång, skulle äga fortsatt giltighet med därav följande konsekvenser. Överståthållarämbetet ansåg sig i anledning därav böra framhålla att i de fall, där lagerhållningens storlek regelmässigt växlade med olika årstider, något som speciellt vore fallet med detaljhandeln, måste en jämförelse mellan lagerhållningen ske vid motsvarande tidpunkter helst vid

bokslutsårets utgång, för att giva ett rättvisande resultat. Därjämte hade nämnda regel medfört viss ojämnhet vid beskattningen, enär det för flertalet rörelseidkare varit omöjligt fastställa lagrets kvantitet vid krigsutbrottet. Ett ytterligare skäl mot bibehållande av nämnda princip torde vara, att lagerökningen hos vissa företagare under tiden strax före krigsutbrottet kunde antagas hava bottnat i en förkänsla av kommande kris. Såväl sådan lagerökning som under samma tid eventuellt inträffad prisstegring kunde vara att tillskriva före krigsutbrottet rådande förkrigskonjunktur. Överståthållarämbetet ifrågasatte därför om icke vid all lagervärdering jämförelse borde göras med lagervärdet vid sista förkrigsinkomstårets utgång.

Kooperativa förbundet har däremot ansett, att lagerökning under tiden $\frac{1}{1}—\frac{31}{8}$ 1939 borde få värderas efter samma grunder som 1938 års lager och ej, såsom föreslagits, efter anskaffningsvärdet. Någon nämnvärd prisstegring hade nämligen icke inträtt förrän efter krigsutbrottet. En större enkelhet skulle därigenom vinnas än om utgångslagret skulle värderas efter dels 1938 års pris och dels 1939 års pris.

*Departements-
chefen.*

Tillräcklig anledning synes icke föreligga att, på sätt överståthållarämbetet ifrågasatt, frångå principen om en längre gående nedskrivningsrätt i de fall skattskyldig kan visa, att lagret vid krigsutbrottet översteg lagret vid sista förkrigsinkomstårets utgång. Däremot synes det icke motiverat att vid slutavräkningen medgiva avdrag för efter krigsutbrottet nybildad dold reserv i varulager, vilket skulle bliva fallet om, såsom kooperativa förbundet föreslagit, hittills tillämpad praxis skulle följas jämväl vid slutavräkningen.

Punkt 4 g.

Kommittén har icke föreslagit någon ändring i den i förordningen om krigskonjunkturskatt för år 1945 intagna bestämmelsen, att nedskrivning å varulager vid inkomststoppbeskattningen ej må ske till lägre belopp än det bokförda värdet vid beskattningsårets utgång, såvitt ej den skattskyldige visar att vid uppskattningen enligt räkenskaperna hänsyn ej tagits till nedskrivning som enligt god köpmannased varit uppenbart påkallad.

Kommittén har vidare föreslagit bibehållande av den i tidigare års förordningar intagna bestämmelsen, att i räkenskaperna gjord värdesättning av lagertillgång, som godkänts vid taxeringen till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, ej borde frångås försåvitt ej de i räkenskaperna tillämpade grunderna kunde antagas leda till resultat, som i genomsnitt mera avsevärt skilde sig från dem, som framkomme vid tillämpningen av de värderingsregler som gällde vid krigskonjunkturskattetaxeringen.

I ett par *remissyttranden* har uttalats, att bestämmelsen om att nedskrivning å varulager i regel ej finge ske under det bokförda värdet borde utgå, enär den strede mot den föreslagna bestämmelsen om avdrag för minskning av dold förkrigsreserv vid fall av lagerökning.

Länsstyrelserna i Uppsala och Jönköpings län hava anfört, att nyssnämnda bestämmelse om anknytning till i räkenskaperna gjord värdesättning, som godkänts vid inkomsttaxeringen — vilken bestämmelse av *kommittén*

föreslagits skola bibehållas oförändrad — icke borde bibehållas vid slutavräkningen. Länsstyrelsen i Uppsala län har därvid bland annat framhållit att, om bestämmelsen bibehölles, de skattskyldiga genom att i räkenskaper-na värdera varulagret något under det värde, som framkomme vid tillämpning av förordningens bestämmelser, skulle kunna undandraga sig krigskonjunkturskatt.

Smålands och Blekinge handelskammare har i sitt yttrande givit uttryck för farhågor, att det i den föreslagna bestämmelsen använda uttrycket »mera avsevärt» kunde giva anledning till tolkningssvårigheter, samt framhållit önskvärdheten av ett mera preciserat uttryck för denna gränsdragning.

Då det icke synes lämpligt att de skattskyldiga i vissa fall skola kunna ^{Departements-} ^{chefen.} vid slutavräkningen tillämpa lägre värdesättning än vid taxeringen till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, torde den i tidigare års förordningar om krigskonjunkturskatt i näst sista stycket av anvisningspunkt 4 b) upptagna undantagsbestämmelsen angående nedskrivning, som varit påkallad enligt god köpmannased, böra utgå.

Den i ett par remissyttranden uttalade meningen, att bestämmelsen om att nedskrivning å varulager ej finge ske under det bokförda värdet skulle strida mot bestämmelsen om avdrag för minskning av dold förkrigsreserv vid fall av lagerökning, kan jag icke dela.

Av skäl som länsstyrelsen i Uppsala län anfört torde bestämmelsen om att avvikelse som regel icke bör ske från värdesättning av lagertillgång, som godkänts vid inkomsttaxeringen, icke böra bibehållas vid slutavräkningen.

Punkt 4 i.

Såsom inledningsvis anförts innebär det framlagda förslaget, att krigskonjunkturskatt icke skall uttagas å inkomstökning hänförlig till inkomst av jordbruk eller inkomst av skogsbruk vid taxeringen till krigskonjunkturskatt för år 1946. På grund härav torde böra meddelas en särskild bestämmelse i syfte att förhindra, att merinkomst av rörelse genom för hög prisättning å produkter, uttagna från eget jordbruk eller skogsbruk, överföres till inkomst av jordbruk eller inkomst av skogsbruk och därigenom undgår krigskonjunkturskatt. Härvid åsyftas självfallet endast sådana fall då prisättning å produkterna sker enligt andra grunder än som tillämpats under jämförelseåret och alltså icke sådana fall då på grund av höjda marknadspriser priset satts högre under beskattningsåret än under jämförelseåret.

Punkt 4 n.

I denna punkt har införts en bestämmelse avseende kooperativa producentföreningar. Föreskriften har tillkommit av huvudsakligen samma skäl som den under punkt 4 i) omförmälda bestämmelsen. Kooperativa föreningar äga rätt att vid taxeringen åtnjuta avdrag för pristillägg och liknande utdelning. I praktiken lär i stor utsträckning hava förekommit att t. ex. skogs-

ägareföreningar under de år krigskonjunkturskatt utgått å merinkomst av jordbruk och skogsbruk använt vinstmedel till nedskrivning av lager i stället för att lämna pristillägg eller liknande utdelning. Om en sådan förening under år 1945 uppskrivit lagret och lämnat pristillägg eller liknande utdelning, som enligt nu föreslagna bestämmelser icke utgör skattepliktig inkomst för mottagaren, skulle ifrågavarande vinstmedel helt undgå krigskonjunkturskatt. Avdrag för sådan återbäring av vinstmedel, som belöper å tidigare beskattningsår, synes därför icke böra medgivas vid taxering till krigskonjunkturskatt år 1946.

Punkt 7.

Bestämmelsen i denna punkt har föranletts av en av *apotekarsocieteten* till finansdepartementet ingiven, den 16 januari 1946 dagtecknad skrivelse. I skrivelsen har anförts, att av de vinstmedel, en innehavare av apoteksrörelse kunde hava använt till nedskrivning av lager, regelmässigt endast en viss del vore att betrakta såsom apoteksinnehavaren tillkommande vinst å rörelsen. Apoteksinnehavaren vore nämligen skyldig att för sin vinst å apoteksrörelsen erlægga allmän avgift enligt Kungl. Maj:ts brev den 7 februari 1936 angående avgifter från apoteken för vissa gemensamma ändamål m. m. Å de vinstmedel, som använts till nedskrivning av varulagret, vilade sålunda en skuld i form av skyldighet att framdeles, senast då apoteksinnehavaren överläte apoteket, vidkännas avgift som nu sagts. Om icke vid beräkningen av krigskonjunkturskatt hänsyn toges till detta förhållande, skulle följden kunna bliva, att apoteksinnehavaren först bleve beskattad till krigskonjunkturskatt för vid taxeringen till krigskonjunkturskatt icke tillåten nedskrivning av varulager och sedermera, när vinsten i vanlig ordning redovisades, finge för samma vinst erlægga allmän avgift uppgående ända till 90 procent av vinsten.

*Departements-
chefen.*

Med hänsyn till vad apotekarsocieteten anført torde en särskild bestämmelse böra meddelas, enligt vilken avdrag vid inkomststoppsskattningen skall medgivas med ett belopp, motsvarande den allmänna avgift som enligt den skattskyldiges utredning belöper å den del av vinsten, som använts för nedskrivning av varulager till lägre belopp än som kan godkännas vid taxeringen till krigskonjunkturskatt.

Punkt 16.

Uppdelning av skattskyldigs inkomst i de fall räakenskapsår utgått efter den 31 december 1945 men före den 1 mars 1946 torde i regel böra ske i förhållande till omsättningens storlek under de olika perioderna. På samma sätt bör fördelas sådan del av årets vinst, som använts till nedskrivning av varulager under förkrigspriset. Under kriget bildad reserv i varulager, som framkommit genom att lagerökning vid slutavräkningen icke fått nedskrivnas till lägre värde än till efterkrigspriset eller i förekommande fall till verkliga anskaffningsvärdet, bör däremot icke fördelas å tiden före och efter årsskif-

tet. En dylik reserv har nämligen icke uppkommit enbart under beskattningsåret och torde därför — och då en fördelning efter annan grund knappast kan ifrågakomma — böra i dess helhet tagas till beskattning. Beträffande kostnader nedlagda å beställda fartyg, byggnader, maskiner m. m. som avses i anvisningspunkt 4 e) bör motsvarande gälla, såvitt angår den under kriget bildade dolda reserv som framkommit genom att de ifrågavarande tillgångarna icke fått upptagas lägre än till de verkliga kostnaderna.

Har den skattskyldige verkställt sådan vinstberäkning, som omförmäles i 1 § sista stycket förordningen den 14 december 1945 (nr 777) med särskilda bestämmelser angående inventering av varulager i samband med krigskonjunkturbeskattningsens avveckling, bör den på tiden före årsskiftet belöpande inkomsten beräknas med utgångspunkt från denna vinstberäkning.

Jämförelseinkomsten bör, med utgångspunkt från omsättningen under jämförelseåret, fördelas efter motsvarande grund som förut angivits beträffande inkomsten under beskattningsåret.

Anvisningar till 8 §.

De i anvisningarna till 8 § — motsvarande 10 § i förordningen om krigskonjunkturskatt för år 1945 — föreslagna ändringarna hava betingats av att merinkomst av jordbruk och skogsbruk föreslagits icke skola taxeras till krigskonjunkturskatt år 1946. Då merinkomst av jordbruk uppkommen under år 1945 icke skall krigskonjunkturbeskattas, bör avdrag för inkomstminskning å denna förvärvskälla uppkommen under nämnda år icke medgivas från merinkomster av krigskonjunkturskatt underkastade förvärvskällor.

Departementschefens hemställan.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att det inom finansdepartementet upprättade förslaget till *förordning om krigskonjunkturskatt för år 1946* måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

W. Dickson.